

**Poliittisten narratiivien rakentaminen unkarilaisten
sanomalehtien Saksan vuoden 2021
liittopäivävaaleja käsittelevissä kolumneissa**

Hanna Liimatainen

Pro gradu -tutkielma

Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma, suomalais-ugrilainen kielentutkimus

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2022

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma, suomalais-ugrilainen kielentutkimus

Hanna Liimatainen

Poliittisten narratiivien rakentaminen unkarilaisten sanomalehtien Saksan vuoden 2021 liittopäivävaaleja käsittelevissä kolumneissa

Sivumäärät: 69, 2

Pro gradu -tutkielmassani tutkin unkarilaisten sanomalehtien Saksan vuoden 2021 liittopäivävaaleja käsittelevissä kolumneissa esiintyviä poliittisia narratiiveja ja niiden rakentamista systeemis-funktionaalisen kieliteorian ja faircloughlaisen kriittisen diskurssianalyysin avulla. Aineistoni koostuu *Magyar Nemzet* ja *Népszava* -lehtien nettisivuilla julkaistuista liittopäivävaaleja käsittelevistä tai liittopäivävaaleihin viittaavista kolumneista, joita on yhteensä 29.

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, millaisia narratiiveja aineistossani rakentuu ja miten nämä narratiivit jäsenyivät kontekstuaalisesti osaksi unkarilaisen lukijan poliittista todellisuutta. Lisäksi tarkastelen aineistossani esiintyviä narratiiveja kolumnin genrelle tyypillisen mielipidevaikuttamispyrkimyksen näkökulmasta lukijan poliittis-ideologisen identiteetin rakentamisen ja vahvistamisen välineinä. Analyysissäni lähtökohtana on kolumneissa käytetyn kielen analyysi, jota teen kieliopillisen tarkastelun ohessa huomioiden kolumnien yhteiskunnalliset kontekstit sekä niiden tunnetut tuottajat ja todennäköiset lukijat.

Aineistoni poliittisissa narratiiveissa toistuvat tarinallinen ja ideologinen ulottuvuus. Kolumneissa käsitellyt poliitikot ja tapahtumat esitetään osana erilaisia selkeän juonellisesti eteneviä viihteellisiä kertomuksia, joiden kautta Saksan politiikkaa esitellään lukijoille. Näiden tarinoiden avulla taas välitetään ideologisia viestejä ja pyritään rakentamaan lukijoiden poliittista identiteettiä. Vaikka kolumneissa aiheena on saksalainen politiikka, unkarilaisessa kontekstissa nämä syntyvät merkitykset ulottuvat myös unkarilaiseen politiikkaan. Kolumneissa rakennettujen narratiivien kautta rakentuu implisiittisiä merkityksiä siitä, millaiset poliittiset näkemykset ovat järkeviä ja moraalisesti oikeita ja mitkä taas ideologisia ja moraalisesti tuomittavia. Hyvin usein toistuu myös esitetty valta-asema, jossa juuri näiden järkevinä ja moraalisesti perusteltuina esitettyjen näkemysten kannattajat ovat yhteiskunnassa näkemystensä vuoksi sorretussa asemassa. Näin rakentuu myös samaan poliittiseen viiteryhmään kuuluvaksi oletetun lukijan asema epäoikeudenmukaista kohtelua kokevan ryhmän jäsenenä.

Avainsanat: kriittinen diskurssianalyysi, systeemis-funktionaalinen kieliteoria, Unkari, Saksa, kolumni

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Tausta ja tutkimustehtävät	5
1.2	Aiempaa tutkimusta	7
2	Teoreettinen viitekehys	9
2.1	Systemis-funktionaalinen kieliteoria	9
2.2	Kriittinen diskurssianalyysi	11
3	Aineisto	13
3.1	Poliittinen kolumni tekstilajina ja aineistona	13
3.2	Tutkimuksen aineisto	14
4	Poliittiset narratiivit ja niiden rakentaminen aineistossa	17
4.1	Poliitikot henkilöinä	17
4.1.1	Poliitikot ideologeina ja pragmaattikkoina	18
4.1.2	Poliitikot kompetenssiarvioiden kohteena	24
4.2	Puolueet politiikan toimijoina	29
4.2.1	Puolueet vaaliorganisaatioina	30
4.2.2	Puolueet poliittisten tekojen tekijöinä	34
4.3	Kansa, eliitti ja media politiikan vallankäyttäjänä	39
4.3.1	Kansa mandaatin antajana ja eliitin vallankäytön kohteena	40
4.3.2	Media poliittisten agendojen edistäjänä	45
4.4	Liittopäivävaalit Unkarin politiikan narratiivina	50
4.4.1	Liittopäivävaalit Unkarin ulkopoliittikkana	51
4.4.2	Liittopäivävaalit Unkarin sisäpolitiikkana	55
5	Päätäntö	63
	Lähteet	67
	Aineslähteet	67
	Muut lähteet	67
	Liitteet	70
	Liite 1. Tutkimusaineistona olevat kolumnit	70

1 Johdanto

1.1 Tausta ja tutkimustehtävät

Tässä tutkielmassa käsittelen poliittisten narratiivien rakentamista unkarilaisten *Népszava* ja *Magyar Nemzet* -sanomalehtien kolumneissa, joissa käsitellään Saksan vuoden 2021 liittopäivävaaleja. Eräänä Euroopan suurimmista talouksista ja keskeisenä poliittisena voimana Saksa on merkittävä vaikuttaja sekä koko Euroopassa että erityisesti Euroopan unionin sisällä. Näin ollen Saksan politiikan tapahtumat heijastuvat myös koko muuhun Eurooppaan. Vuoden 2021 liittopäivävaaleja taas on pitkäaikaisen liittokanslerin, Angela Merkelin, väistymisen myötä pidetty erityisen merkittävänä tekijänä Saksan ja Euroopan poliittisen tulevaisuuden määrittämisessä, ja erityisen suuri merkitys Saksalla on tiiviin taloudellisen yhteistyön myötä Unkarille. Lisäksi toistuvasti unionin sisäisiä jännitteitä aiheuttavana jäsenvaltiona Unkarilla on varsin erityislaatuinen suhde koko Euroopan unioniin, jonka poliittisen linjan määrittelyssä Saksalla taas on keskeinen merkitys. Näiden seikkojen myötä Unkarin ja Saksan väliset suhteet ovatkin hyvin kompleksinen ja monitahoinen ilmiö, mikä tekee unkarilaisesta Saksan politiikan diskurssista mielenkiintoisen tutkimuskohteen erityisesti tilanteessa, jossa Saksa on väistämättömässä poliittisessä murroksessa.

Myös Unkarin sisäinen yhteiskunnallinen ja poliittinen konteksti tuo tutkimukseen omanlaistaan yhteiskunnallista merkityksellisyyttä. Tämän tutkimuksen tekoaikaan oikeusvaltiota ja vapaata yhteiskuntaa kyseenalaistavasta politiikastaan tunnettu pääministeri Viktor Orbán on aloittamassa neljättä pääministerikauttaan, ja niin Orbánin ajan Unkarin politiikalle kuin mediakentälle tyypillistä onkin niiden vapauden sangen voimakas valtion taholta suuntautuva rajoittaminen (Freedomhouse 2021). Unkari on siis Euroopan unionin sisällä tässä mielessä erittäin poikkeuksellinen valtio, mikä tekee unkarilaisen median poliittisesta diskurssista tärkeän tutkimuskohteen myös liberaalin demokratian arvojen edistämisen ja ylläpitämisen kannalta.

Tutkimuksessani pyrin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia poliittisia narratiiveja unkarilaisten sanomalehtien Saksan vuoden 2021 liittopäivävaaleihin liittyvissä kolumneissa rakennetaan ja rakentuu?
2. Millaisin kielellisin keinoin kolumnien poliittiset narratiivit luodaan?

3. Miten narratiivit jäsennetään ja jäsenyvät osaksi unkarilaista poliittista todellisuutta diskurssin kontekstuaalisten tekijöiden kautta?

4. Miten sanomalehtikolumni genrenä toimii poliittisen ideologian ja identiteetin rakentajana ja vahvistajana?

Poliittisella narratiivilla tarkoitan Shaul Shenhavin artikkelissaan *Political Narratives and Political Reality* (2006) esittämiä määrittelykriteerejä mukailleen diskurssia, jossa vähintään kaksi tosiasiallista tai ei-tosiasiallista politiikan piiriin kuuluvaa asiaintilaa esitetään yhtenä yhtenäiseen johtopäätökseen johtavana todellisuusrepresentaationa, jonka avulla rakennetaan laajempaa poliittista todellisuutta (Shenhav 2006: 247). Narratiivissa ei siis ainoastaan kuvata yksittäisiä asiaintiloja vaan myös annetaan niille poliittisia merkityksiä ja ohjataan diskurssin vastaanottajaa tekemään niiden avulla tietynlaisia johtopäätöksiä. Tavoitteenani on kriittisen diskurssianalyysin näkökulmia hyödyntäen eritellä, millaisia poliittisiin toimijoihin ja ideologioihin liittyviä narratiiveja aineistossani esiintyy, miten niitä rakennetaan kielellisesti ja millaisen poliittisen todellisuuden ne muodostavat. Faircloughlaisen kriittisen diskurssianalyysin perusmetodologian mukaisesti en siis keskity ainoastaan deskriptiiviseen sisällölliseen analyysiin vaan pyrin selittämään rakennettuja ja rakentuvia representaatioita ja todellisuuksia ottaen huomioon yhteiskunnalliset ja poliittiset kontekstuaaliset tekijät (Fairclough 1995a: 28; 35).

Tutkimukseni teoreettisen viitekehyksen muodostavat Faircloughin (1995a; 2015) kriittinen diskurssianalyysi ja M.A.K. Hallidayn (2014) systeemis-funktionaalinen kieliteoria. Unkarin kielellisten elementtien analyysissä hyödynnän Márta Csepregin teosta *Unkarin kielioppi* (1991) ja *A magyar nyelv értelmező szótára* (myöhemmin ÉrtSz.) -sanakirjaa. Faircloughlaista kriittistä diskurssianalyysiä ja Hallidayn systeemis-funktionaalista kieliteoriaa sekä niiden merkitystä tutkimukseni kannalta esittelen luvussa 2. Aineistoni koostuu 29:stä kahdessa eri poliittisiin tahoihin sitoutuneessa unkarilaisessa sanomalehdessä julkaistusta kolumnista, joissa käsitellään vuoden 2021 Saksan liittopäivävaaleja. Sekä omaa aineistoani erityispiirteinen että kolumnia yleisesti tekstilajina käsittelen luvussa 3. Neljäs luku sisältää aineistosta tekemäni analyysin. Olen ryhmitellyt analysoimani narratiivit niiden aiheen perusteella poliitikkoja, puolueita, muita poliittisia vallankäyttäjiä ja Unkarin politiikkaa käsitteleviin narratiiveihin, joille kullekin on oma alalukunsa. Analyysin ohessa kuvaan tarvittaessa sellaisia analyysini kannalta relevantteja unkarilaisen ja saksalaisen yhteiskunnan tapahtumia ja ilmiöitä, joita ei voida pitää yleistietoon kuuluvina, mutta jotka muodostavat

olennaisen kontekstuaalisen viitekehyksen esittämälleni analyysille tai käsittelemälleni esimerkillä. Viidennessä luvussa teen kokoavaa yhteenvetoa luvussa 4 tekemistäni havainnoista sekä niiden suhteesta ympäröiviin yhteiskunnallisiin ja sosiaalisiin ilmiöihin. Lisäksi käsittelem tutkimustani ja sen tuloksia suhteessa aiempiin tutkimuksiin tuloksineen ja hahmottelen mahdollisia tulevia tutkimusaiheita.

1.2 Aiempaa tutkimusta

Koska poliittisen kielenkäytön analyysi on usein lähtökohtaisesti näkökulmiltaan moni- tai poikkitieteellistä ja aiheiltaan hyvin monimuotoista, sijoittuu myös oman tutkielmani kannalta relevantti aiempi tutkimus usealle eri tieteenalalle. Tutkimukseni voikin nähdä yhtäältä osana unkarilaisen mediadiskurssin tutkimusta, toisaalta taas tapaustutkimuksenomaisena lisänä poliittisen kielen kriittisen tutkimuksen kenttään.

Shaul Shenhav on käsitellyt poliittisia narratiiveja pääasiallisesti politologian näkökulmasta. Muun muassa artikkelissaan *Political Narratives and Political Reality* Shenhav (2006) käsittelee terminologiansa mukaan formaaleja poliittisia narratiiveja – poliitikkojen itsensä tuottamia narratiiveja. Tässä tutkimuksessa taas käsittelem Shenhavin käsitteistöä informaaleiksi kutsuttuja poliittisia narratiiveja, joita siis tuotetaan virallisen politiikan ulkopuolella (Shenhav 2006: 247).

Suomalaisesta tutkimuskentästä oman tutkimukseni kannalta erityisesti teoreettis-metodologisessa mielessä keskeiseksi nousee Vesa Heikkisen *Ideologinen merkitys kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä* (1999). Väitöskirjassaan Heikkinen tarkastelee politiikka-aiheisia pääkirjoituksia muun muassa Hallidayn systeemifunktionaalisen kieliteorian ja kriittisen tekstintutkimuksen avulla. Myös aineistonäkökulmasta työni asettuu lähelle Heikkisen väitöskirjaa, ovathan sekä politiikkapääkirjoitus että -kolumni sanomalehdissä esiintyviä tekstilajeja, joiden tarkoituksena ei pääasiallisesti ole välittää tietoa vaan esittää käsiteltävästä aiheesta jokin tietty näkökulma.

Unkarin nykymediaa ja siinä esiintyviä politiikkaan liittyviä diskursseja on tutkittu erityisesti maahanmuuton ja rasismien näkökulmasta. Tällainen tutkimus on esimerkiksi Attila Meleghin, Anna Vancsón, Márton Hunyadin ja Dorottya Mendlyn (2019) artikkeli *Positional Insecurity and the Hegemony of Radical Nationalism. Migration and Justice in the Hungarian Media*, jossa käsitellään unkarilaisessa mediassa vuoden 2014 jälkeen esiintyneitä maahanmuutto- ja pakolaisuusnarratiiveja kriittisen diskurssianalyysin keinoin. Gergely Karácsonyin ja Dániel

Rónan (2010) artikkeli *A Jobbik titka: A szélsőjobb magyarországi megerősödésének lehetséges okairól* taas käsittelee unkarilaisen median romanirepresentaatioita eräänä syynä äärioikeistolaisen Jobbik-puolueen vaalimenestykseen.

2 Teorettinen viitekehys

Työssäni hyödynnän erityisesti kahta teoreettista näkökulmaa: systeemis-funktionaalista kieliteoriaa ja faircloughlaista kriittistä diskurssianalyysia. Hallidayn (2014) kielikäsitystä mukaillen lähestyn kieltä ilmaistavissa olevien merkityspotentiaalien muodostamana systeeminä, jonka piiristä todellisessa kielenkäytössä valitaan haluttua tarkoitusta toteuttavat elementit. Faircloughlainen diskurssianalyysi taas ei ole niinkään suoranainen teoria vaan pikemminkin analyysin ja tulkinnan näkökulma, joka keskittyy kielenkäytön ja yhteiskunnallisen vallan keskinäisiin suhteisiin, mikä onkin myös oman tutkimukseni painopiste (Fairclough 2015). Systeemis-funktionaalista kieliteoriaa käsitellen luvussa 2.1, faircloughlaista kriittistä diskurssianalyysia taas luvussa 2.2.

2.1 Systeemis-funktionaalinen kieliteoria

Tutkimuksessani heijastuva kielikäsitys pohjaa systeemis-funktionaaliseen kieliteoriaan. Halliday (2014) määrittelee kielen merkityksen luomisen välineeksi. Kieltä käytettäessä tarkoituksena on siis luoda ja välittää merkityksiä, eli kieli on luonteeltaan lähtökohtaisesti funktionaalista. Konkreettisissa kielenkäyttötilanteissa tämä merkityksien välittäminen ja luominen on tekstien tuottamista, jolloin teksti on siis merkityksien tuottamista kontekstissa. (Halliday 2014: 3.) Faircloughin kriittinen diskurssianalyysi pohjautuukin juuri tälle periaatteelle, jossa tekstiä on analysoitava kielenkäyttötilanne ja sen osatekijät huomioiden (Fairclough 1995: 131; 210).

Systeemis-funktionaalisisessa kieliteoriassa kieltä tarkastellaan lähtökohtaisesti kokonaisuuden muodostavana systeeminä, johon kuuluvia yksittäisiä kielellisiä elementtejä käsitellään sekä suhteessa muihin elementteihin että näiden elementtien muodostamaan kokonaisuuteen (Halliday 2014: 20). Kokonaisuutena tämä kieliopillisten yksiköiden muodostama abstrakti systeemi muodostaa kielen merkityspotentiaalin eli ne kaikki merkitykset, joita kielellä on mahdollista luoda (Halliday 2014: 27). Kielen ensisijainen tarkoitus on siis tuottaa merkityksiä, mutta merkityksiä ei voi tuottaa ilman kielen rakenteiden ja sanojen varannon tuntemusta: funktio vaatii toteutuakseen systeemin. Hallidayn (2014: 9) mukaan kieltä onkin tarkasteltava yhtä aikaa sekä abstraktina systeeminä että konkreettisena tekstinä, jotka ovat saman ilmiön – kielen – eri näkökulmia.

Tässä tutkimuksessa systeemis-funktionaalisuus tarkoittaa sitä, että analyysissani lähestyn tekstejä nostamalla niistä analyysin kohteeksi kieliopillisia elementtejä ja käsittelemällä näitä

elementtejä osana systeemiä eli kielen merkityspotentiaalia. Tarkasteluni lähtökohtana on siis Hallidayn esittämä paradigmaattisuuteen perustuva ajatus siitä, että valitsemalla käytettäväksi tietty kieliopillinen yksikkö useiden keskenään vaihtoehtoisten yksiköiden joukosta valitaan samalla kielen merkityspotentiaalista ilmaistavaksi tietty merkitys, jonka kautta toteutetaan tiettyä tarkoitusta (Halliday 2014: 56).

Systeemis-funktionaalissa kieliteoriassa kielellä voidaan ilmaista kolmea merkityksen lajia eli Hallidayn termein metafunktiota (*metafunction*): ideationaalista (*ideational*), tekstuaalista (*textual*) ja interpersoonaista (*interpersonal*). Ideationaalinen metafunktio konstruoi ja välittää kielenkäyttäjän kokemusta reaali- tai mielikuvituksellisesta maailmasta. Ideationaalinen metafunktio on jaettavissa edelleen eksperientaaliseen (*experiental*) ja loogiseen (*logical*) metafunktioon. (Halliday 2014: 30–31.) Siinä missä eksperientaalinen metafunktio luo representaatiota olioista, tapahtumista, toiminnoista ja tiloista, looginen metafunktio rakentaa kokonaisuus- ja kompleksisuhteita eksperientaalisen metafunktion avulla kuvattujen asioiden välille (Halliday 2014: 85; Shore 2012: 161). Interpersoonaisen metafunktion avulla kielenkäyttäjä taas luo ja ylläpitää suhteita muihin ihmisiin kielenkäyttötilanteessa tai sen ulkopuolella. Kolmas eli tekstuaalinen metafunktio luo tuotetun tekstin sisäisen koheesion, jonka avulla tekstistä muodostuu ymmärrettävä tekstuaalinen kokonaisuus. Tekstuaalisen metafunktion tarkoitus on siis mahdollistaa kahden muun metafunktion toteutuminen halutulla tavalla. Todellisessa kielenkäytössä nämä merkitykset toki ovat kaikki jatkuvasti läsnä eikä yhdellä sanalla tai lauseella voi sanoa olevan ainoastaan yhdenkaltainen merkitys, vaan erilaiset päällekkäiset ja limittäiset merkitykset voivat realisoitua yhdessä ja samassa kielellisessä muodossa. (Halliday 2014: 30–31; 593.)

Tässä tutkimuksessa analyysini lähtökohtana ovat ideationaalisen metafunktion merkitykset. Aineistoni ja tutkimustehtävieni kannalta ideationaalinen metafunktio tarkoittaa sitä, mitä liittopäivävaaleihin liittyvistä aiheista halutaan ilmaista ja millä kieliopillisilla yksiköillä tämä ilmaisu tapahtuu. Tässä eksperientaalista metafunktiota ovat rakennetut representaatiot itsessään, kun taas loogiseen metafunktioon kuuluu näiden representaatioiden keskinäisten suhteiden ja niiden muodostamien kokonaisuuksien kuvaus sekä laajempi merkitys – narratiivisuuden rakentaminen. Samalla useissa aineistoni teksteissä on tutkimustehtävieni näkökulmasta keskeistä, millä tavoin tekstien tuottajat asemoivat itsensä ja vastaanottajat suhteessa sekä toisiinsa että muihin ihmisiin tai ryhmiin, kuten teksteissä käsiteltyihin poliitikkoihin ja puolueisiin. Tekstuaalisen metafunktion piiristä taas käsittelen esimerkiksi

informaatorakenteiden kautta määriteltyjä vanhoina tai ilmiselvinä ja uusina tietoina esitettyjä asioita.

2.2 Kriittinen diskurssianalyysi

Kriittinen diskurssianalyysi on diskurssianalyysin suuntaus, jonka tavoitteena on tehdä näkyväksi luonnollistuneita läpinäkymättömiä ideologioita representatioita ja yhteiskunnallisia valtarakenteita. Luonnollistuminen (*naturalization*) tarkoittaa tietynlaisen diskurssin hegemonistumista siinä määrin, että tämä luonnollistunut – tai pikemminkin luonnollistettu – diskurssi nähdään ideologiattomana, järkiperustaisena itsestäänselvyyttenä, jolle ei ole varsinaisia vaihtoehtoja. (Fairclough 2015: 113; 1995a: 28.) Tässä tutkimuksessa käyttämässäni faircloughlaisessa kriittisessä diskurssianalyysissä diskurssia taustaideoituneen käsitelläänkin erityisesti välineenä luoda, ylläpitää tai haastaa sosiaalisen todellisuuden valtarakenteita, joita analyysin keinoin voidaan tehdä näkyviksi (Fairclough 1995a: 17).

Faircloughlaisen kriittisen diskurssianalyysin lähtökohtana ovat systeemis-funktionaalissa kieliteoriassa metafunktioiden kautta määritellyt kielenkäytössä välitettävien merkitysten lajit. Eräässä määritelmässään Fairclough esittääkin tekstin sosiaalisena tilana, jossa representaatioiden luomisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen prosessit tapahtuvat yhtä aikaa Hallidayn käsitteistön mukaisia ideationaalisia ja intersubjektuaalisia merkityksiä välittäen ja tekstuaalisen metafunktion mahdollistamina. (Fairclough 1995a: 6.) Teksti taas on osa diskurssia, joka koostuu tekstin ohella vuorovaikutuksesta ja kontekstista eli tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen prosesseista sekä tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen sosiaalisista olosuhteista (Fairclough 2015: 58).

Nämä diskurssin kolme ulottuvuutta määrittelevät faircloughlaisen kriittisen diskurssianalyysin kolmitasoisien metodiikan. Lähtökohtana on tekstin itsensä lingvistinen kuvaus (*description*), jolle muut vaiheet pohjaavat. Tekstistä on myös tehtävä tulkintaa (*interpretation*) suhteessa tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen vuorovaikutuksellisiin prosesseihin. Kolmantena tasona on selitys (*explanation*), jossa tehtyä tulkintaa tarkastellaan tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen laajempien sosiaalisten kontekstien näkökulmasta. (Fairclough 2015: 58–59; 1995a: 23.) Faircloughlainen kriittinen diskurssianalyysi etenee siis deskriptiivisestä analyysistä tulkinnan kautta selittävään analyysiin.

Faircloughille keskeistä on diskurssin ja sosiaalisten rakenteiden dialektinen suhde: yhtäältä sosiaaliset rakenteet määrittävät diskurssija, kun taas toisaalta diskurssit määrittävät sosiaalisia rakenteita. Diskurssien tuottaminen ja tulkinta tapahtuvat aina yhteiskunnassa olemassa olevien rakenteiden vaikutuspiirissä, mutta samalla diskurssit myös uusintavat ja luovat valtarakenteita. (Fairclough 2015: 67.) Faircloughlaisessa analyysissä kieli onkin kiinteä osa yhteiskuntaa ja sen sosiaalisia käytänteitä, ei yhteiskunnasta irrallinen itsenäinen entiteetti.

Tässä tutkielmassa kriittinen diskurssianalyysi näkyy tehtävän analyysin kohteen ulottamisena tekstin ohella kahteen muuhun Faircloughin (2015; 1995a) määrittelemään diskurssin ulottuvuuteen: tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen käytänteisiin sekä ympäröiviin yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Analyysini lähtökohdista ovat kolumnin genretyyppilliset tavoitteet ja konventiot. Samalla käsittelen aineistoani sen kontekstuaaliset erityispiirteet huomioiden sekä suhteessa oletettuun vastaanottajakuntaan, joka koostuu molempien aineistolähteitteni tapauksessa tietynlaisesti poliittisesti suuntautuneista unkarilaisista, että tiedossa olevaan tuottajaan ja tuottajan edustamaan sanomalehteen poliittisine linjauksineen ja sitoutuneisuuksineen. Aineistolähtelehtieni tunnetut poliittiset kannat taas ohjaavat tarkastelua Unkarin, ja ajoittain myös koko Euroopan unionin, yhteiskunnalliseen ja poliittiseen ilmapiiriin laajempina kontekstina aineistoni tekstien tuottamiselle ja tulkitsemiselle. Näistä lähtökohdista käsin erittelen tutkimuksessani aineistossa tuotettuja ja uusintettuja poliittisia todellisuuksia, niihin liittyviä ideologisia implikaatioita ja näiden kautta muodostuvia narratiiveja.

Faircloughlaiseen kriittiseen diskurssianalyysiin kuuluu tutkijapositio diskurssin osallistujana: analysoidakseen diskurssin tekstin tuottamista ja tulkintaa, on tutkijan myös itse tulkittava tekstiä. Ainoastaan tämän pohjalta analysoijan on mahdollista toteuttaa analyysin tulkinta- ja selitysvaiheet. Tulkintaa analysoija toki voi tehdä ainoastaan omien analysoitavaan diskurssiin liittyvien tietojensa ja käsitystensä pohjalta. Erottaakseen roolinsa muunlaisista diskurssin tulkitsijoista, kriittisen diskurssianalyttikon onkin ensiarvoisen tärkeää tuoda analyysissä mahdollisimman läpinäkyvästi esiin käyttämänsä taustatiedot ja -oletukset sekä pyrittävä olemaan tietoinen omista ideologioistaan, joiden vaikutuspiirissä tulkinta tapahtuu. (Fairclough 2015: 175–176.) Näin olen pyrkinyt myös omassa tutkimuksessani toimimaan.

3 Aineisto

Tässä luvussa luon katsauksen tutkimukseni aineistoon. Luvussa 3.1 käsittelen kolumnin tekstilajia sekä tarkemmin juuri poliittista kolumnia tavoitteineen ja piirteineen erityisesti suhteessa faircloughlaiseen kriittiseen diskurssianalyysiin. Luvussa 3.2 taas kuvaan omaa aineistoani, sen keruuta ja tutkimukseni kannalta keskeisiä erityispiirteitä.

3.1 Poliittinen kolumni tekstilajina ja aineistona

Systeemis-funktionaalissa kieliteoriassa tekstilajia lähestytään sosiokulttuurisena ilmiönä. Tekstilaji siis on sosiaalisesti vakiintunut tapa toteuttaa tiettyä sosiaalista toimintaa. (Shore 2012: 160; Fairclough 1995a: 14.) Poliittika-aiheinen kolumni muodostaakin oman genrensä mediavälitteisessä poliittisessa diskurssissa, ja sillä on omat sosiaaliset määritellyt rakenteelliset ominaisuutensa ja tavoitteensa, joita kuvaan tässä luvussa (Fairclough 1995b: 189).

Sanomalehdet ja niissä julkaistut kolumnit ovat osa mediaa ja näin myös osaltaan käyttävät median valtaa esittää kuvaamiaan asioita juuri tietyllä tavoin edistäen tai estäen sosiokulttuurista muutosta (Fairclough 1995b: 2–3). Kuten diskurssi yleensäkin myös mediatuotteet luovat kielenkäytöllään representaatiota maailmasta, määrittelevät identiteettejä sekä rakentavat suhteita ihmisten ja ihmisryhmien välille (Fairclough 1995b: 5). Valitsemalla rakennettavakseen juuri tiettyjä representaatioita, identiteettejä ja suhteita media tekeekin ideologisia valintoja luonnollistaa tiettyjä diskursseja, jotka taas luovat tai vahvistavat tietynlaista sosiaalista todellisuutta (Fairclough 1995b: 12).

Kolumnin tekstilajille keskeistä on kolumnistin omien mielipiteiden ja näkemysten ilmaisu. Siinä missä esimerkiksi uutisteksteissäkin tehdyillä kielellisillä valinnoilla väistämättä luodaan ja uusinnetaan representaatiota yhteiskunnasta ja maailmasta, kolumnissa tietoinen ja itsetarkoituksellinen tietynlaisen diskursiivisen todellisuuden rakentaminen on väistämättömän sivutuotteen sijasta tekstin keskeinen tavoite: kolumnin on tarkoitus ottaa kantaa ja vaikuttaa. (Rentola 2010: 108, Kunelius 2003: 68–69.) Kolumniin tekstilajina liittyykin eräänlainen kirjoittajan auktoriteettiasema, sillä kuka tahansa ei voi julkaista kolumneja lehdessä, vaan kolumnisteilla voi olettaa olevan erityistä asiantuntijuutta tai näkemyksellisyyttä käsittelemistään aiheista, mikä erottaa kolumnin esimerkiksi lukijan kirjoittamasta mielipidetekstistä (Rentola 2010: 108). Kolumni ei ole vertaisten keskustelijoiden keskinäistä mielipiteenvaihtoa vaan asiantuntijaposition esitettyä

todellisuutta. Poliittisessa kolumnissa siis lukijalle ikään kuin pyritään kertomaan, mitä mieltä hänen käsiteltävästä politiikka-aiheesta tulisi olla.

3.2 Tutkimuksen aineisto

Aineistoni koostuu yhteensä 29:stä unkarilaisissa *Népszava* ja *Magyar Nemzet* -sanomalehdissä julkaistusta Saksan vuoden 2021 liittopäivävaaleja käsittelevästä kolumnista, joista 15 on julkaissut *Magyar Nemzet* ja 14 *Népszava*. Aineisto sisältää kaikki valituissa aineistolähteissä julkaistut vuoden 2021 liittopäivävaaleja käsittelevät kolumnitekstit. Liittopäivävaaleja käsitteleviksi olen määritellyt kaikki sellaiset tekstit, joissa joko suoraan mainitaan vaalit tai muutoin selkeästi viitataan juuri liittopäivävaaleihin liittyviin asioihin, kuten esimerkiksi kansleriehdokkaisiin, riippumatta siitä, onko tekstin pääasiallinen aihe jokin muu. Valitsin sisällyttää aineistooni siis myös liittopäivävaaleja ainoastaan sivuavia tai esimerkinomaisesti esiin nostavia kolumneja pystyäkseen kuvaamaan liittopäivävaaleihin liitettyjä diskursseja ja narratiiveja kokonaisuudessaan kaikissa esiintymiskonteksteissaan, sillä tutkimustehtävieni kannalta mielekästä on myös liittopäivävaalien eräänlainen välineellinen käyttö esimerkiksi Unkarin sisäpoliittisten narratiivien luomisessa. Poikkeuksena edellä kuvattuun olen aineistoni koon rajaamiseksi jättänyt ulkopuolelle vaalien jälkeen julkaistut vaalien itsensä sijaan tuleviin hallitusneuvotteluihin ja muodostettavaan hallitukseen keskittyvät kolumnit, vaikka tällaisissa teksteissä usein viitataan itse vaaleihin ja niiden tulokseen. Vanhin aineistooni kuuluva teksti on tammikuussa 2021 julkaistu Saksan CDU-puolueen puheenjohtajavaalia käsittelevä kolumni, jossa keskeiseksi näkökulmaksi nostetaan puheenjohtajan merkitys liittopäivävaalien kannalta. Uusin aineistokolumni taas on lokakuun 2021 alussa julkaistu vaalituloskommentaari. Kaikki aineistooni kuuluvat tekstit olen listannut työni lopussa kohdassa *Liite 1*. Analyysissäni olen jättänyt huomiotta tekstien multimodaaliset elementit, kuten lähinnä kolumnistien tai käsiteltävien poliitikkojen valokuvista koostuvan kuvituksen kuvien henkilöitä nimeävine kuvateksteineen, ja mitä todennäköisimmin printtilehdistä puuttuvat lehtien internetsivuihin kuuluvat rakenneosat, kuten jokaiseen tekstiin liitettyt aihetunnistelinkit, joiden kautta voi etsiä muita lehden julkaisemia saman aihepiirin tekstejä.

Olen poiminut aineiston *Népszava* ja *Magyar Nemzet* -lehtien verkkosivujen vapaasti saatavilla olevista *Vélemény*-kolumniosioista. Vaikka näiden osioiden *vélemény*-otsikko kääntyy suomeksi sananmukaisesti muotoon 'mielipide', käytän suomenkielisen vakiintuneen käytännön mukaisesti aineistoni toistuvasti saman kirjoittajan tai yhteiskunnallisesti tunnetun

ja merkittävän vierailijan kirjoittamista omalla palstallaan ilmestyneistä teksteistä tutkimuksessani sanaa *kolumni* (Rentola 2010: 108). Omassa aineistossani tai aineistolähteitteni kolumnisivuilla tällaisia lukijoiden kirjoituksia ei ole, eli aineistoani määrittää nimenomaan kolumnille tyypillinen asetelma, jossa kirjoittajat esiintyvät jollei asiantuntijoina niin ainakin erityisen näkemyksellisinä kommentaattoreina.

Molemmat aineistolähdelehteni ovat päivittäin sekä paperisena että verkossa julkaistavia sanomalehtiä. Aineistolähteeni ovat siis lähtökohtaisesti laajalle ihmisjoukolle suunnattuja ja käsittelemiltään aiheilta hyvin moninaisia yleislehtiä. Tältä osin valitsemani lehdet ovat hyvin toistensa kaltaisia ja muodostavat näin yhtenäisen aineiston. Poliittisessa mielessä aineistolähteeni taas ovat huomattavan erilaisia, jopa toistensa vastakohtia: siinä missä *Magyar Nemzet* on tunnettu Orbánin hallituksen äänenkannattajana, *Népszava* liittyy kiinteästi oppositiossa olevaan Unkarin sosialistiseen puolueeseen, joka toimii osana laajempaa Orbánia vastustavaa yhteisoppositiota (Azonnali 2019; European Stability Initiative 2010: 8). Lehdet edustavat näin ollen Unkarin poliittisen kentän kahta keskeisintä toisilleen vastakkaista puoluepoliittista ja ideologista positiota, mikä taas tarkoittaa myös hyvin eroavia näkemyksiä Saksasta, Saksan politiikasta ja Saksan politiikan merkityksestä niin Saksan itsensä kuin esimerkiksi Unkarin tai koko EU:nkin kannalta. Luonnollisesti myös lehtien lukijakunnat ovat poliittisten ja yhteiskunnallisten näkemystensä puolesta oletettavasti merkittävän erilaiset, mikä tarjoaa mielekkään ja selkeän lähtökohdan faircloughlaiseen kriittiseen diskurssianalyysiin kuuluvaan kohdeyleisöön liittyvien seikkojen tarkastelulle (Fairclough 2015: 58).

Olenkin pyrkinyt valitsemaan aineiston, joka heijastaa Unkarin polarisoitunutta poliittista ilmapiiriä ja tarjoaa laajan katsauksen unkarilaisessa yhteiskunnassa olennaisina tai kiinnostavina pidettyihin liittopäivävaalinäkökulmiin. Tavoitteenani ei ole erityisesti verrata aineistolähteitäni toisiinsa vaan käsitellä niiden kolumneja yhtenäisenä mutta sisällöllisesti monipuolisena aineistona. Tutkimuseettisestä näkökulmasta olennaista on kuitenkin huomioida myös aineistolähteideni hyvin erilaiset asemat unkarilaisessa mediakentässä: siinä missä *Magyar Nemzet* kuuluu valtaosan Unkarin mediakentästä muodostavaan Orbán-mieliseen KESMA (Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány 'Keski-Euroopan lehdistö- ja mediasäätiö') -säätiöön, *Népszava* on tämän säätiön ulkopuolella ja näin toimintaedellytyksiltään selkeästi haasteellisemmassa tilanteessa (Azonnali 2019; Freedomhouse 2021). Varsinaisen analyysini sisällön kannalta tällä seikalla on varsin vähäinen merkitys, mutta pidän sitä kuitenkin tärkeänä esille nostettavana taustatietona, jotten

tutkimusasetelmallani loisi valheellista kuvaa kahdesta yhteiskunnallisilta valtasuhteiltaan verrannollisesta ääripäästä tilanteesta, jossa Unkarin lehdistönvapaus on tosiasiallisessa vaarassa muun muassa KESMA-säätiön myötä.

Unkarilaiselle yleisölle suunnattu Saksan politiikkaa käsittelevä kolumni on vaikuttamaan pyrkivän tekstilajin edustajaksi varsin epätyypillinen. Lukijalla ei lähtökohtaisesti voida olettaa olevan mahdollisuutta toimia poliittisena vaikuttajana äänestäjän asemassa teksteissä luodussa Saksan poliittisessa todellisuudessa tämän todellisuuden muuttamiseksi tai säilyttämiseksi, toisin kuin poliittisen diskurssin vastaanottajalla useinkin on (Fairclough 1995b: 182). On epäilemättä todennäköistä, että aineistotekstieni lukijoissa on myös Saksassa äänioikeutettuja henkilöitä, mutta tekstien keskeisenä tavoitteena ei kuitenkaan voida pitää Saksan vaaleissa tapahtuvaan äänestämiseen vaikuttamista, kuten esimerkiksi saksalaiselle yleisölle suunnattujen tai Unkarin politiikkaa käsittelevien kolumnien tapauksessa olisi täysin perusteltua. Koska kielenkäytöllä kuitenkin lähtökohtaisesti on jokin tavoite tai funktionaalinen tarkoitus, joka kolumnin tekstilajilla on erityisesti mielipiteisiin vaikuttaminen, on tätä tarkoitusta kiinnostavaa selvittää kriittisen diskurssianalyysin avulla (Heikkinen 1999: 24).

Aineistoni diskurssia määrittelee keskeisesti myös vastaanottajien oletettavasti vähäinen tuntemus käsitellystä aiheesta, mikä samalla liittyy edellä kuvattuun lukijoiden irrallisuuteen Saksan politiikasta. Unkarilaisissa sanomalehdissä julkaistujen Saksan politiikkaa käsittelevien kolumnien lukijoiden ennakkokäsitykset tai mielipiteet käsiteltävistä aiheista eivät liene kovinkaan yksityiskohtaisia vaan lukijoille olemassa oleva Saksan poliittinen todellisuus on vähemmän yksityiskohtainen ja monitahoinen kuin esimerkiksi Unkarin poliittinen todellisuus. Tällainen asetelma korostaa kolumnin genreen liittyvää kirjoittajan asiantuntijapositiona: kirjoittajan on mahdollista luoda hyvinkin laajasti juuri haluamansa kaltaisia Saksan sosiaalisen ja poliittisen todellisuuden narratiiveja nostamalla esiin valikoituja asiointiloja erilaisten vastaanottajalle varsin tuntemattomaan aiheeseen liittyvien asiointiloiden joukosta. Aineistotekstini siis tarjoavat tekstilajilleen jossain määrin epätyypillisen mutta samalla selkeästi eriteltävissä olevan lähtökohdan faircloughlaiseen diskurssianalyysiin kuuluvalla tekstin vastaanottamisen prosessien ja kontekstien analyysille.

4 Poliittiset narratiivit ja niiden rakentaminen aineistossa

Kolumnin genrepieriteisiin kuuluu kantaaottavuus; politiikkaa käsittelevässä kolumnissa siis otetaan kantaa politiikkaan. Samalla myös rakennetaan sitä poliittista todellisuutta, johon kantaa otetaan. Tätä luotua poliittista todellisuutta lähestyn analyysissäni poliittisten narratiivien kautta eli useampien totena esitettyjen mutta varsinaiselta totuusarvoltaan vaihtelevien seikkojen muodostamia kertomuksellisia kokonaisuuksia analysoiden. Osaltaan muodostuvaa todellisuutta rakentaa myös kolumneja tulkitseva lukija, joka aineistoni tapauksessa tulkitsee kolumneja nimenomaan unkarilaisesta yhteiskunnallisesta kontekstista käsin ja sen kautta jäsentäen. Näin syntyy asetelma, jossa keskeisimpään merkitykseen nousevatkin juuri teksteissä kuvattujen asiointilojen pohjalta kontekstuaalisesti muodostuvat poliittiset todellisuudet eivätkä kuvatut asiointilat itsessään.

Etenen analyysissäni erittelemieni narratiivien aiheiden mukaan edeten yksittäisten poliitikkojen representaatioista puolueiden ja muiden poliittisten toimijoiden kautta Unkarin politiikkaa käsitteleviin kertomusaihiioihin. Tämä tekemäni aihepiirijaottelu ei toki ole aukoton tai tarkkarajainen, vaan luomani kategoriat risteävät ja ovat erilaisissa riippuvuussuhteissa keskenään osina samoja tai samankaltaisia narratiiveja. Tämä jako samoin kuin alaluvuissa eriteltyt näkökulmat kuitenkin pohjautuvat aineistosta itsestään hahmottuviin toistuviin diskursseihin ja lähestymistapoihin. Analyysini tueksi nostan aineistostani yhtäältä sille tyypillisiä ilmiöitä tarkoituksenmukaisella tavalla havainnollistavia ja toisaalta analyysin näkökulmasta merkityksellisen poikkeuksellisia esimerkkikatkelmia, joita tulkitseen ja selitän tarkemmin osana niiden laajempaa tekstiyhteyttä ja muuta kontekstia. Esimerkkien yhteydessä olen merkinnyt niiden lähteen lyhenteillä MN (*Magyar Nemzet*) ja N (*Népszava*) sekä lähdekolumnin julkaisupäivämäärällä.

4.1 Poliitikot henkilöhahmoina

Lähes jokaisessa aineistokolumnissa käsitellään vähintään yhtä poliitikkoa, ja poliitikot ovat usein kolumneissa myös pääasiallisena aiheena. Vaikka Saksan liittopäivävaalit eivät sisällä suoraa kanslerivaalia, eikä vaalien voittajapuolueen kansleriehdokkaasta väistämättä tule kansleria, keskitytään useissa teksteissä erityisesti kansleriehdokkaisiin. Usein käsitellään myös vaaleihin uransa lopettanutta kansleria, Angela Merkeliä. Toinen vastaavalla tavalla puolueinstituution kautta erityisen merkityksellinen poliittikkorooli on puoluejohtaja, joka tosin monessa tapauksessa on päällekkäinen kansleriehdokasroolin kanssa. Sekä kansleri että

puoluejohtaja ovat merkittäviä poliittisia vallankäyttäjiä, mikä osaltaan selittää runsasta käsittelyä. Kolmanneksi laajasti käsitellyksi ryhmäksi hahmottuvat muut, lähinnä teksteissä luotujen narratiivien näkökulmasta symbolisesti merkitykselliset poliitikot, joiden varsinainen poliittinen vaikutusvalta ja merkittävyys vaalien kannalta on hyvin vaihteleva. Saksalaisten poliitikkojen ohella teksteissä käsitellään myös unkarilaisia poliitikkoja, mutta tässä luvussa käsittelen nimenomaan saksalaisten poliitikkojen kuvauksen kautta rakennettuja narratiiveja. Unkarilaisiin poliitikkoihin menen tarkemmin luvussa 4.4.

Merkittävää poliitikkojen käsittelyssä on heidän tekemänsä politiikan erittäin vähäinen kuvaus. Useimmiten poliitikot näyttäytyvätkin eräänlaisina epätoimijoina, joita käsitellään varsin abstraktien ja epämääräisten ideologioiden tai aatteiden passiivisesti olemassa olevina edustajina tai vastustajina eikä konkreettisia tavoitteita aktiivisesti ajavina poliittisten tekojen tekijöinä. Toisena keskeisenä näkökulmana on poliitikkojen kompetenssin arviointi, jossa varsinaisen politiikan tekemisen käsittely on kuitenkin myös varsin pienessä osassa.

Kolumnien keskeisimmät yksittäisiin henkilöihin liittyvät kuvaukset pelkistyvätkin usein joko ideologisten seikkojen tai kyvykkyyden pohjalta muodostuvaan negatiiviseen tai positiiviseen representaatioon, joka taas jäsenyy osaksi laajempaa narratiivia esimerkiksi siitä, millaisia tietynlaiset poliitikot tai ideologiat ovat ja mitä niistä pitäisi ajatella.

4.1.1 Poliitikot ideologeina ja pragmaattikkoina

Ideologisuus kuuluu epäilemättä poliitikkojen keskeisimpiin määritteleviin tekijöihin, ja poliitikon ideologian kuvaaminen vakiintunein poliittisin ilmauksin on journalistisissakin konteksteissa yleinen keino välittää lukijalle suurpiirteinen käsitys poliitikon ajamista asioista konkreettisia kantoja yksilöimättä. Erilaisten ideologioiden kannattaminen on siis poliitikkouden ytimessä, mitä myös kolumneissa korostetaan. On olennaista huomata, että ideologialla tarkoitan tässä nimenomaan poliittista ideologiaa – siis esimerkiksi konservatismia, vihreyttä tai vasemmistolaisuutta – enkä laajemmin mitä tahansa aatejärjestelmää.

Siinä missä poliitikon ideologian kuvaaminen todella on yleinen tapa kertoa poliitikosta, on se myös keino rakentaa selkeän negatiivinen tai positiivinen kuva. Erityisesti tämä korostuu aineistolähteideni kaltaisten poliittisesti sitoutuneiden sanomalehtien kolumnien tapauksessa. Kolumnien lukijoilla ja kirjoittajilla mitä todennäköisimmin on jo valmiiksi mielipiteitä erilaisista poliittisista ideologioista, mikä vaikuttaa myös sinänsä neutraalien kuvausten kautta välittyviin merkityksiin (Fairclough 2015: 57). Toisaalta poliitikkoja esitetään usein myös

eräänlaisen pragmatismien edustajina, siis ideologisten poliitikkojen vastakohtana. Erityisen eksplisiittisiä ideologiadiskursseja esiintyy aineistoni *Magyar Nemzet* -kolumneissa, mistä syystä esimerkit painottuvat juuri tähän lehteen.

Selkeimmin poliitikko esitetään ideologian edustajana, kun tätä lukijalle esiteltäessä kuvataan ideologioihin viittaavin adjektiivein määritellen. Tällöin luodaan kuvaa poliitikosta, joka ei siis ainoastaan aja tiettyyn aatteeseen kuuluvia asioita tekojensa kautta, vaan jota aate määrittelee hyvin perustavanlaatuisella tavalla (Halliday 2014: 270).

(1) -- Friedrich Merz (konzervatív CDU-elnökjelölt, aki kétszer is sikertelenül indult a párt vezető posztjára). (MN, 16.9.2021)

'Friedrich Merz (konservatiivinen CDU:n puheenjohtajaehdokas, joka on tavoitellut puoluejohtajan paikkaa menestyksettä kahdesti aiemminkin)'

(2) A töröl megszűnt haladó liberális elitista Baerbock --. (MN, 28.7.2021)

'Pesunkestävä edistysmielinen liberaali elitistinen Baerbock'

Esimerkeissä (1) ja (2) lukijalle todennäköisesti melko tai täysin tuntematonta poliitikkoa kuvataan adjektiivilla, joka viittaa tiettyyn poliittiseen ideologiaan. Sekä Merzistä käytetty *konzervatív* 'konservatiivi' että Baerbockista käytetyt *haladó* 'edistysmielinen' ja *liberális* 'liberaali' ovat sävyarvoltaan lähtökohtaisesti neutraaleja ja politiikan kontekstissa laajasti myös puolueettomuuteen pyrittäessä käytössä olevia pikemminkin kuvaavia kuin arvottavia sanoja. On kuitenkin selvää, että esimerkkien diskurssien tekstuaalisessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissa kyseessä ei ole puhtaan neutraali kuvailutarkoitus, vaan käytettyihin ideologioihin viittaaviin adjektiiveihin liittyy selkeitä arvotuksia siitä, ovatko kuvatut poliitikot kannatettavia vai eivät. Konservatiiviksi itsensä määrittelevää pääministeri Orbánia avoimesti tukevan *Magyar Nemzet* -lehden tavanomaiselle lukijalle yleisesti konservatismien vastakohtaksi mielletty liberalismi ja siihen läheisesti liittyvä edistysmielisyys edustavat ehdottomasti vastustettavaa ideologiaa, siinä missä konservatismi näyttäyty selkeän positiivisena. Lukija siis todennäköisesti tulkitsee Merzin kannatettavaksi, Baerbockin vastustettavaksi poliitikoksi. Toki varsin yksiselitteisen negatiivista kuvaa Baerbockista rakennetaan määritteellä *elitista* 'elitistinen', mutta myös selkeämmin perusmerkitykseltään neutraalit määritteet näyttäytynevät lukijalle negatiivisina.

Poliitikkorepresentaatioiden luomisen ohella ja avulla myös luonnollistetaan kirjoittajan näkemyksiä mainituista ideologioista sekä rakennetaan saksalaista poliittista todellisuutta. Esimerkki (1) on kolumnista, jossa kauhistellaan kristillisdemokraattisen puolueen tuomittavaa punavihreää kehitystä, joka kirjoittajan mukaan on Angela Merkelin syytä ja

jonka Merkelin eräänlaisena puolueensisäisenä arkkivihollisena tunnettu Friedrich Merz olisi vielä voinut kumota, mikäli hänet olisi valittu puolueen uudeksi puheenjohtajaksi. Kun kolumnissa Merz esitetään varsin ohimennen eräänlaisena viimeisenä mahdollisuutena pelastaa CDU ja samalla määritellään Merz nimenomaan konservatiiviseksi ehdokkaaksi, esitetään konservatiivisuus niin ilmiselvästi ja oletusarvoisesti positiivisena, ettei tätä positiivisuutta edes ole tarpeen erikseen perustella tai avata lukijalle. Konservatiivisuuden myönteistä arvotusta siis luonnollistetaan entisestään lukijoille, jotka todennäköisesti jo valmiiksi suhtautuvat ideologiaan myönteisesti (Fairclough 1995a: 32).

Samalla tavoin esimerkissä (2) liberaalius näyttäytyy itsestään selvästi vastustettavana aatteena. Kolumnissa käsitellään Baerbockin pyrkimystä sensitiiviseen kielenkäyttöön, mitä kirjoittaja vertaa Monty Python -komediaryhmän surrealistiseen huumoriin, jolloin Baerbockin vilpittömyys näyttäytyy suoranaisten absurdina ja ei vakavasti otettavana. Siis samoin kuin esimerkin (1) tekstuaalisessa kontekstissa Merziä käsitellään myönteisestä näkökulmasta, käsitellään esimerkin (2) tekstikontekstissa Baerbockia negatiiviseen sävyyn. Esimerkki (2) kuitenkin poikkeaa edellisestä siinä, että negatiivista liberalismirepresentaatiota luodaan myös hyvin eksplisiittisesti tekstuaalisen ja loogisen metafunktion keinoin esittämällä ideologiaan viittaavien määritteiden ohessa myös selkeän arvottava määrite.

Nominilausekkeessa *haladó liberális elitista Baerbock* 'edistysmielinen liberaali elitistinen Baerbock' Baerbockia määrittelevät adjektiivit *haladó*, *liberális* ja *elitista* ovat keskenään rinnasteisessa asemassa ja liitetään näin yhteen yhdeksi temaattiseksi kokonaisuudeksi. (Halliday 2014: 92–93; 270). Baerbockin liberaalius ja elitistisyys eivät siis ole kaksi yhtäaikaista olemassa olevaa mutta toisiinsa liittymätöntä asiantilaa vaan osa samaa ideologiakokonaisuutta, jossa liberalismi ja elitismi liittyvät elimellisesti yhteen. Elitismi on hyvin laajasti epämiellyttäväksi ja epäoikeudenmukaiseksi koettu yhteiskunnallinen ajatusmalli, jolloin myös siihen liitetty liberalismi näyttäytyy samankaltaisena ei-legitiimien valtahierarkioiden rakentamis- ja säilyttämispyrkimyksenä.

Ideologian edustajan ohella poliitikko voidaan kuvata myös ideologian vastustajana eli eräänlaisena arvovapaana pragmaattikkona erotuksena ideologeista. On hyvin tyypillistä poliittiselle diskurssille esittää ideologia ja järki toisensa poissulkevin vaihtoehtoina, joista on valittava toinen, mihin sisältyy myös voimakas implikaatio järjen ilmiselvistä paremmuudesta, jolloin ideologiattomuudesta muodostuu positiivisesti arvottava määrite. Poliitikkoa määritteleväksi tekijäksi ideologiattomuus esitetään muun muassa kolumnissa *Az*

álarcok már rég lehullottak 'Naamiot ovat pudonneet jo kauan sitten' kuvattaessa CDU:n erästä paikallispoliitikkoa, Hans-Georg Maaßenia:

(3) Hans-Georg Maaßen, -- akit gyűlölnék a legkülönbözőbb színű szélsőségesek, a jobboldaliaktól a baloldaliakon át az iszlamistákig --. (MN, 4.9.2021)
'Hans-Georg Maaßen, jota mitä erilaisimmat ääriajattelijat oikeistolaisista vasemmistolaisiin ja islamisteihin inhoavat'

Esimerkissä (3) Hans-Georg Maaßen esitetään eräänlaisena anti-ideologina, jonka ideologista positiota määrittelee sen suoranainen vastakkaisuus ideologioille yleensä. Esimerkissä mainitaan kaksi erillistä poliittista tahoja: *a legkülönbözőbb színű szélsőségesek* 'mitä erilaisimmat ääriajattelijat' ja Maaßen. Vasemmistolaisuus ja oikeistolaisuus ovat tunnetusti toisilleen vastakkaisia ideologioita, joten nimettäessä nämä molemmat osaksi Maaßenin yhtenäistä vastapuolta, näyttäytyy Maaßen itse vastakohtana kaikelle ideologisuudelle, usein toistuvan ja lukijoille epäilemättä tutun ideologia-järki-dikotomian puitteissa siis järjen ja pragmatiikan edustajana. Ääripäiksi nimetyt vasemmisto ja oikeisto ovat länsimaisen politiikan keskeisimmät perinteiset poliittiset identiteetit, joiden muodostamaan jatkumoon perustuvat useat poliittisten instituutioiden käytännöt, kuten parlamenttien istumajärjestys. Oikeisto ja vasemmisto siis muodostavat kehyksen, jonka kautta politiikkaa totutusti jäsennetään ja tulkitaan. Näin Maaßen ei ainoastaan ole vaihtoehto ideologialle politiikan sisällä vaan koko perinteiselle politiikalle vakiintuneine käytänteineen ja tulkintakehyksineen. Yhteiskunnalliselta valta-asemaltaan kahdesta muusta mainitusta ääriajattelun muodosta hyvin fundamentaalaisella tavalla eroavan islamismin nimeäminen kolmanneksi ääri-ideologiaksi korostaa myönteistä Maaßenin representaatiota. Islamismi on äärimmäisen laajasti tuomittavana pidetty ideologia, joka mielikuvatasolla yhdistettäneen erityisesti jihadistiseen terrorismiin, jolloin Maaßen näyttäytyy myös terrorismin vastustajana. Vasemmisto ja oikeisto sekä niiden edustama perinteinen poliittinen järjestys taas asetetaan islamismin kanssa yhteiseen viiteryhmään.

Entisestään Maaßenin esitettyä kaikkien ideologioiden ulkopuolelle asettuvaa maltillisuutta ja ylivertaista järkevyyttä muihin poliitikkoihin verrattuna korostaa hänen asemansa objektina ilmauksessa *Hans-Georg Maaßen, akit gyűlölnék a legkülönbözőbb színű szélsőségesek* 'Hans-Georg Maaßen, jota mitä erilaisimmat ääriajattelijat inhoavat'. Maaßen itse ei siis kiihkoile tai vihaa, vaan pelkkä hänen olemassaolonsa aiheuttaa muissa voimakkaan tunnereaktion, jota ei järkipohjaisen rationalisoinnin keinoin voida selittää. Näin vihan kohteeksi yksilöity Maaßen myös näyttäytyy eräänlaisena ylivoimaista vihollista urheasti

vastustavana Daavidina, jota perinteisen politiikan ja terrorismin ideologiset edustajat pyrkivät sortamaan ja vaientamaan.

Samankaltaista todellisuutta luo kolumni kokonaisuutena: lyhyen Maaßenia käsittelevän osion lisäksi kolumni koostuu pääasiallisesti Merkelin ja muiden poliitikkojen tekojen ja erityisesti Twitter-viestien kommentoinnista, jossa käsiteltyjä tapauksia esitellään eräänlaisina todisteina siitä, että Merkelin ajan Saksasta on tullut punavihreä autokratia, jolle Maaßen esitetään vaihtoehtona. Siinä missä pääasiallisesti paikallispolitiikassa toimiva Maaßen on lukijalle todennäköisesti täysin tuntematon, esimerkissä (3) kuvatun asiointilan kehykseksi aiemmin tekstissä rakennettu Merkel taas epäilemättä on lukijalle edes jossain määrin tuttu, jolloin Maaßenin maltillisuus rakennetaan erityisesti suhteessa Merkeliin ja tämän poliittisiin linjauksiin. Erityisesti tekstissä käsitellään Merkelin pakolaismyönteistä politiikkaa Lähi-idän kriisin aikaan, jolloin Maaßenin edustamaksi järjeksi siis rakentuu varsinkin Lähi-idästä suuntautuvan pakolaisuuden vastustaminen, mitä toki tukee myös Saksassa vaikutusvallaltaan kovin marginaalisen ja usein mielikuvatasolla nimenomaan Lähi-itään liittyvän islamismin nimeäminen kolmantena keskeisenä poliittisen kentän ääri-ideologiana. Koska Maaßen esitetään lähtökohtaisen positiivisesti ja hänet määritellään erityisesti maahanmuuttokysymysten kehyksen kautta, rakennetaan siis pakolaisuuden vastustamisesta järkipohjainen itsestään selvästi oikea näkemys ja Merkelin edustamasta humanitäärisiin perusteisiin pohjaavasta politiikasta itsestään selvästi ideologinen eli väärä tai huono näkemys.

Kuten politiikasta puhuttaessa on tyypillistä, aineistossani useinkin liitetään poliitikkoihin erilaisiin poliittisiin ideologioihin viittaavia määreitä. Yksittäisiin poliittisiin kysymyksiin liittyviä kantoja taas kerrotaan huomattavan harvoin. Kun poliitikkoja kuvataan vakiintuneisiin poliittisiin ideologioihin viittaavin sanoin, muodostuu monenlaisia merkityksiä. Yhtäältä ideologiaa kuvaamalla aidosti esitellään lukijalle mahdollisesti tuntematonta poliitikkoa. Siinä missä yksittäiset saksalaisessa politiikassa hyvinkin merkittävät kysymykset voivat olla unkarilaisille lukijoille täysin tuntemattomia ja näin informaatioarvoltaan varsin merkityksettömiä, esimerkiksi liberalismiin ja konservatismiin kaltaisten ideologioiden tyypilliset aatesisällöt ovat tutumpia. Toisaalta taas kontekstissa, jossa sekä tällaisen kuvauksen tuottajalla että sen tulkitsijalla on oletettavasti juuri tietynlaisia poliittisia näkemyksiä, muodostuu ideologiakuvauksesta väistämättä myös arvottava merkitys siitä, onko poliitikko kannatettava vai ei.

Toisaalta erityisesti tekstuaalisen kontekstin kautta rakentuu myös representaatiota mainitusta ideologiasta itsestään, mitä voikin pitää sekä unkarilaisen lukijan että poliittisesti sitoutuneen tekstin tuottajan kannalta poliitikkorepresentaatioita relevantimpana merkityksenä. Kun kolumnissa poliitikkoa käsitellään joko myönteisestä tai kielteisestä näkökulmasta ja samalla tämä esitetään tietyn ideologian edustajana, laajenee poliitikkoon liitetty arvotus koskemaan myös ideologiaa ja tätä kautta sen unkarilaisiakin edustajia. Siis kun esimerkiksi konservatismi esitetään saksalaisen poliitikon tapauksessa luonnollistetusti kannatettavana ideologiana ilman tarvetta minkäänlaiseen perusteluun, välitetään samalla viestiä siitä, että myös unkarilaiset konservatiivit ovat itsestään selvästi kannatettavia. Näin luonnollistetut ideologioihin sosiaalisessa kontekstissa liitetyt arvotukset ja tekstitasolla rakennetut poliitikkorepresentaatiot tukevat toisiaan ja muodostuvat yhdeksi poliittiseksi todellisuudeksi, jossa tiettyjen ideologioiden ja niitä edustavien poliitikkojen hyvyys ovat selviöitä, joita ei ole tarpeen kyseenalaistaa tai perustella.

Lukijalle oletetusti mieluisaan ideologiaan yhdistämisen ohella poliitikosta voidaan luoda positiivista representaatiota myös kuvaamalla tätä eräänlaisena poikkeuksellisen pragmatikkona erotuksena muihin poliitikkoihin. Tämä positiivisen representaation muodostuminen pohjaa erityisesti poliitikkojen retoriikasta tuttuun asetelmaan, jossa oma kanta esitetään järkiratkaisuna ja vastakkaiset näkemykset tosiasioista piittaamattomana ideologiana. Myös aineistossani esiintyville näennäisteknokraattisille poliitikkorepresentaatioille onkin tyypillistä, että niihin yhdistettyjä poliittisia näkemyksiä määrittelee erityisesti niiden yhteneväisyys kirjoittajan omien näkemysten kanssa. Kolumnistin näkemykset taas lienevät laajasti myös lukijakunnassa jaettuina näkemyksiä, jolloin lukijalle tarjotaankin poliittista identiteettiä osana ryhmää, jonka politiikkaa määrittelee ideologian sijasta järkipohjainen pragmatiikka, mikä erottaa hänet vastakkaista eli ideologista mieltä olevista ryhmistä. Samalla esittämällä tällainen epäideologiseksi määriteltä poliitikko tekstikontekstissa positiivisessa valossa rakennetaan asetelma, jossa epäideologisuus yhdistyy tähän positiivisuuteen, mikä entisestään tukee epäideologisuuteen liittyvää myönteistä arvotusta. Luonnollisesti tällöin myös epäideologisuuteen ja epäideologisenä esitettyyn poliitikkoon liitetyt poliittiset kannat näyttäytyvät positiivisessa valossa tavalla, jota ei luodussa todellisuudessa tarvitse perustella muulla kuin juuri tällä esitetyllä epäideologisuudella.

Riippumatta siitä, onko kyseessä luonteeltaan positiivinen vai negatiivinen representaatio, saksalaispoliitikot näyttäytyvät aineistoni kolumneissa lähinnä eräänlaisina ideologioiden tai

ei-ideologisiksi esitettyjen kantojen symboleina, joita käsitellään sangen välineellisessä roolissa osana unkarilaisen lukijan poliittis-ideologista identiteettiä rakentavia ja tukevia narratiiveja. Siis vaikka kolumneissa käsitellään nimenomaan saksalaisia poliitikkoja, rakentuu teksteissä niiden tuottamis- ja lukemiskonteksteissa myös laajemmin politiikkaan liittyviä merkityksiä, jotka taas ovat siirrettävissä ja siirtyvätkin myös unkarilaisen politiikan kehykseen.

4.1.2 Poliitikot kompetenssiarvioiden kohteena

Ideologisen määrittelyn ohella toinen keskeinen poliittikodiskurssien kehys on kyvykkyyden arviointi. Kuten poliitikon ideologiaa kuvattaessa muodostuu tällöin joko positiivista tai negatiivista representaatiota, johon taas liitetään myös laajempia merkityksiä osana rakennettua poliittista todellisuutta. Samoin kuin ideologiadiskurssissa harvoin nimetään poliitikkojen kantoja, myös kompetenssidiskurssissa korostuu poliitikkojen erilaisten ominaisuuksien puutteellisiksi tai poikkeuksellisen hyviksi kuvaaminen heidän poliittisen toimintansa arvioinnin sijasta, vaikka tässä ero onkin ideologiadiskurssia pienempi.

Ajoittain aineistossa poliitikkoja kuvataan poikkeuksellisen kompetenteiksi jopa täysin eksplisiittisesti ja suoraan ilman minkäänlaista tulkinnanvaraa. Tällöin erityisen positiivisessa valossa esitetty poliitikko rakennetaan eräänlaiseksi henkilöahmoksi, osaksi tekstissä kerrottavaa tarinaa.

(4) Túl okos, túl kompetens, túlságosan is k pviseli a 2015 el tti CDU-t. (MN, 16.9.2021)

'Liian  lyk s, liian kompetentti, edustaa liikaa vuotta 2015 edelt nytt  CDU:ta.'

(5) Baerbock t bb hib t is elk vetett - hi ba rendk v l m vel t  s gyors gondolkod s , az l tszik, hogy felel s pozici t sosem t lt tt be. (N, 8.6.2021)

'Baerbock teki useita virheit  – vaikka h n on  arimm isen koulutettu ja nopea lyinen, n ky , ettei h n ole ikin  ollut johtoteht viss .'

Esimerkeiss  (4) ja (5) k sittelvist  poliitikoista, edellisess  paikallispoliitikko Hans-Georg Maa enista ja j lkimm isess  kansleriehdokas Annalena Baerbockista, luodaan positiivista representaatiota  yllisen kompetenssin kuvaamisen kautta. Sek  Maa enista k ytetyt *okos* ' lyk s' ja *kompetens* 'kompetentti' ett  Baerbockista k ytetyt *rendk v l m vel t* ' arimm isen koulutettu' ja *gyors gondolkod s * 'nopea lyinen' ovat s vylt n yksiselitteisen positiivisia ja kuvaavat yleisesti arvostettavina pidettyj  ominaisuuksia.

Vaikka esimerkissä (4) näihin positiivisiin luonnehdintoihin liitetäänkin sinänsä negatiivista suhtautumista ilmaiseva *tul' liian'*, käy tekstuaalisesta kontekstista ilmi, ettei kirjoittaja kyseisessä kohdassa käytä omaa ääntään vaan ikään kuin referoi Maaßenin puolueen johtavien poliitikkojen kollektiivista ääntä esittäen syitä Maaßenin epäsuosioon puolueensa sisällä. Esimerkissä (5) taas toki viitataan myös Baerbockin kannalta epäedullisiin asioihin: hänen vaalikampanjan aikana tekemiinsä kohua aiheuttaneisiin virheisiin ja liittovaltiotason ministerikokemuksen puutteeseen. Kuitenkin siinä missä edellä kuvatut Baerbockin positiiviset puolet esitetään adjektiivien nominaalilauseella, vastaavan kaltaisella rakenteella ilmaistavissa oleva kokemattomuus kuvataan toimintana *felelős poziciót sosem töltött be* 'ei ole ikinä ollut johtotehtävissä, (kirj. ei ole ikinä täyttänyt vastuullista positiota)' (Csepregi 1991: 75). Baerbockin ansiot siis esitetään häntä keskeisellä tavalla määrittelevinä ja luokittelevina ominaisuuksina, kun taas kuvattu heikkous näyttyy yksittäisenä tekona, jolla ei ole perustavanlaatuaista yhteyttä Baerbockin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin (Halliday 2014: 214–215).

Yksistään nämä esitetyt tiedot lukijalle todennäköisesti varsin tai täysin tuntemattomien saksalaispoliitikkojen älykkyydestä eivät ole kolumnin vaikuttamaan pyrkivän genren puitteissa erityisen mielekkäitä. Unkarilaiselle lukijalle näiden asiaintilojen relevanssi on yksistään sangen heikko eikä positiivista Baerbock- tai Maaßen-representaatiota voi pitää myöskään lehtien kannalta mielekkäinä itseisarvoisina tavoitteina. Esimerkkien tekstiyhteyksiä tarkastelemalla käy kuitenkin ilmi Maaßenin ja Baerbockin esitetyn älykkyyden keskeinen tarinallinen merkitys: kolumneissa luotujen Maaßenin ja Baerbockin henkilöhahmojen on eräänlaisesta ideologisten narratiivien juonellisesta näkökulmasta tarpeellista olla älykkäitä. Maaßenia käsittelevässä kolumnissa esitetään todellisuus, jossa Maaßen on joutunut epäsuosioon sekä omassa puolueessaan että laajemmin koko Saksan poliittisessa elämässä, koska hän näkemyksineen ja valtavine kykyineen uhkaa Merkelin ylläpitämää vallitsevaa liberaalia vasemmistohegemoniaa. Baerbockiin liittyvässä kolumnissa taas lukijalle kerrotaan tarina siitä, miten epäkarismaattinen ja epäsuositettu Armin Laschet päätynee liittokansleriksi ilman omaa ansiotaan vain siksi, että muuten kovin taitava ja kyvykäs Baerbock sattui tekemään virheitä, joista häntä rangaistiin kohtuuttomalla tavalla ylimitoitetulla mediahuomiolla. Kokonaisuutena kummassakin kolumnissa siis rakentuu henkilöahmo, joka kohtaa suoranaista epäoikeudenmukaisuutta ja vääryyttä eikä siksi saavuta kyvykkyytensä puolesta ansaitsemaansa tavoitetta.

Tällaiseksi sympaattiseksi hahmoksi kunkin esimerkin kolumnissa rakennettu poliitikko on ideologisesti kovin lähellä lehtien edustamia linjoja, ja joitain lehdille mieluisia kantoja tai aatteita nostetaankin esille myös kolumneissa. Näin poliitikosta tehtävän positiivisen kompetenssiarvion ja sen ympärille kietoutuvan epäoikeudenmukaisuutta käsittelevän narratiivin avulla rakentuu Saksan poliittinen todellisuus, jossa juuri oletettavan lukijan poliittista viiteryhmää edustava poliitikko on kyllä hyvin älykäs ja taitava, mutta kohtaa ajamansa ideologian vuoksi yhteiskunnassa kohtuutonta vastustusta.

Siinä missä edellisissä esimerkeissä kuvatut poliitikkojen ominaisuudet esitetään eräänlaisina yleisesti hyväksytyinä faktoina, joita ei millään tavoin perustella, legitimaatiota tietynlaiselle tulkinnalle poliitikon kompetenssista, karismaattisuudesta tai muusta ominaisuudesta haetaan usein myös vertailemalla poliitikkoja keskenään. Tällöin poliitikon kyvykkyyden tasoa ei esitetään suoraan tunnettuna tosiasiana vaan sitä ikään kuin pyritään perustelevaan vertauksen kautta. Esimerkiksi Armin Laschetia kuvataan seuraavin tavoin:

(6) Laschet képes "belealudni" a dolgokba, a tartományi választás fiaskója után például egy nappal reagált csak, Söder viszont sokkal gyorsabb nála. (N, 26.3.2021)

'Laschet voi nukkua asioiden ohi, esimerkiksi osavaltiovaalifiaskon jälkeen hän reagoi vasta päivää myöhemmin, Söder puolestaan on paljon häntä nopeampi.'

(7) Armin Laschet ugyan szintén szorgalmas, de a karizma hiányzik belőle. Söder és Angela Merkel árnyékában szinte láthatatlanná válik. (N, 5.8.2021)

'Vaikka Laschet on kyllä ahkera [kuten CDU:n baijerilaisen sisarpuolueen johtaja Markus Söder], häneltä puuttuu karisma. Söderin ja Angela Merkelin varjossa [hän] muuttuu lähes näkymättömäksi.'

Esimerkeissä (6) ja (7) Laschetia verrataan muihin poliitikkoihin ja hänet todetaan vertailun heikommaksi osapuoleksi, mikä on erityisesti *Népszava*-lehden kolumneissa hyvin usein toistuva Laschet-näkökulma. Esimerkissä (6) tämä vertaus ilmaistaan hyvin suoraan komparatiivimuotoisen adjektiivin avulla: *Söder viszont sokkal gyorsabb nála* 'Söder puolestaan on paljon häntä nopeampi' (Csepregi 1991: 143). Esimerkissä (7) taas Laschetiin liittyvät lauseet *a karizma hiányzik belőle* 'häneltä puuttuu karisma' ja *Söder és Angela Merkel árnyékában szinte láthatatlanná válik* 'Söderin ja Angela Merkelin varjossa hän muuttuu lähes näkymättömäksi' muodostavat semanttisen kokonaisuuden, jossa Laschetin karisma on puutteellinen nimenomaan Söderiin ja Merkeliin verrattuna, vaikka tämä merkitys rakentuukin varsin implisiittisellä tasolla (Halliday 2014: 621). Samalla Laschetia arvioidaan esimerkiksi (7) myös ahkeraksi, mikä on selkeän positiivissävyinen luonnehdinta. Kuitenkin jo seuraavassa sivulauseessa tämän positiivisen ominaisuuden merkitys käytännössä

kumotaan – ahkeruuskaan ei auta luonnostaan epäkarismaattista poliitikkoo. Laschetin toistuva käsittely juuri vertausten kautta korostaa tätä Laschetin oman merkityksellisyyden rajallisuutta: Laschetin ominaisuuksissa itsessään ei ole mitään erityisen kiinnostavaa vaan ainoastaan siinä, miten hän vertautuu muihin merkittäviin CDU/CSU-poliitikkoihin.

Näin luodaan poliittikkohahmo, joka sinänsä on sympaattinen ja voi yrittää kovastikin tehdä parhaansa, mutta ei yksinkertaisesti voi pärjätä Söderin tai Merkelin tavoin. Tämä erottaa Laschetista rakennetun hahmon hyvin selvästi aiemmin käsitellyistä poliittikkorepresentaatioista: *Népszava*-kolumneissa esiintyvillä Laschetiin liittyvillä narratiiveilla on sangen ohut ideologinen ulottuvuus. Ensinnäkin Laschet ja hänen toistuvat vertailukohtansa Söder ja Merkel kuuluvat samaan puolueeseen eli edustavat varsin samaa ideologiaa, eikä heidän aatteitaan useinkaan vertailla keskenään tai edes tuoda esille. Lisäksi edes tekstikontekstin kautta ei muodostu selkeää viestiä siitä, onko Laschet poliittikkona kannatettava vai ei. Laschetia siis ei esitetä lukijan ideologisena vastustajana tai liittolaisena vaan pikemminkin jopa humoristisena hahmona – eräänlaisena saksalaisen politiikan nolojen tilanteiden miehenä, jonka menestykseltään onnettomiin edesottamuksiin lukija voi suhtautua viihteenä tekemättä niistä tai Laschetista itsestään poliittis-ideologista arviota. Toki tällainen hyvin viihteellistetty representaatio ei ammattipoliitikolle ja kansleriehdokkaalle ole lainkaan tarkoituksenmukaista mutta ei myöskään ehdottoman kielteistä tai varsinkaan suoraan vihamielistä.

Kompetenssiarvioiden kautta rakennettujen poliittikkorepresentaatioiden joukossa hyvin poikkeavana näyttäytyy Angela Merkel, jota kuvataan erityisesti hänen tekemänsä politiikan onnistuneisuuden näkökulmasta. Toki tämä on Merkelin ja muiden käsiteltyjen poliitikkojen roolien erilaisuuden myötä myös sangen luontevaa. Siinä missä Merkel oli tunnetusti lopettamassa 16-vuotisen liittokansleriutensa ja koko poliittisen uransa vuoden 2021 vaaleihin, vaaleissa ehdolla olevien poliitikkojen vaalien näkökulmasta relevantti toimijuus suuntautuu erityisesti vaalien jälkeiseen aikaan. Kuten suurimpaan osaan aiemmin käsitellyistä ilmiöistä, kuuluu myös tähän voimakas negatiivinen tai positiivinen arvotus.

(8) Ám Merkel sem volt mindenható. Az illiberális vezetőkkel nem tudott mit kezdeni. (N, 25.9.2021)
'Mutta Merkelkään ei ole ollut kaikkivoipainen. Hän ei ole tiennyt, mitä tehdä illiberaalien johtajien kanssa.'

Esimerkissä (8) esitetään selkeän kielteinen arvio Merkelin toimista illiberaalien johtajien suhteen. Tätä negatiivista kommenttia kuitenkin alustetaan positiivisella *Merkel sem volt*

mindenható 'Merkelkään ei ole ollut kaikkivoipainen', jolloin muodostuukin merkitys, jonka mukaan Merkelin erottaa kaikkivoipaisuudesta tämä tietty yksilöitävissä oleva epäonnistuminen. Myös muussa tekstissä keuhataan Merkelin toimia niin finanssikriisin kuin pakolaistenkin suhteen. Kokonaisuudessaan Merkel siis esitetään hyvin taitavana poliitikkona, jolla kuitenkin on myös omat heikkoutensa. Rakentuvan Merkel-representaation kannalta olennaista on, että asiantilan kerrotaan liittyvän juuri Merkelin kompetenssiin. Verbin *tudni* 'tietää' käyttö ilmauksessa *nem tudott mit kezdeni* 'ei ole tiennyt, mitä tehdä' esimerkiksi verbin *akarni* 'tahtoa' sijasta esittää toimimattomuuden syyksi nimenomaan puutteellisen kyvykkyyden, ei siis puutteellisen poliittisen tahdon, mikä taas implikoi Merkelin ideologisten näkemysten olevan sinänsä kannatettavia, vaikkeivat ne olekaan konkretisoituneet teoiksi. Tiettyyn poliittiseen kysymykseen liittyvä heikko kompetenssi taas lienee poliitikolle huomattavasti vähemmän raskauttavaa kuin tuomittava ideologinen positio. Koko aineiston valossa poikkeuksellisen tästä representaatiosta tekee sen monitahoisuus: Merkel on yhtä aikaa pääosin hyvinkin kannatettava ja taitava sekä epäonnistunut tietyissä asioissa, kun taas yleisesti sekä ideologia- että kompetenssidiskursseille on hyvin tyypillistä yksiselitteisen myönteinen tai kielteinen kokonaisarvio politiikasta.

Kertomalla, mitkä Merkelin toimista ovat olleet hyviä tai huonoja, määritellään Merkelin kompetenssin ohella myös sitä, millainen politiikka yleensä on taitavaa politiikkaa. Kolumnissa ei erityisesti perustella, miksi illiberaalien johtajien – Euroopan unionin ja Unkarin kontekstissa siis erityisesti Viktor Orbánin ja hänen puolalaisien aateveljiensä – kanssa olisi pitänyt tehdä jotain. Tarkemmin näitä tekemättä jääneitä toimia ei avata, mutta kolumnin julkaisualustan huomioiden on varsin selvää, että kyse on nimenomaan heidän vastustamisestaan. Orbánin vastustaminen siis esitetään sekä itsestään selvänä näkemyksenä, mitä se oppositiopuolueen lehden lukijakunnalle todennäköisesti onkin, että taitavalle poliitikolle kuuluvana toimintana, mikä taas luonnollisesti on sellaisenaan myös Unkarin poliittiseen todellisuuteen siirrettävissä oleva merkitys.

Poliitikkojen kompetenssikuvaukset muistuttavat monilta osin edellisessä luvussa käsiteltyjä ideologiakuvauksia niin sisällöltään kuin narratiivisilta merkityksiltäänkin. Useimmiten poliitikot esitetään joko selkeän positiivisesti tai selkeän negatiivisesti, joko taitavina tai taitamattomina. Tämä esitetty kompetenssiarvio liittyykin myös ideologisiin näkökulmiin: siinä missä kirjoittajalle ja lukijalle ideologisesti miellyttävät poliitikot esitetään pääosin taitavina, ovat epämiellyttävät poliitikot taitamattomampia. Näin määritelläänkin myös sitä,

millaisia aatteita ja toimia taitavien poliitikkojen voi olettaa kannattavan, eli mitä mieltä älykkään ihmisen kuuluu olla.

Samalla tavoin poliitikoista rakennetaan eräänlaisia tarinan henkilöahmoja kuvaamalla heidän kompetenssiaan. Tyypillisesti tähän kuuluu kirjoittajan ja lukijan ideologiseen viiteryhmään kuuluvan poliitikon kohtaamien kohtuuttomien vaikeuksien kuvaus osana saksalaista poliittista todellisuutta, jossa juuri tämä ideologia edustajineen kärsii, ellei suoranaisesta vainosta, niin vähintään epäoikeudenmukaisesta kohtelusta. Yhtäältä tämä rakentaa kuvastusta poliitikosta erityisen sympaattista hahmoa, jonka ajamien asioiden edistäminen ja kannattaminen on suoranainen moraalinen velvollisuus syrjinnän uhrin auttamiseksi. Toisaalta taas näin määritellään myös koko kyseessä olevaa ideologista viiteryhmää, jolloin myös lukijalle luodaan identiteettiä poliittisen syrjinnän potentiaalisena uhrina.

Kompetenssidiskurssi kuitenkin eroaa ideologiadiskurssista ehdottomuuden osalta. Vaikka usein poliitikot kuvataankin joko yksinkertaisesti kompetentteina tai inkompetentteina riippuen heidän ideologiansa miellyttävyydestä, on aineistossa myös muunlaisia diskursseja erityisesti Armin Laschetin ja Angela Merkelin tapauksessa. Yhtäältä yleisesti kannatettavan ja taitavan poliitikon on mahdollista myös epäonnistua tietyissä toimissa, toisaalta taas tämä ideologinen aspekti voidaan myös jättää varsin huomiotta ja näin poliitikosta rakennetaan erityisesti viihteellinen hahmo, jonka kautta toki myös Saksan politiikan yleistila näyttäytyy sangen humoristisen sekasortoisenä.

4.2 Puolueet politiikan toimijoina

Yksittäisten poliitikkojen ohella edustuksellisessa demokratiassa keskeisiä politiikan toimijoita ovat puolueet. Siinä missä poliitikkoja käsitellään hyvin vähän varsinaisen toiminnan kautta, puolueiden kerrotaan hyvin useinkin tekevän politiikkaan ja vaaleihin liittyviä konkreettisia asioita. Näihin liittyvätkin keskeisimmät puolurepresentaatiot: yhtäältä puolueita kuvataan vaaliorganisaatioina, toisaalta tiettyjen poliittisten tointen tekijöinä ja edistäjinä.

Kuten yksittäisten poliitikkojenkin tapauksessa myös puolueisiin liitetään selkeitä positiivisia tai negatiivisia arvotuksia. Samoin puolueiden representaatiot jäsentyvät osaksi poliittista todellisuutta rakentavia narratiiveja, jotka ohjaavat lukijaa rakentamaan tietynlaista poliittista identiteettiä.

4.2.1 Puolueet vaaliorganisaatioina

On oletusarvoista, että liittopäivävaaleja käsittelevissä kolumneissa puolueita käsitellään niiden vaalityön näkökulmasta, ja lukijoillekin on tuttua, että vapaita ja reiluja vaaleja edeltää kampanja-aika, jolloin puolueet mainostavat itseään, linjauksiaan ja ehdokkaitaan saadakseen ääniä. Diskurssianalyttisesta näkökulmasta on kuitenkin kiinnostavaa, millä tavoin ja minkä tavoitteiden saavuttamiseksi puolueiden esitetään toimivan. Puolueista luodut representaatiot ja puolueiden toimintaan liittyvät diskurssit taas määrittelevät osaltaan myös laajempaa representaatiota siitä, mitä vaalit ja politiikka kokonaisuudessaan ovat.

Usein vaalien tai kannatuskyselyiden tuloksia kerrottaessa aktiivisina toimijoina esitetään nimenomaan puolueet, vaikka kuvattava asiointi on pikemminkin äänestäjien kuin puolueiden itsensä välittömien toimien seuraus. Toki tällainen puoluelähtöinen kuvaus on hyvin vakiintunut tapa eikä ainoastaan tämän aineiston erityispiirre, mutta juuri käytänteen vakiintuneisuus indikoikin sen luonnollistuneisuutta, mikä taas tekee ilmiöstä kriittisen diskurssianalyysin kannalta merkityksellisen. Esimerkiksi kolumnissa *Borús kilátások zöld festésben* 'Vihreäksi maalattuja synkkiä näkyviä' unionipuolueiden ja SPD:n vielä muutamia kuukausia ennen vaaleja ennalta-arvaamattomia vaalituloksia kommentoidaan seuraavasti:

(9) A valamikor negyvenszázalékos CDU/CSU 24 százalékkal fekszik most a pszichiáter díványán. -- A CDU/CSU-nak le kell válnia Angela Merkelről és mamelukjairól, másképpen nem lehetséges a gyógyulás. (MN, 30.9.2021)
'Kerran 40 prosentoin CDU/CSU makaa nyt psykiatrin sohvalta 24 prosentteineen. CDU/CSU:n täytyy ottaa ero Angela Merkelistä ja tämän mamelukeista, muuten parantuminen ei ole mahdollista.'

(10) Az SPD viszont fönixmadárként támadt fel. A 25,7 százalékos eredmény ugyan szintén nem a korábban megszokott negyven százalék, de mégis valami. (MN, 30.9.2021)
'SPD taas nousi feenikslintuna kuolleista. Vaikka myöskään 25,7 prosentoin tulos ei ole aiemmin totuttu 40 prosenttia, on se kuitenkin jotain.'

Esimerkkien (9) ja (10) ensimmäisissä lauseissa sekä lauseopillisina subjekteina, verbien kuvaamien toimintojen tajunnallisina tekijöinä että informatorakenteellisessa mielessä teemoina ovat puolueet SPD ja CDU/CSU, jotka näin siis ovat kuvattujen asiointilojen keskiössä useallakin tavalla (Halliday 2014: 79–80). Molemmat lauseet ovat myös kolumnissa kappaleidensa ensimmäisenä lauseena ja näin ollen esittelevät käsiteltävät aiheet, puolueiden vaalitulokset, lukijalle. Vaalituloksen kannalta olennaisimpina toimijoina esitetään siis puolueet, eivät vaaleissa äänestäneet ihmiset. Lukijalle on epäilemättä selvää, että vaalitulokseen välittömällä tavalla johtava varsinainen toiminta on se, kun äänioikeudet

ihmiset joko äänestävät valitsemaansa puoluetta ja ehdokasta tai jättävät kokonaan äänestämättä. Kuitenkin kuvaamalla vaalitulosta nimenomaan puolueen toiminnan kautta äänestäjien aktiivinen äänestyspäätös ja sen toteuttaminen siirretään taka-alalle. Vaalien lopputulos ja siihen johtavat prosessit etäännyvät äänestäjistä ja äänestämisestä, ja vaalit näyttävätkin primäärisesti puolueiden keskinäisenä kamppailuna eivätkä äänestäjien pyrkimyksenä äänestää valtaan haluamansa tahot.

Toisaalta puoluenäkökulma korostaa jo poliittikkorepresentaatioiden kohdalla käsiteltyä tarinallisuutta. Siinä missä äänestäjät ovat epäyhtenäinen ihmisryhmä, puolue on konkreettinen organisaatio, joka osin inhimillisen yksilötoimijan tavoin toimii yksittäisenä entiteettinä tiettyihin tavoitteisiin pyrkien. Näin puolue voidaankin esittää eräänlaisena henkilöhahmona osana erilaisia tapahtumaketjuja ja syy-seuraussuhteita. Esimerkissä (9) unionipuolueiden heikon kannatuksen syyksi esitetäänkin yksinomaan Angela Merkel. CDU/CSU siis näyttääytyy eräänlaisena ansionsa mukaan saavana typeryksenä, joka aiheuttaa itse oman ahdinkonsa jättämällä itsestään selvän ja toki kirjoittajalle poliittisesti mieluisan hopealuodinomaisen ratkaisun – Angela Merkelistä ja tämän poliittisesta linjasta irtisanoutumisen – hyödyntämättä ja saa nyt kärsiä seuraukset. Tähän taas äänestämisen perusidean epäilemättä tuntevalle lukijalle rakentuu myös implikaatio äänestäjien toiminnasta motiiveineen: äänestäjät eivät pidä Merkelistä eivätkä siksi äänestä Merkelin linjauksia mukailevia unionipuolueita. Esimerkissä (10) taas SPD:tä kuvataan myyttisenä tuhkasta nousevana lintuna ilman minkäänlaista laajemmasta tekstiyhteydestäkään ilmi käyvää myötävaikutinta. Feeniksin kaltaiset ilmiöt eivät kuulu todellisessa elämässä tapahtuvien loogisesti selitettävissä olevien asioiden piiriin, ja tällaisena selittämättömänä ilmiönä näyttääytyy näin myös SPD:n vaalivoitto, jolle ei kolumnissa esitetä samanlaista nimettävissä olevaa selittävää tekijää kuin unionipuolueiden tappion ja Angela Merkelin tapauksessa.

Kumpaankin rakennettuun narratiiviin sisältyykin myös selkeitä ideologiaperusteisia arvotuksia. Sekä SPD:hen että Merkeliin suhtaudutaan koko *Magyar Nemzet* -aineistossani hyvin negatiivisesti, kun taas unionipuolueet esitetään ideologiselta potentiaaliltaan varsin kelvollisina – kunhan ne vain sanoutuisivat irti Merkelin poliittisesta perinnöstä. Nämä kannat heijastuvatkin myös kolumnissa esitettyihin tarinoihin. Merkel on väärää mieltä, joten hän on selkeästi nimettävissä oleva syy puolueensa tappioon, koska Merkelin ei esitetä olevan väärässä ainoastaan kirjoittajan mielestä vaan pikemminkin objektiivisessa mielessä tavalla, joka näkyy myös saksalaisäänestäjien implikoidussa käyttäytymisessä. Merkelin tavoin vastustettavan SPD:n voitolle ei taas kolumnissa esitetä minkäänlaisia mahdollisia syitä.

Kolumnin poliittisessa todellisuudessa ei siis edes ole mahdollista, että äänestäjillä olisi ollut jonkinlainen syy äänestää puoluetta, vaan SPD:n voitto pikemminkin vain tapahtuu sattumalta ja itsestään. Kokonaisuudessaan siis vastustettava Merkel on selkeä yksittäinen syy CDU:n tappioon, mutta niin ikään vastustettavan SPD:n voitolle ei ole nimettävissä olevaa syytä, koska SPD:ssä yksinkertaisesti ei tässä poliittisessa todellisuudessa ole mitään edes potentiaalisesti kannatettavissa olevia puolia.

Siinä missä edellä käsitellyissä esimerkeissä varsinaisesti äänestäjien tekemä toiminta kehystetään puolueiden toiminnallisuudeksi, kuvataan kolumneissa myös puolueiden varsinaista kannatuksen nostamiseen tähtäävää toimintaa.

(11) Már mindössze 15 százalék voksolna az SPD-re, amelyet az a veszély fenyeget, hogy a szeptemberi választás után kispárttá válhat. -- Hiába fordult balra a párt a 2019 végén tartott elnökválasztáson, hiába vezették be a társelnöki rendszert, ez még nem jelent gyógyírt a gondokra. (N, 15.5.2021)
'Enää ainoastaan 15 prosenttia äänestäisi SPD:tä, joka on vaarassa muuttua pienpuolueeksi syyskuun vaalien jälkeen. Vaikka puolue siirtyi loppuvuoden 2019 puheenjohtajavaalissa vasemmalle, ja vaikka [puolueessa] otettiin käyttöön kahden tasa-arvoisen puheenjohtajan järjestelmä, se ei vielä tarkoita ratkaisua huoliin.'

(12) A most szeptemberi Bundestag-választásokon talán 15 százalékra számíthat – ez páratlan hanyatlás, amelyet önmagának köszönhet. A mai SPD egyébként is teljességgel képtelen az okulásra. -- Az SPD jeletéktelenné tette önmagát. (MN, 30.5.2021)
'Tämän syyskuun liittopäivävaaleissa [SPD:ltä] voi odottaa ehkä 15 prosenttia – vertaansa vailla oleva lasku, josta [SPD] saa syyttää itseään. Nyky-SPD onkin joka tapauksessa täysin kyvytön ottamaan opikseen. SPD on tehnyt itsensä tarpeettomaksi.'

Esimerkeissä (11) ja (12) kuvataan SPD:n toimintaa tai toimimattomuutta heikon kannatuskehityksen kääntämiseksi. Niin esimerkissä (11) kuin koko muussa kolumnissakin on hyvin selkeästi korostettu puolueen toimijuutta. Kuvauksen keskiössä ei siis ole se, miten äänestäjät ovat muuttaneet mieltään, vaan miten puolue itse on epäonnistunut miellyttämään äänestäjiä aiheuttaen näin oman kannatusalhonsa, jonka välttäminen näin esitetään puolueen tavoitteena. Kuvattaessa puolueen toimien ja epäonnistuneen kannatusongelman ratkaisun yhteyttä käytetään sanaa *hiába* 'vaikka, turhaan', jonka avulla kannatusongelman säilyminen esitetään epätarkoituksenmukaisena ja yllättävänäkin lopputuloksena, johon on päädytty huolimatta siitä, että kuvatussa olosuhteessa oletusarvoinen seuraus olisi muunkaltainen (Halliday 2014: 614; ÉrtSz.). Kun tämä lopputulos – heikon kannatuksen säilyminen – esitetään tällä tavoin epätarkoituksenmukaisena, ilmaistaan samalla puolueen siirtyneen

vasemmalle ja ottaneen käyttöön uudenlaisen puheenjohtajuusjärjestelmän nimenomaan paremman kannatuksen saavuttamiseksi. Tilannetta, jossa puolue asettaisi ideologiset linjauksensa ja organisaatorakenteensa muun tarkoituksenmukaisuuden kannatuksen maksimointia tärkeämmäksi, ei taas nosteta esille edes spekulatiivisella tasolla.

Myös esimerkissä (12) käsitellään SPD:n epäonnistumista kääntää epäedullista kannatuskehitystään. Tilannetta lähestytään nimenomaan SPD:n mahdollisen 15 prosentin kannatuksen kautta, siis SPD:n ikään kuin itsestään selväksi ja itsetarkoitukselliseksi tavoitteeksi esitetään mahdollisimman korkea kannatusprosentti. Siinä missä esimerkissä (11) SPD:n kyllä kerrotaan yrittäneen parantaa tilannettaan ja odotuksenvastaisesti epäonnistuneen, esimerkissä (12) SPD:n toiminta esitetään lähes päinvastaisesti: SPD ei yksinkertaisesti ole edes ymmärtänyt toiminnan tarvetta eikä siksi ole tehnyt mitään. Lopputulos esitetään ilmauksella *az SPD jeletékteleonné tette önmagát* 'SPD on tehnyt itsensä tarpeettomaksi' tuomatta eksplisiittisesti ilmi yhteyttä aiemmin kerrottuun. Lukija kuitenkin voi epäilemättä päätellä kirjoittajan esittävän tämän lopputuloksen eräänlaisena yhteen vetävänä uudelleenmuotoiluna aiemmin kerrotuista puolueen toimista (Halliday 2014: 613; 615). Tämä vastaakin *Magyar Nemzet* -kolumneille tyypillistä narratiivista, jossa SPD on nykyisten linjaustensa myötä puolueena ehdottoman vastustettava – siis kirjoittajan kanssa eri mieltä – ja siksi väistämättä kärsii heikosta kannatuksesta.

Kaiken kaikkiaan puolueiden vaaleihin liittyvä toiminta on aineistoissani hyvin pääasiallisesti korkeaan kannatukseen pyrkimistä. Onkin jossain määrin yllättävää, että vaikka kolumneista suurin osa vähintään sivuaa puolueiden asemia vaalien suhteen, puolueiden varsinaisesta vaalityöstä kolumneissa ei kirjoiteta lainkaan. Sen sijaan kuvattu toiminta rajoittuu lähinnä muunlaiseen korkean kannatuksen tavoitteluun tai tietyn kannatusprosentin saamiseen, mikä ei varsinaisesti ole puolueiden vaan äänestäjien tai kannatuskyselyyn vastanneiden toiminnan välitön tulos.

On tietenkin parlamentarismen toimintaperiaatteen puitteissa selvää, että matalan kannatuksen puolueen on vaikeampaa saada itselleen tärkeitä asioita edistettyä, minkä vuoksi puolueilla on selkeä intressi pyrkiä korkeaan kannatukseen, mutta tästä huolimatta on selkeä diskursiivinen valinta esittää korkea kannatus itseisarvoisena tavoitteena vaikkapa puolueelle tärkeiden teemojen ajamisen välineen sijasta. Puolueelle odotusarvoista toimintaa on siis opportunistinen pyrkimys kannatuksen maksimointiin kansan keskuudessa kullakin hetkellä suosituiksi oletettuja kantoja myötäilemällä, ei esimerkiksi poliittisen yleisilmapiiirin

muuttamiseen pyrkiminen tuomalla esiin oman ideologiansa mahdollistamia ajatuksia tai ratkaisuja. Tämän kannatusmaksimoinnin yhteys varsinaisten poliittisten agendojen edistämiseen taas jää puhtaasti implisiittiseksi ja jopa epärelevantiksi sivuseikaksi, vaikka lukija epäilemättä onkin tietoinen tästä korkean kannatuksen käytännöllisestä merkityksestä. Toisaalta kannatuksen tarkastelu juuri puolueiden kautta rakentaa vaaleista kuvaa tapahtumana, jossa pääasia on puolueiden pyrkimys kannatuksen maksimoinnista, ei niinkään äänestäjien mahdollisuus edistää itselleen mieluisten ideologioiden vaikutusvaltaa.

Kannatuslukuja käsitellään osana syy-seuraussuhteita lähinnä määriteltäessä kannatettavia tai vastustettavia ideologioita tai poliittisia tahoja. Kannatusluville esitetään useinkin jokin hyvin selkeä yksittäinen syy, jonka avulla saksalaisesta politiikasta rakennetaan eräänlaista juonellisesti etenevää tarinaa, jonka kulku luonnollistaa kirjoittajan omaa ideologiaa. Kirjoittajalle mieluisat muutokset siis esitetään eräänlaisina edeltä käsin nähtävissä olleina ja väistämättöminä kehityskulkuina. Kirjoittajalle epäilemättä epämieluisat muutokset taas esitetään täydellisinä yllätyksinä, joiden syitä ei edes spekuloida, koska rakennettavassa todellisuudessa tällaisille epätoivottaville muutoksille ei voi olla olemassa ainakaan sellaisia syitä, jotka implikoisivat äänestäjien kannattavan ideologisesti vääriä asioita eli vastustettavina esitettyjen ideologioiden olevankin edes jossain määrin kannatettavia. Tähän asetelmaan taas liittyy jo luvussa 4.1 kuvattu näennäisteknokraattisen politiikkaan, jossa kirjoittajan viiteryhmän ideologia edustaa objektiivisesta loogisesta päättelystä automaattisesti seuraavaa järkiratkaisua, kun taas muut näkemykset ovat ideologiaa, jota ei ole mahdollista perustella.

4.2.2 Puolueet poliittisten tekojen tekijöinä

Mahdollisimmin hyviin tuloksiin pyrkivien vaaliorganisaatioiden ohella puolueet esiintyvät teksteissä myös tahoina, jotka ajavat tiettyjä tavoitteita tai kannattavat tiettyjä toimia. On kiinnostavaa, että tässäkin tapauksessa kyse ei ole puolueiden vaalilupauksista tai kannoista vaaleissa paljon esillä olleisiin teemoihin, vaan aikaperspektiivi on huomattavasti liittopäivävaaleja laajempi. Kuvauksessa keskiössä ei siis ole se, mihin teemoihin puolueet juuri liittopäivävaaleissa ovat tahtoneet keskittyä tai mitä puolueet vuosien 2021–2025 hallituksessa ollessaan tekisivät, vaan pikemminkin esiin nostetaan kulloinkin rakennettavan narratiivin kannalta relevantteja toimia riippumatta niiden merkityksestä liittopäivävaalien kannalta. Nämä narratiivit taas liittyvät esimerkiksi siihen, millainen Saksan poliittinen todellisuus on tai millaisia ideologioita olisi hyvä kannattaa.

(13) -- mindkét szervezet hangos kritikusa Oroszországnak, erős támogatója az orosz szankcióknak, amelyek a krími konfliktus kibontakozása óta érvényben vannak. (MN, 24.9.2021)

'Molemmat organisaatiot [Vihreät ja FDP] ovat äänekkäitä Venäjän kritisoijia ja voimakkaita Krimin konfliktin puhkeamisesta lähtien voimassa olleiden Venäjä-pakotteiden tukijoita.'

(14) Hol van már az az idő, amikor a CSU volt a legnagyobb Európai pár[t]fogója Orbánnak? Söder volt a német politikusok közül az első, aki azt mondta, a Fidesznek ki kell lépnie az Európai Néppártból. (N, 26.3.2021)

'Missä on nyt se aika, kun CSU oli Orbánin suurin suojelija Euroopassa? Söder oli saksalaisten poliitikkojen joukossa ensimmäinen, joka sanoi, että Fideszin on lähdeittä Euroopan kansanpuolueesta.'

Edellisessä aluvuussa käsitellyistä diskursseista poiketen esimerkeissä (13) ja (14) poliittisia linjauksia käsitellään tekstiyhteydetkin huomioiden itseisarvoina, ei välineinä kannatuksen hankkimisessa. Vihreät ja FDP siis eivät kritisoi Venäjää ja kannata Venäjä-pakotteita jonkin muun päämäärän saavuttamiseksi, vaan koska ne aidosti haluavat sanktioita Venäjää Krimin annektoimisesta. Samalla tavoin CSU:n puheenjohtajineen kerrotaan yksinkertaisesti aiemmin olleen Orbánin puolella ja nyt vastustavan häntä ilman mitään erillistä esille nostettua syytä, toisin sanoen asian itsensä vuoksi. Vaikka tämä vastustaminen ilmaistaan Markus Söderin toimintaa kuvaamalla, lienee selvää, että mikäli CSU:n puheenjohtaja on kertonut haluavansa Fideszin ulos CSU:n ja Fideszin tuolloisesta Eurooppa-tason katto-organisaatiosta, myös CSU puolueena on tosiasiallisesti lopettanut Orbánin suojelun.

Molemmissa esimerkeissä puolueiden linjoja kuvaavat virkkeet ovat nominaalilauseita:

mindkét szervezet hangos kritikusa Oroszországnak, erős támogatója az orosz szankcióknak

'molemmat organisaatiot ovat äänekkäitä Venäjän kritisoijia ja voimakkaita Venäjä-pakotteiden tukijoita' ja *a CSU volt a legnagyobb Európai pártfogója Orbánnak* 'CSU oli Orbánin suurin suojelija Euroopassa' (Csepregi 1991: 75). On selvää, että puolustajana, kriitikkona tai tukijana oleminen edellyttää puolustamis-, kritisointi- tai tukemistoimintaa. Esimerkeissä tätä toimintaa kuitenkin kuvataan puolueiden jonain olemisen kautta, jolloin toiminta esitetään pikemminkin puolueita määrittelevinä ominaisuuksina. (Halliday 2014: 259.)

Näin mahdollistuu tarinallinen asetelma, jossa puolueita voi tarkastella näiden määrittelevien toimien kautta joko yksiselitteisesti kannatettavina tai vastustettavina toimijoina, eräänlaisina hyvinä tai pahoina henkilöihahmoina. Erityisen selkeästi tämä on hahmotettavissa esimerkissä (14). Oppositiolehtenä *Népszava* suhtautuu hyvin kielteisesti Orbániin puolueineen ja hallintoineen, mikä lienee myös lukijoiden linja. Tämä Orbán-vastaisuus taas näyttäytyy

luonnollistuneena ideologiana, jota ei tekstissä perustella tai taustoiteta. Esimerkissä rakentuukin kehityskertomus, jossa aiempi Orbánin tukija CSU on muuttunut ja näin siirtynyt hyvän puolelle.

Konkreettisten puolueiden kannattamien tai tekemien tekojen ohella kolumneissa käsitellään myös sitä, mitä puolueet aktiivisesti valitsevat tai ovat valinneet olla tekemättä, mikä toki myös on teko, vaikkakin asiointilaa muuttavan sijasta pikemminkin asiointilaa ylläpitävä.

(15) -- a Zöldeknek nagyjából mindegy, melyik párt alakíthat kormányt. (N, 28.9.2021)

'Vihreille on pääasiassa aivan sama, mikä puolue saa muodostaa hallituksen.'

Esimerkissä (15) kerrotaan, ettei Vihreillä ole erityistä kiinnostusta osallistua päätökseen siitä, onko tuleva kansleripuolue CDU vai SPD tilanteessa, jossa ideologisten ja valtasuhteisiin liittyvien hallituskokoonpanon rajoitteiden myötä Vihreät ovat väistämättä hallituksessa. Tähän on liitettävissä monenlaisia implikaatioita asiointilan syystä ja toivottavuudesta, eikä laajempi kolumnin tekstiyhteykskään ohjaa tiettyyn tulkintaan, mikä on koko aineiston tasolla varsin poikkeuksellista. Yhtäältä esimerkissä kuvatun voi nähdä merkkinä vallanhimoisesta opportunistista, jossa merkitystä ei ole arvoilla, periaatteilla tai politiikan substanssikysymyksillä vaan ainoastaan hallituksessa olemisella ja sen mukana tulevalla vallankäytöllä. Toisaalta taas kerrotun voi tulkita implikaationa sisältölähtöisestä politiikanteosta, jossa perinteiset poliittiset jakolinjat ollaan valmiita unohtamaan tärkeiksi koettujen asioiden mahdollisimman tehokkaan puoluerajat ylittävän edistämisen vuoksi. Tulkinta jää hyvin paljon lukijan varaan ja rakentuu siis esimerkiksi sen perusteella, mikä lukijan yleinen näkemys tai mielikuva puolueesta on. Tehtävään tulkintaan vaikuttaa toki myös se, minkä lukija ajattelee olevan hyvää tai huonoa politiikantekoa. Riippumatta tulkinnan positiivisesta tai negatiivisesta arvotuksesta asiointila esitetään varsin poikkeuksellisena. Koska esimerkissä tai sen tekstikontekstissa ei varsinaisesti ilmaista, miksi asiointila on relevanttia tuoda esiin tai miten se suhteutuu muuhun tekstiin, hahmottuu sen relevanssiksi oletusarvosta poikkeaminen: Vihreillä siis voisi olettaa olevan selkeä kansleripuoluekanta, koska puolueille on oletusarvoista kuulua jonkinlaiseen poliittiseen blokkiin (Halliday 2014: 673).

Kolumnissa ja esimerkissä kuvatun kautta luodussa narratiivissa ei pääasiallisesti ole kyse Vihreistä ja Vihreiden representaatiosta vaan vaalien tuloksesta, uuden hallituksen muodostamisen vaikeudesta ja Angela Merkelin uran päättymisen aiheuttamasta saksalaisen politiikan sekaannuksen tilasta, mitä myös kolumnin otsikko *Merkel nehéz öröksége*

'Merkelin vaikea perintö' indikoi. Lukijalle esitetään poliittinen todellisuus, jossa Saksan ongelmana ovat hankalat hallitusneuvottelut ja tulevaisuudessa tehtävään politiikkaan liittyvät epävarmuudet, joihin eräänä syynä on väistämättä hallituksessa olevien Vihreiden välinpitämätön suhtautuminen kansleripuolueen valintaan. Tämä Vihreiden keskeinen rooli tilanteen hankaluudessa säilyy riippumatta siitä, onko puolueen toiminta kannatettavaa vai tuomittavaa. Vihreitä ja Vihreiden toimimattomuutta siis käsitellään pikemminkin esimerkkinä Saksan poliittisen todellisuuden yleistilasta kuin siitä, millainen Vihreät puolueena on.

Siinä missä poliitikkoja käsiteltäessä kyse on yleensä joko jonkinlaisesta yleisen tason aate- tai kyvykkyysskuvauksesta tai menneiden toimien arvioinnista, kuvataan puolueita myös niiden oletettujen tulevien tekojen ja tavoitteiden kautta. Tässäkään tapauksessa esille ei nosteta puolueiden itsensä nimeämiä vaalilupauksia ja tulevia tavoitteita vaan erityisesti kirjoittajan luomaan narratiiviin sopivia usein ilmiselvän hyperbolisesti kuvattuja tai fiktiivisiä tekoja, joiden avulla lukijalle esitetään eräänlainen spekulatiivinen tulevaisuuskuva. Tällöin välittyvissä ja välitettävissä merkityksissä on hyvin selkeä negatiivisen representaation painotus.

(16) Előírnák, hogy hogyan éljünk, dolgozzunk, ünnepeljünk, szeressünk, milyen barátságokat ápoljunk, kik lehetnek a barátaink. Az Orbán Viktorra szavazó magyarok például a Zöldek szerint senkinek nem lehetnek a barátai. (MN, 30.9.2021)

'[Vihreät] sanelisivat, miten meidän kuuluu elää, työskennellä, juhliä, rakastaa, millaisia ystävyysuhteita meidän kuuluu ylläpitää, ketkä voivat olla ystäviämme. Vihreiden mielestä esimerkiksi Viktor Orbánia äänestävät unkarilaiset eivät saisi olla kenenkään ystäviä.'

Esimerkissä (16) kuvataan, millä tavoin Saksan Vihreät valtaan päästessään tahtoisivat säännellä tai sääntelisivät ihmisten elämää sen eri osa-alueilla. Toki niin kirjoittaja kuin lukijatkin tietävät, että valtion perusajatuksen kuuluu Vihreistä tai muistakaan puolueista riippumatta jonkinlainen lainsäädäntö, joka säätelee muun muassa esimerkissä mainittua työntekoa erilaisin tavoin, eikä kyse olekaan siitä, että esimerkissä luonnollistettaisiin puhtaaseen anarkiaan pohjautuvaa yhteiskuntajärjestystä ilman minkäänlaista sääntelyä. Sen sijaan yhteistä listan asioille on niiden kuuluminen yleisen käsityksen mukaiseen yksityiselämän piiriin, johon valtiolla ei koeta olevan mandaattia puuttua tavoilla, jotka eivät yhteiskunnassa tai kolumnin kohdeyleisössä ole niin hegemonisesti hyväksytyjä, että ne näyttäytyisivät eräänlaisena asiointilain luonnollista järjestystä heijastavana ja ylläpitävänä epäkontrollina, jota ei ole tarpeellista tai mielekäästä kyseenalaistaa yksilön autonomiaa

rajoittavina rakenteina, toisin kuin Vihreiden toimet, jotka taas esitetään suoranaisena totalitarismina.

Lukuun ottamatta jäljemmän virkkeen esimerkkiä Viktor Orbánin äänestäjien ystävyyssuhteista kolumnissa ei tarkemmin eritellä, millä tavoin Vihreät tahtoisivat eri elämän osa-alueita rajoittaa. Näin jokainen lukija voi itse omien intressiensä ja arvojensa mukaisesti tulkita, millä tavoin puolue pyrki loukkaamaan juuri hänen henkilökohtaista oikeuttaan järjestää esimerkiksi rakkaus- ja ystävyyssuhteitaan haluamallaan tavalla. Merkitystä ei siis ole sillä, mitä kuvattu toiminta konkreettisesti olisi, kunhan se näyttyy lukijalle mahdollisimman epämiellyttävänä ja henkilökohtaista vapautta rajoittavana. Ottaen huomioon *Magyar Nemzet* -lehden aseman keskeisenä Viktor Orbánin äänenkannattajana on oletettavaa, että nämä lehden todennäköisten vakiolukijoiden itse täydentämät yksityiskohtaisemmat merkitykset heijastavat orbánlaisen retoriikan tyypillisiä EU- ja Länsi-Eurooppa-representaatioita, joiden keskiössä on usein liberaali arvopolitiikka luonnollistettuna unkarilaisten henkilökohtaista elämää kohtaavana uhkana. Esimerkiksi kohta *hogyan -- szeressünk* 'miten meidän kuuluu rakastaa' rakentune lähinnä viittaukseksi Orbánin usein esittämään uhkakuvaan, jossa EU ja muut Orbánille epämieluisat poliittiset tahot pyrkivät vaihtelevin keinoin rajoittamaan unkarilaisten yksityiselämää ja yksilönvapautta (ks. esim. Unkarin hallituksen tiedote Magyarország Kormánya 2022 tai Fideszin Facebook-julkaisu Fidesz 2022.)

Vihreistä, Vihreisiin kiinteästi liittyvistä aatteista ja lukijan itsensä tulkitsemista tarkemmista toimista siis muodostuu voimakkaan negatiivinen representaatio, jossa vihreyttä ei kuvata ainoastaan väärässä olemisena vaan suoranaisena totalitarismina. Totalitarismin näyttäytymistä negatiivisena itsestänselvyytenä taas ei liene tarvetta tämän pidemmin problematisoida. Nämä representaatiot lukija epäilemättä liittävät intertekstuaalisesti osaksi laajempaa orbánlaista diskurssia ja sen rakentamaa poliittista todellisuutta, mutta esimerkin (16) katkelmassa rakentuviin sisäpoliittisiin narratiiveihin palaan tarkemmin luvussa 4.4.2.

Poliitikoihin liitettyihin diskursseihin verrattuna puoluediskursseissa kuvataan huomattavasti useammin konkreettisia ja nimettyjä poliittisia teemoja ja tavoitteita. Siis siinä missä poliitikkojen kannatettavuutta tai vastustettavuutta indikoidaan kuvaamalla heidän ideologioitaan tai ominaisuuksiaan, suhtautuminen puolueiden poliittisiin linjoihin rakentuu kantojen tai toimien yksilöinnin kautta. Poliitikkoja käsitellään pikemmin heidän

kannattamiensa laajojen poliittisten ideologioiden symboleina, puolueet taas näyttäytyvät konkreettisia linjauksia ja toimia tekevinä todellisina politiikan vallankäyttäjinä.

Kiinnostavaa onkin, miten puolueista rakentuu hyvin systemaattisesti kuva itsenäisesti toimivasta autonomisesta entiteetistä yksittäisistä jäsenistä muodostuvan organisaation sijasta. Puolueiden rivijäseniä tai paikallistoimijoita – niin sanottua kenttäväkeä – en tässä työssä käsittele siitä syystä, että kolumneissa ne eivät tule esille, vaan nimeltä mainittujen vaikutusvaltaisten tai symbolisesti merkityksellisten poliitikkojen ohella käsitellään ainoastaan puoluetta yhtenäisenä toimijana virallisine linjauksineen. Tämä taas korostaa myös luvussa 4.2.1. kuvattua politiikkarepresentaatiota, jossa politiikan valtasuhteet muodostuvat erityisesti valtakunnallisten puolueiden toiminnan kautta, ei äänestäjien tai vaikkapa paikallistason kenttätoimijoiden.

Poliitikkodiskurssien tavoin puolueiden poliittiseen toimintaan liittyvät representaatiot ovat pääosin voimakkaan arvottavia. Aineistossa esiintyy myös ideologisilta merkityksiltään hyvin epäselviä tai tulkinnanvaraisia narratiiveja, jotka lienevät negatiivisen ja positiivisen puolurepresentaation rakentamisen sijaan nähtävissä yhtäältä saksalaista politiikkaa viihteellistävänä tarinankerrontana ja toisaalta representaationa koko Saksan politiikan tilasta. Hyvin usein puolueiden esitetään tekojensa kautta kuitenkin olevan selkeästi ideologisesti joko oikeassa tai väärässä. Tämä oikeassa tai väärässä oleminen, siis negatiivinen tai positiivinen representaatio, rakentuu erityisesti tekstiyhteyden ja lukijan omien näkemysten kautta, ja samalla luonnollistaa myös kuvattuun toimeen itseensä liittyvää arvotusta. Näin puolueiden toimien kuvaaminen ja niiden arvottaminen siis myös rakentaa kummallekin lehdelle tarkoituksenmukaista poliittista todellisuutta myös Saksan politiikkaa laajemmalla tasolla.

4.3 Kansa, eliitti ja media politiikan vallankäyttäjinä

Nimettyjen ja poliitikkojen ja puolueiden ohella kolumneissa kuvataan eräänlaisia kollektiivisia ja abstrakteja poliittisia toimijoita, joista toistuvat erityisesti kansa, eliitti ja media. Erityisesti näitä tahoja kuvattaessa keskitytään niiden vallankäyttöön ja valta-asemiin suhteessa puoluepolitiikkaan ja erilaisiin ideologioihin. Kansa, eliitti ja media kuvataankin yhtenäisinä entiteetteinä, joilla on tietyt nimettävissä olevat tavoitteet ja näkemykset. Näin määritellään, millaisia ideologioita nämä erilaiset ei-parlamentaariset poliittiset vallankäyttäjät kannattavat, ja rakennetaan poliittista todellisuutta, jossa vallitsee kulloinkin

esitetyn narratiivin kannalta mielekkäänkaltaista epätasa-arvoa eri ideologioiden edustajien välillä.

4.3.1 Kansa mandaatin antajana ja eliitin vallankäytön kohteena

Aineistossa esiintyy kaksi hyvin erilaista kansadiskurssia: Yhtäältä kansaa käsitellään poliittisena vallankäyttäjänä, jolla on mahdollisuus vaikuttaa politiikkaan olemalla jotain mieltä poliittisista kysymyksistä, poliitikoista ja puolueista. Toisaalta taas kansa näyttäytyy poliittisen eliitin mielivallan puolustautumiskyvyttömänä uhrina. Lähtökohtaisesti nämä kaksi representaatiota sulkevat toisensa pois, mikä korostaa kolumnien yksinkertaistavaa tarinallista luonnetta. Kansa on siis joko toimija tai toiminnan kohde: se joko päättää poliittisten vallankäyttäjien mandaatista tai kärsii vallankäytön seurauksista. Kansan roolin määrittelyssä keskeistä on kansan suhde eräänlaiseen vastinpariinsa, puolueisiin ja poliitikkoihin, mikä osaltaan rakentaa erityisesti populistiselle poliittiselle retoriikalle tyypillistä kansa–eliitinvastakkainasettelua (De Cleen 2019: 19). Näin kansan ja eliitin representaatioita onkin mielekästä käsitellä samanaikaisesti.

Erityisesti *Népszava*-lehden kolumneissa kansa esiintyy usein aktiivisena kollektiivina ja oman tahtonsa mukaan toimivana poliittisen mandaatin antajana, joka on pikemminkin vallankäyttäjäksi kuin vallankäytön kohde. Tätä vallankäyttäjäksi kansan representaatiota luodaan kertomalla eräänlaisia yleisinä mielipiteinä esitettyjä näkemyksiä, jolloin kansa siis näyttäytyy mielipiteiltään homogeenisenä kollektiivina. Esimerkiksi kansan näkemystä Armin Laschetista kuvataan kolumnissa *Sokba kerül a nevetés Armin Laschetnek* 'Naurulla on kova hinta Armin Laschetille' seuraavilla tavoin:

(17) Addig kedves és empatikus embernek tartották, ettől fogva cinikusnak és érzéketlennek. (N, 5.8.2021)

'Siihen asti [Laschetia] pidettiin mukavana ja empaattisena ihmisenä, siitä eteenpäin kyynisenä ja tunteettomana.'

(18) -- míg július közepén még 30 százalékon mérte az uniópártokat, most már csak 26 százalékon. -- Manfred Güllner, a Forsa vezetője az egyértelműen Laschet fellépésének tulajdonítva ezt a fejleményt, már nem tartják szimpatikusnak. (N, 5.8.2021)

'Siinä missä vielä heinäkuun puolivälissä unionipuolueiden kannatuksiksi mitattiin 30 prosenttia, nyt enää vain 26 prosenttia. [Mielipidetutkimusyritys] Forsan johtaja Manfred Güllner nimeää kehityksen syyksi yksiselitteisesti Laschetin toiminnan, [häntä] ei enää pidetä sympaattisena.'

Esimerkeissä (17) ja (18) viitataan tapaukseen, jossa liittovaltion presidentin pitäessä puhetta muun muassa Armin Laschetin kotiosavaltiota kohdanneesta kesän 2021 tulvakatastrofista taustalla näkyi suureleisesti naurava Laschet, joka tuolloin oli puolueensa kansleriehdokkaan ohella myös osavaltionsa pääministeri (ks. esim. Der Spiegel 2021). Molemmissa esimerkeissä kansalaisten suhtautumista Laschetiin kuvataan subjektilla esiintyvillä monikon kolmannen persoonan verbimuodoilla *tartották* 'pidettiin' ja *nem tartják* 'ei pidetä'. Ilman subjektia käytetty monikon kolmannen persoonan muoto vastaa merkitykseltään suomen passiivin kaltaista yleistä subjektia, mutta se rajaa puhujan tai kirjoittajan itsensä toiminnan osanottajien ulkopuolelle (Csepregi 1991: 72). Kirjoittaja siis asemoi itsensä tilanteen osanottajan sijasta eräänlaiseksi ulkopuoliseksi ja neutraaliksi raportoijaksi.

Laschetin puolueen heikkoja kannatuskyselytuloksia käsittelevän kolumnin tapauksessa on subjektin nimeämättömyydestä huolimatta selvää, että tajunnallisesti tänä yleisenä subjektina ovat saksalaiset – eikä ainoastaan tietty osa heistä vaan koko kansa Armin Laschet - näkemykseltään homogeenisenä kollektiivina. Esimerkeissä (17) ja (18) sekä koko kolumnissa näkyikin jo aiemmissa luvuissa kuvattu syy-seuraussuhteen avulla tarinallistaminen: koska Laschet nauroi sopimattomassa tilanteessa, ei kansa aiemmasta poiketen enää pidä häntä mukavana, mikä näkyy suoraan unionipuolueiden kannatuksessa. Pääasia ei olekaan Laschet itse tai hänestä syntyvä representaatio, vaan kansan voimakkaan reaktiivinen toiminta, jolla on todellisia seurauksia Laschetin ja koko puolueen vallankäyttömahdollisuuksille.

Siinä missä edellisissä esimerkeissä näkyvässä olevaa kansan mielipiteen muodostusta ja muutosta käsiteltäessä poliitikkoja ja heistä tiettyä mieltä olevia potentiaalisia äänestäjiä ei esitetä intresseiltään vastakkaisina toimijoina ja toistensa vastustajina vaan pikemmin edustuksellisen demokratian poliitiko- ja äänestäjäroolien toteuttajina, erityisesti *Magyar Nemzet* -kolumneille on tyypillistä esittää kansa omana edunvalvojanaan kansan edun tahallaan huomiotta jättäviä poliitikkoja vastaan.

(19) Sikerült-e vajan úgy beadni ezeket a témákat a németeknek, hogy újraértékeljék a prioritásaikat, és a biztonsághoz, munkahelyekhez, gazdasághoz, energiához fűződő szabadság kerüljön a politikai napirendre a tömeges bevándorlás, a német társadalom multikulturális lerombolása, a genderizmus és még sok minden más ellenében? (MN, 7.5.2021)

'Lienevätköhän saksalaiset onnistuneet nostamaan esille näitä [maahanmuutto- ja ilmastopoliittisia] teemoja niin, että [perinteiset valtapuolueet CDU ja SPD] uudelleenarvioisivat prioriteettejaan, ja turvallisuuteen, työpaikkoihin, talouteen ja energiaan liittyvä vapaus nousisi poliittiselle agendalle massamaahanmuuton,

saksalaisen yhteiskunnan monikulttuurisen tuhoamisen, genderismin ja monen muun tilalle?’

Esimerkissä (19) esiintyy kaksi erillistä toimijaa, joihin molempiin viitataan kolmannessa persoonassa: *a németek* ’saksalaiset’ ja aiemmasta tekstiyhteydestä ilmi käyvät CDU ja SPD. Yleisluontoisesti saksalaisiksi eli Saksan kansaksi *a németek* hahmottuu määräisen artikkelin *a* myötä (Csepregi 1991: 81). SPD ja CDU taas ovat luonnollisesti kaksi erillistä puoluetta, mutta esimerkissä niitä käsitellään eräänlaisena yhteistoiminnallisena yksikkönä.

Tekstiyhteydestä taas käy ilmi CDU:ta ja SPD:tä käsiteltävän nimenomaan perinteisinä suurina saksalaispuolueina, jolloin niiden muodostama yksikkö siis on Saksan poliittinen eliitti.

Esimerkissä kuvataan kansan yritystä saada eliitti toimimaan tietyllä tavalla. Konjunktioilla *hogy* ’että, jotta’ alkava sivulause, jonka verbi on imperatiivimuodossa, on merkitykseltään finaalin ja ilmaisee päälauseen kuvaaman toiminnan tavoitetta (Csepregi 1991: 185).

Kansan kuvatun toiminnan tavoite on siis *hogy újraértékeljék a prioritásaikat* ’että [CDU ja SPD] uudelleenarvioisivat prioriteettejaan’. Kansan ja eliitin välille rakentuu näin edellisistä esimerkeistä poikkeava valtasuhde, jossa kansan vaikutusmahdollisuus esitetään huomattavasti rajallisempana. Esimerkissä (18) kansan kuvataan suoraan voivan säännellä Laschetin puolueen valta-asemaa yksinkertaisesti vähentämällä sen kannattamista.

Esimerkissä (19) taas koko kuvatun tavoitteen onnistuminen asetetaan hyvin kyseenalaiseksi käyttämällä sekä kysymyspartikkelia *-e* että epävarmuutta korostavaa *vajon*-adverbia (Csepregi 1991: 103; ÉrtSz). Kansalla ei siis varsinaisesti esitetä olevan mahdollisuutta halutessaan vaihtaa tätä poliittista eliittiä vaan ainoastaan vaikuttaa sen prioriteetteihin, minkä senkin onnistuminen esitetään epävarmana.

Demokraattisen yhteiskunnan ihanteeseen kuuluu, että poliitikot toimivat kansalaisten parhaaksi eivätkä siis ensisijaisesti aja ainoastaan omia intressejään. Kun kansaa ja eliittiä määritellään suhteessa niiden ajamiin tavoitteisiin, määritelläänkin siis samalla myös se, mitkä tavoitteet ovat tärkeitä tavallisen kansan arkielämän käytännön asioita ja mitkä taas normaalista elämästä vieraantuneen poliittisen eliitin ideologioita ja valtion perustehtävien kannalta toissijaisia projekteja. Esimerkissä (19) siis tällainen tärkeä kansan asia on *a biztonsághoz, munkahelyekhez, gazdasághoz, energiához fűződő szabadság* ’turvallisuuteen, työpaikkoihin, talouteen ja energiaan liittyvä vapaus’, kun taas *a tömeges bevándorlás, a német társadalom multikulturális lerombolása, a genderizmus* ’massamaahanmuutto,

saksalaisen yhteiskunnan monikulttuurinen tuhoaminen, genderismi' ovat eliitin omia intressejä, joita ei yhteiskunnassa kuuluisi edes edistää.

On selvää, että lukijan oletetaan jo valmiiksi jakavan esimerkin kansan näkemykset. Näitä näkemyksiä pyritään kuitenkin luonnollistamaan entisestään esittämällä ne lukijalle eräänlaisina kansan syvien rivien valtavirtamielipiteinä, jotka näin näyttäytyvät poliittisen debatin ulkopuolelle jäävinä itsestänselvyyksinä, jopa yleisesti hyväksytyinä totuuksina siitä, millaisia asioita politiikassa olisi edistettävä. Kirjoittajalle ja lukijakunnalle epämiellyttäviä linjoja kuvataan myös hyvin eksplisiittisen negatiivisin kiertoilmauksin, kuten *a német társadalom multikulturális lerombolása* 'saksalaisen yhteiskunnan monikulttuurinen tuhoaminen', millä viitattaneen liberaaliin maahanmuuttopolitiikkaan. Suoraan ja neutraalimmin kuvattuna tällaisesta politiikasta voisi potentiaalisesti muodostua myös positiivinen tulkinta. Yhteiskunnan tuhoamista ei kuitenkaan voida missään mielessä pitää kansalaisten edun mukaisena toimena, jolloin eliitti poliittisine agendoineen ei siis näyttäydy ainoastaan ideologisesti väärässä olevana vaan puhtaasti pahantahtoisena.

Tälle edellä kuvatulle politiikkaan vaikuttamaan pyrkivälle toimijakansalle vaihtoehtoinen kansarepresentaatio on kansa eliitin mielivallan uhrina, jolla ei ole edes mahdollisuutta yrittää tuoda näkemyksiään kuuluviin. Tällaisella kansalla ei ole omaa toimijuutta edes mielipiteen ilmaisun tasolla, vaan kansa määritellään erityisesti sortajansa eli eliitin toiminnan kautta.

(20) Itt tart ma a hivatalos Németország, miközben az egyszerű német emberek egyre reményvesztettebbek, a politikai elit magukra hagyta őket, csak a szavazataikra és a fogyasztásukra, na meg az adóeuróikra van szükség --. (MN, 28.7.2021)

'Tähän on virallinen Saksa tullut, samalla kun tavalliset saksalaiset ihmiset ovat entistä toivottomampia, poliittinen eliitti on hylännyt heidät, tarvetta on vain heidän äänilleen ja kulutukselleen, ja heidän veroeuroilleen.'

Kolumnissa käsitellään tapausta, jossa Vihreiden kansleriehdokas Annalena Baerbock luki televisiohaastattelussa ääneen tummaihoisia halventavan sanan lainatessaan haastattelussa keskustelunaiheena ollutta rasistista tekstiä kritisoidakseen siinä olevia asiattomia sanavalintoja ja pyysi myöhemmin tapahtunutta anteeksi (ks. esim. Baerbockin anteeksipyyntö ja kuvaus tilanteesta Baerbock 2021). Tätä anteeksipyyntöä kirjoittaja paheksuu kolumnissa esimerkkinä läntisen Euroopan poliitikkojen arkielämästä vieraantuneisuudesta. Esimerkissä (20) nimetäänkin esimerkin (19) tavoin kaksi toisilleen vastakkaisina esitettyä tahoa: *a politikai elit* 'poliittinen eliitti' ja *az egyszerű német emberek* 'tavalliset saksalaiset ihmiset'.

Esimerkistä (19) esimerkin (20) erottaa kansan asettaminen eliitin toiminnan kohteeksi aktiivisen toimijan sijasta. Tätä valtasuhdetta rakennetaan ilmauksessa *a politikai elit magukra hagyta öket* 'poliittinen eliitti on hylännyt heidät', jossa subjektina on *a politikai elit* 'poliittinen eliitti' ja objektina *öket* 'heidät', siis edellisen lauseen *az egyszerű német emberek* 'tavalliset saksalaiset ihmiset'. Eliitin esitetään siis aktiivisesti toimivan kansan edun vastaisesti. Kansan täysin passiivista uhriasemaa korostetaan erityisesti lueteltaessa eliitin kansalta saamia hyötyjä: *csak a szavazataikra és a fogyasztásukra, na meg az adóeuróikra van szükség* 'tarvetta on vain heidän äänilleen ja kulutukselleen, ja heidän veroeuroilleen'. Verojen maksamiselle tai kuluttamiselle ei yhteiskunnassa varsinaisesti ole seurauksettomia vaihtoehtoja, ja näihin rinnastetaan eliitin äänestäminen. Kansalla siis ei esitetä yksinkertaisesti olevan muuta vaihtoehtoa kuin kaikesta huolimatta jatkaa heidät hylänneen eliitin äänestämistä. Näin rakentuu voimakas epätasapainoinen valtasuhde, jossa heikompana osapuolena oleva kansa eroaa huomattavasti erityisesti aiemmin käsitellyistä kansan ja Armin Laschetin suhdetta kuvaavista kansan toimijuutta painottavista kansarepresentaatioista, joissa kansa ja poliitikot esitetään erityyppisinä yhteiskunnallisina toimijoina, joiden välillä ei kuitenkaan ole erityisen korostunutta valtasuhdetta tai varsinaisia intressiristiriitoja. Osana tätä valta-asetelmaa eliitti ei ole vaikkapa epäpätevä – tai tilannetajuton kuten edellä Laschetin tapauksessa – vaan pikemmin pahantahtoinen ja siksi tietoisesti riistää kansaa, jolla ei ole mahdollisuuksia puolustaa itseään.

Kuten edellisessä esimerkissä, myös esimerkissä (20) samalla rakennetaan ja ylläpidetään lukijan ja kirjoittajan poliittisen viiteryhmän identiteettiä. Kolumnissa ei varsinaisesti olekaan kyse Saksan liittopäivävaaleista tai varsinkaan kansleriehdokas Baerbockista, vaan keskeisimpänä sisältönä on epämiellyttävien ideologioiden esittäminen sortajaeliitin ajamina asioina. Täksi eliitiksi määritelläänkin kuka tahansa, joka pitää Baerbockin pyrkimystä sensitiiviseen kielenkäyttöön myönteisenä asiana, kun taas kielteinen suhtautuminen hahmottuu eliitin mielivallan vastustamiseksi ja tavallisen kansan puolustamiseksi. On varsin selvää, että *Magyar Nemzet* -lehden linja vastaa sisällöltään näistä jäljempää.

Aineistossani Saksan kansaksi hahmottuvan kollektiivisen entiteetin keskeisin toiminta on siis jotain mieltä oleminen äänestyskäyttäytymisimplikaatioineen. Tätä mieltä olemista kuvataan sekä reaktiivisen dynaamisena että staattisen muuttumattomana. Yhtäältä tämä kansadiskurssin kansa on reaktiivinen toimija, jonka mielipiteenmuodostus on liitettävissä osaksi nimettävissä olevia tapahtumaketjuja eli eräänlaisia tarinoita. Tällaista kansaa siis määrittelee eräänlainen ideologisesti sitoutumaton reaktiivisuus, jossa poliittiset mielipiteet ja

kannatuskyselyvastaukset ovat jatkuvan dynaamisia eivätkä sidoksissa esimerkiksi perinteisiin poliittisen nelikentän oikeisto–vasemmisto- ja konservatiivi–liberaali-akseleihin tai identiteetikysymyksiin vaan riippuvat ennen kaikkea viimeaikaisista tapahtumista, joiden perusteella kansa tekee valintoja siitä, mille tahoille tahtoo antaa vallankäyttömandaatin. Toisaalta kansan mielipiteitä käsitellään myös eräänlaisina muuttumattomina itsestäänselvyyksinä, joiden kautta määritellään poliittisten kysymysten tärkeyttä ja kantojen oikeellisuutta. Tällainen ideologisesti sitoutunut kansa ei itse vaihda mielipiteitään vaan päinvastoin pyrkii vaikuttamaan poliitikkojen kantoihin.

Ideologisesti epädynaaminen on myös toimijan sijaan eliitin toiminnan kohteena esiintyvä kansa. Voimattomana uhrina kuvattu kansa on kirjoittajan näkemykset jakava abstrakti entiteetti, jonka kautta ei edes pyritä kuvaamaan sitä, millainen todellinen saksalainen yleinen mielipide tai keskimääräinen saksalaisäänestäjä on, vaan yllä todetun tavoin luokittelemaan poliittisia kantoja ja kysymyksiä niiden tärkeyden ja kannatettavuuden perusteella. Tällaista kansaa kuvattaessa ei siis varsinaisesti käsitellä sitä, millaisia saksalaisten näkemykset ovat, vaan sitä, millaisia lukijan oman poliittisen identiteettinsä tukemiseksi olisi uskottava niiden olevan. On yleisesti moraalisesti oikeaksi koettua olla heikomman puolella sortajaa vastaan, jolloin tämän uhrina esitetyn kansan näkemysten jakaminen näyttäytyy jopa moraalisen velvollisuutena. Kirjoittajan kanssa poliittisesti erimieliset tahot eli eliitti taas esitetään mandaatista ja kansan etua vastaan toimivana sortajana, joiden ideologian tukeminen siis on suoranaista moraalista vääryyttä.

4.3.2 Media poliittisten agendojen edistäjänä

Viimeisenä toistuvasti käsiteltynä poliittisena toimijana aineistoteksteissä esiintyy media. Useimmiten mediasta luodaan kuvaa eräänlaisena agendamediana, jolla on omat puolue- tai muunlaiset poliittiset intressinsä, joita se aktiivisesti pyrkii ulkoparlamentaarisella toiminnallaan edistämään. Tämän agendamedian suhde kirjoittajan viiteryhmään on kuitenkin vaihteleva: median tavoitteet voidaan esittää syvästi vahingollisina ja uhkaavina, ideologisesti epämiellyttävinä mutta ei niinkään suoraan kirjoittajan ja lukijan viiteryhmälle haitallisina tai kolumnin kannalta pikemminkin tarinallisesti kuin ideologisesti merkityksellisinä.

Ilmiselvimmän kuvaa agendamediasta luodaan esittämällä media aktiivisesti toimivana eksplisiittisesti nimetyn ideologian levittäjänä, jonka tavoitteet ovat kirjoittajan ja lukijan kannalta haitallisia.

(21) Veszélyes, mivel kenetteljes szavakkal és az üdvözülés ígéretével felvértezve, valamint a nyugati és baloldali–zöldmédiá jó részének a segítségével számos emberhez utat talál és meghallgatásra lel. (MN, 5.7.2021)
 '[Vihreä ideologia on] vaarallista, koska hurskastelevin sanoin ja pelastuslupauksin varustettuna sekä läntisen ja vihervasemmistomedian merkittävän osan avulla se löytää tiensä lukuisten ihmisten luo ja tulee kuulluksi.'

Esimerkissä (21) median esitetään tarkoituksellisesti pyrkivän levittämään vihreää ideologiaa, ei millään tietyllä konkreettisella ja yksilöitävällä tavalla vaan yleisesti osana koko olemassaoloaan. Tähän mediarepresentaatioon sisältyy aktiivisen ja tavoitteellisen toimijuuden ohella voimakas viholliskuva, joka rakentuu hyvin eksplisiittisesti esimerkin tekstiyhteydestä. Kolumnin otsikkona on *A Zöldek a szabadságunkra törnek* 'Vihreät havittelevat vapauttamme', ja tekstissä vihreää ideologiaa verrataan muun muassa natsismiin, Neuvostoliittoon ja ääri-islamismiin eli yleisesti tunnettuihin ja tuomittuihin väkivaltaisiin ja totalitaristisiin ideologioihin tarkemmasta aatesisällöstä riippumatta. Tällaista ideologiaa median siis kerrotaan pyrkivän edistämään.

Jo tekstin otsikossa Vihreät määritellään suhteessa eksplisiittisesti kirjoittajan ja lukijan sisältävään viiteryhmään. Saksan Vihreiden vaikutusvalta juuri unkarilaisten elämään on toki hyvin vähäinen, ja näin kolumnin ”me” muodostuu erityisesti ideologisin perustein määritellyksi ryhmäksi, jota tekstissä ei tarkemmin suoraan kuvata tai nimetä, mutta joka *Magyar Nemzet* -lehden poliittiset sitoutuneisuudet huomioiden tarkoittaa epäilemättä Orbánin edustamien ideologioiden kannattajia niin Unkarissa, Saksassa kuin laajemminkin Euroopassa. Koska media esitetään Vihreiden eräänlaisena liittolaisena, määritellään siis myös media erityisesti suhteessa kirjoittajan viiteryhmään. Kun vihollisena esitettyä mediaa kuvataan sanoin *nyugati és baloldali–zöldmédiá* 'läntinen ja vihervasemmistomedia', hahmottuu samalla kirjoittajan oma viiteryhmä oikeistokonservatiiviseksi ja länsivastaiseksi. Puolueettoman median ihanteesta eroava representaatio ”me”-ryhmälle vastakkaista poliittista ideologiaa ajavasta mediasta taas rakentaa lukijalle poliittista identiteettiä kansainvälisen institutionaalisen vallan väärinkäytön ja jopa suoranaisen totalitarismin uhrina.

Yleisen, koko median toimintaa määrittelevän tietyn ideologian äänenkannattajuuden ohella median kuvataan tekevän myös yksittäisiä poliittisiin tavoitteisiin pyrkiviä toimia. Näin media näyttäytyy edelleen kyllä poliittiseen vaikuttamiseen pyrkivänä agendamediana mutta rajatumalla tavalla, jolloin tämä vaikuttamispyrkimys muodostuu läpileikkaavan toimintaperiaatteen sijasta yksittäisiksi teoiksi muiden, mahdollisesti epäpoliittisten tekojen joukossa.

(22) A médiumok Annalena Baerbock, a környezetvédők kancellárjelöltjének ügyeivel volt elfoglalva, így a Zöldek támogatottsága három hónap alatt 5–6 százalékot esett. (N, 20.7.2021)

'Mediat keskittyivät ympäristönsuojelijoiden kansleriehdokkaan Annalena Baerbockin asioihin, ja niin Vihreiden kannatus laski 5–6 prosenttia kolmessa kuukaudessa.'

Esimerkin (22) katkelmassa käsitellään Vihreiden kannatuslaskua ja sen syitä. Esimerkin ensimmäisessä lauseessa kannatuslaskuun johtanutta asiaintilaa kuvataan *a médiumok Annalena Baerbock -- ügyivel volt elfoglalva* 'Mediat keskittyivät Annalena Baerbockin asioihin. Subjektina ja näin ollen myös esitettynä aktiivisena toimijana on siis *a médiumok* 'mediat'. Baerbockin rooli taas esitetään mainitsemalla hänet osana substantiivilauseketta *Annalena Baerbock ügyei* 'Annalena Baerbockin asiat' hyvin passiivisena asianosaisena, joka ainoastaan sattuu liittymään näihin median käsittelemiin asioihinsa omistusliitteellä *-e-* kuvatulla tavoin olematta varsinainen aktiivinen toimija (Csepregi 1991: 109). Median toiminta ja kannatuslasku taas liitetään tekstuaalisesti osaksi yhtenäistä tapahtumaketjua syy-seuraussuhdetta kuvaavalla *így* 'niinpä' -konjunktiolla (ÉrtSz; Halliday 2014: 612). Baerbockin toimijuutta häivyttää myös runsasta kielteistä julkisuutta aiheuttaneisiin tapahtumiin viittaaminen sanalla *ügyei* 'asiansa' näitä asioita tarkemmin erittelemättä. Aihepiirin uutisointia seurannut lukija saattaa tietää, että niin kutsutut asiat ovat Baerbockin julkaiseman kirjan puutteelliset lähdemerkinnät, myöhässä liittopäiville ilmoitetut puoluejohtajana saadut sivutulot ja kotisivujen harhaanjohtava ansioluettelomerkintä, joissa kaikissa Baerbockin tosiasiallisen roolin voinee olettaa olleen sangen aktiivinen (ks. esim. Der Spiegel 2022). Näitä ei kuitenkaan voitane pitää kaikkien lukijoiden taustatietoon todennäköisesti kuuluvana yleistietona, jolloin Baerbock puolueineen näyttäytyy varsin korostetusti median poliittisesti motivoituneen ja kohtuuttoman ajojahdin uhrina.

Tämä Baerbockin ja samalla Vihreiden esitetty uhriasema erottaa esimerkin (22) intersubjektin viestin merkittävällä tavalla esimerkistä (21). Siinä missä esimerkissä (21) median toiminta esitetään varsin eksplisiittisesti hyökkäyksenä suoraan kirjoittajaa ja lukijaa vastaan, esimerkissä (22) kohteena on kolmas taho, jolloin lukija ja kirjoittaja jäävät kuvatun asiaintilan ulkopuolelle. Mediaa ei siis esitetä suoraan lukijan ja kirjoittajan vihollisena. Tästä huolimatta media ei kuitenkaan näyttäydy myöskään neutraalina tai ystävällismielisenä tahona. Yleisesti *Népszava* rakentaa hyvin myönteisiä representaatioita niin Baerbockista kuin Vihreistäkin, ja myös pääasiallisen lukijakunnan suhtautumisen voinee olettaa olevan varsin myönteinen. Näin media näyttäytyy poliittisin motiivein toimivana tahona, joka ei kuitenkaan pyri vahingoittamaan juuri lukijaa vaan lukijasta erillisiä mutta tälle todennäköisesti edes

jossain määrin mieluisia poliittisia toimijoita. Toisin kuin esimerkissä (21) kyse ei siis ole median myös Saksan ulkopuolelle ulottuvasta pyrkimyksestä edistää tiettyä ideologiaa lukijan viiteryhmän sortamiseksi vaan juuri saksalaisen median intressistä aiheuttaa poliittista haittaa kohdistetusti Annalena Baerbockille ja Saksan Vihreille.

Siinä missä kahdessa edellisessä esimerkissä medialla esitetään olevan selkeä tiettyyn puolueeseen tai ideologiaan liittyvä tavoite, aineistossa media esiintyy myös raportoimiensa asioiden tahallisenä vääristelijänä, jolla ei kuitenkaan ole nimettyä puoluepoliittista motiivia. Tällöin median toimintaa kuvataan usein esimerkinomaisesti osana lukijalle esitettyä laajempaa tarinaa.

(23) Söder és Angela Merkel árnyékában szinte láthatatlanná válik. -- Egy bulvárlapban fotó jelent meg, amelyen csak Merkel látható, pedig Laschet néhány méterre állt mellette. (N, 5.8.2021)
 'Söderin ja Angela Merkelin varjossa [Armin Laschet] muuttuu lähes näkymättömäksi. Eräässä iltapäivälehdessä ilmestyi kuva, jossa näkyvässä on vain Merkel, vaikka Laschet seiso i muutaman metrin päässä hänen vieressään.'

(24) Ez azonban 2015 óta propagandagépezetté züllött, amelyben már az időjárás-jelentést sem lehet komolyan venni. Az időjárás térképen már 23 Celsius-foktól vakít a vörös figyelmeztetés. (MN, 12.8.2021)
 '[Saksalainen televisio] on kuitenkin 2015 jälkeen turmeltunut propagandakoneistoksi, jossa edes sääennustetta ei enää voi ottaa vakavasti. Sääkartalla punainen varoitus häikäisee jo 23 celsiusasteesta ylöspäin.'

Esimerkeissä (23) ja (24) mediaa ja sen toimintaa kuvataan esimerkkinä laajemmasta ilmiöstä. Molemmissa mediaan myös viitataan selkeän negatiivisilla sanoilla, joilla kuitenkin on kovin erilaiset merkitykset. Siinä missä esimerkin (23) *bulvárlap* 'iltapäivälehti, keltaisen lehdistön lehti' tarkoittaa pääasiallisesti kaupallisin motiivein toimivaa skandaalihakuista juorulehtimäistä mediaa, esimerkin (24) *propagandagépez* 'propagandakoneisto' määritelmällisesti tähtää toiminnallaan erityisesti lukijoiden mielipiteiden ja ajatusten muokkaamiseen ideologisten tavoitteiden edistämiseksi. Molempiin näistä sisältyy siis selkeä implikaatio vähintään valmiudesta esittää valikoitua tai muunneltua totuutta halutun e-tiedonvälityksellisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Esimerkissä (23) kerrotaan väistyvän kanslerin, Angela Merkelin, ja kansleriehdokkaan, Armin Laschetin, yhteisestä kampanjatilaisuudesta, josta otetusta kuvasta iltapäivälehti on rajannut Laschetin ulos. Median toimintaa ei kuitenkaan kehystetä edellisten esimerkkien tavoin poliittisesti motivoituneeksi vaan pikemminkin päinvastoin: tapausta ei esitetä median tavoitteena vahingoittaa Laschetia vaan eräänlaisena todisteena siitä, että esimerkissä esitetyn

mukaisesti Laschetin todella on oltava Merkeliin ja CDU:n baijerilaisen sisarpuolueen CSU:n puheenjohtajaan Markus Söderiin verrattuna mitänsanomaton ja epäkiinnostava, koska hänet rajataan ulos jopa omien liittokanslerikampanjatilaisuuksiensa kuvista. Tätä korostaa esimerkin jäljemmän virkkeen muotoilu *egy bulvárlapban fotó jelent meg* 'eräessä iltapäivälehdessä ilmestyi kuva', jossa subjektina on kuva esimerkiksi lehden itsensä sijasta. Lehden toimituksen ei siis kerrota aktiivisesti valinneen jättää Laschet ulos kuvasta, vaan laschetiton kuva on ikään kuin väistämättä syntynyt lehdestä riippumattomista syistä – eli Laschetin karismattomuudesta – johtuen. Tämä taas vastaa aiemminkin käsiteltyä Laschet-representaatiota, jossa Laschet esitetään lähinnä humoristisena viihdehahmona, jonka ideologiaa tai poliittista toimintaa ei juurikaan kommentoida.

Esimerkissä (24) taas kerrotaan saksalaisen yleisradioyhtiön säätiedotteiden uudesta käytännöstä merkitä tummanpunaisella varoitusvärillä lämpötilat 23 asteesta ylöspäin, mikä esitetään todisteena saksalaisen median yleisestä moraalisesta rappiotilasta, joka taas kolumnissa nimetään osaksi Itä-Saksan yhteiskunnalliseen ja poliittiseen tilaan verrattavissa olevaa Merkelin kanslerikauden Saksan ideologista totalitarismia, jossa koko yhteiskunta – äärioikeistolaista AfD-puoluetta lukuun ottamatta – on alistettu tosiasiallisesta totuudesta poikkeavan virallisen totuuden levittämisen tavoitteelle. Tätä säätiedotelinjauksen esitettyä propagandallista luonnetta tai tavoitetta ei kolumnissa millään tavoin avata tai selitetä laajemmin, vaan lukijan odotetaan itse päättävän sen merkitys ja yhteys kuvattuun totalitarismiin. Muussa kolumnissa käsitellään erityisesti ilmastopoliittisia kysymyksiä, joten esimerkin katkelmassa implikoitaneen median pyrkivän valheellisesti luomaan liioiteltua kuvaa ilmastokriisin vakavuudesta vaihtamalla erittäin korkean lämpötilan määritelmää totutusta matalammalle tasolle ja näin luomaan vaikutelmaa todellista radikaalimmin lämmenneestä ilmastosta. Tässäkään tapauksessa ei siis pääasiallisesti kuvata mediaa itseään vaan esitellään tietty median teko esimerkinomaisena perusteluna laajemmalle tarinalle ja poliittiselle totuudelle, jossa Angela Merkel on tehnyt nyky-Saksasta Itä-Saksaan verrattavissa olevan valtion.

Mediaa lähestytään siis pääasiallisesti sen ja muiden yhteiskunnallisten tahojen suhteiden kautta. Media näyttäytyykin toimintalogiikaltaan hyvin samankaltaisena kuin edellisessä luvussa kuvattu toimijakansa, joka pyrkii ikään kuin omana edunvalvojanaan vaikuttamaan puolueiden menestykseen ja niiden ajamiin asioihin. Medialla kuvataan hyvin systemaattisesti olevan nimettyjä politiikkaan liittyviä tavoitteita ja pyrkimyksiä, joita se aktiivisesti edistää oman toimintansa kautta. Media ja edunvalvojakansa ovat kuitenkin lukija- ja

kirjoittajasuhteeltaan toisilleen vastakkaiset. Siinä missä kansa kannattaa kirjoittajalle mieluisia puolueita ja poliittisia näkemyksiä, median esitetään pyrkivän aktiivisesti joko edistämään kirjoittajalle epämieluisien aatteiden tai poliitikkojen menestystä tai heikentämään kirjoittajan kannattamien ideologioiden tai poliitikkojen kannatusta. Median myös kuvataan onnistuvan tässä vaikutustyössään ilman erityisiä haasteita, kun taas kansaa käsiteltäessä toistuu vaikuttamisyritysten epävarma onnistuminen, rajallinen vaikuttavuus tai suoranainen mahdottomuus.

Yleinen mediaihanne on vapaa ja riippumaton media, joka raportoi objektiivisia faktoja puolueettomasti ja tarjoaa laajasti erilaisia perusteltuja näkökulmia ajankohtaisiin aiheisiin. Tästä poikkeava laajasti aineistokolumneissa kuvattu tietyn ideologian ajaminen luokin mediasta kuvan toimijana, joka paitsi edustaa väärää ja vastustettavia ideologioita myös epäonnistuu yhteiskunnallisen roolinsa toteuttamisessa tai jopa tarkoituksellisesti väärinkäyttää valta-asemaansa poliittisten tavoitteiden edistämiseksi. Media siis esitetään aineistossa neljännen valtiomahdin asemansa väärinkäyttäjänä, joka pyrkii asiattomasti ja mandaatitta vaikuttamaan politiikkaan juuri lukijalle ja kirjoittajalle epämieluisalla tavalla.

Ensisijaisesti mediarepresentaatiot liittyvätkin tähän vallan vakavuudeltaan vaihtelevaan väärinkäyttöön ja sen kohteisiin tai konteksteihin. Yhtäältä näin esitetään juuri kirjoittajan ja lukijan poliittinen viiteryhmä epäoikeudenmukaisen yhteiskunnallisen vastustuksen kohteena kuten edellisessä luvussa käsitellyn uhrikansan tapauksessa. Toisaalta taas tätä median epäasiallista toimintaa kuvataan itsenäisen, tiettyyn tavoitteeseen tähtäävän ilmiön ohella myös esimerkkinä laajemmista saksalaisen yhteiskunnan ilmiöistä.

4.4 Liittopäivävaalit Unkarin politiikan narratiivina

On selvää, että Saksan vuoden 2021 liittopäivävaalit eivät syy-seuraussuhteiltaan tapahdu poliittisessa tyhjiössä vaan ovat osa erilaisia ajallisia ja tilallisia kehityskulkuja ja tapahtumasarjoja, joita myös aineistokolumneissa käsitellään. Erityisesti liittopäivävaaleja käsitelläänkin suhteessa Unkariin ja unkarilaiseen politiikkaan, mikä toki unkarilaisissa lehdissä julkaistuissa ja unkarilaiselle yleisölle suunnatuissa kolumneissa on sangen oletusarvoista.

Unkarilaisessa yhteydessä tuotetuissa ja tulkituissa kolumneissa väistämättä rakennetaan ja rakentuu Unkariin liittyviä merkityksiä myös silloin, kun kolumneissa käsitellään yksinomaan Saksaa. Kun lukijalle esitetään esimerkiksi saksalaisliberaalit vastustettavana tahona

nimenomaan liberalismien vuoksi, ei negatiivinen liberalismirepresentaatio rajoitu ainoastaan Saksan politiikan kontekstiin, jonka puitteissa lukijalla ei liene kovinkaan voimakasta identiteettiä tai huomattavia poliittisia toimintamahdollisuuksia, vaan ulottuu myös Unkarin politiikkaan ja unkarilaisiin liberaaleihin riippumatta siitä, mainitaanko näitä itse tekstissä lainkaan. Tässä luvussa keskityn kuitenkin eksplisiittisemmällä tavalla rakentuviin Unkarinarratiiveihin. Kolumneissa erottuu selkeästi kaksi toistuvaa Unkari-näkökulmaa, joista toisessa liittopäivävaalien kautta lähestytään Unkarin ulkopoliittista asemaa ja toisessa Unkarin sisäisen politiikan jakolinjoja.

4.4.1 Liittopäivävaalit Unkarin ulkopoliittikkana

Aineistossani käsitellään Saksan ohella usein vaihtelevan eksplisiittisesti myös Unkaria, jota määritellään suhteessa Saksaan ja erilaisiin geopolittisiin viiteryhmiin. Tällöin Unkaria käsitellään nimenomaan valtiona, virallisena Unkarina, jonka sisäpoliittisiin jakolinjoihin ei suoraan oteta kantaa, vaikka sisäpoliittisen tulkintakehyksen muodostumista ei liene edes mahdollista välttää. Ideologisessa mielessä välitetään varsin suoraan merkityksiä siitä, millainen ulkopoliittikka on toivottavaa tai vastustettavaa, ja millaisiin ryhmittymiin Unkarin olisi hyvä kuulua.

Usein aineistossani korostuu Unkarin määrittely EU-kehyksessä joko lännen vastustajana tai osana itää, joiden molempien tapauksessa toki Unkari asetetaan samalla tavoin erilleen Saksasta esimerkiksi Puolan kanssa yhteiseen viiteryhmään.

(25) Fokozódik az elmebaj nyugaton (MN, 28.7.2021)
'Mielisairaus leviää lännessä'

Esimerkki (25) on samasta kolumnista kuin esimerkki (20) luvussa 4.3.1. Kolumnissa siis käsitellään tapausta, jossa Vihreiden kansleriehdozas Annalena Baerbock pyysi anteeksi luettuaan televisiohaastattelussa ääneen tummaihoisia halventavan sanan rasistista kieltä käyttävää kirjoitusta kritisointitarkoituksessa lainatessaan, mitä kirjoittaja pitää ehdottoman vääränlaisena toimintana. Lukijalle tätä vääränlaisuutta ei erikseen avata eikä perustella, vaan tämän oletetaan joko valmiiksi olevan samaa mieltä tai hyväksyvän näkemyksen muiden ideologioidensa pohjalta ilman erillistä ohjausta. Esimerkin *az elmebaj* 'mielisairaus' siis viittaa pyrkimykseen käyttää ei-rasistista kieltä, mikä toki jäsentyy osaksi laajempaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja inklusiivisuuden ideologiaa, jonka leviäminen esitetään erityisesti *nyugaton* 'lännessä' tapahtuvaksi. Näin rakennetaan arvopoliittikkaan perustuva jako lännen ja sen vastakohtaksi hahmottuvan idän välille.

Tämä jako itään ja länteen lienee tulkittava pääosin Euroopan ja EU:n sisälle asettuvaksi valtioiden väliseksi jakolinjaksi. Ei olisi kovinkaan perusteltua olettaa usein islamvastaisuuttaan korostavan Orbánin äänenkannattajalehden erityisesti pyrkivän samastamaan itseään esimerkiksi Lähi-idän tai lukijalle todennäköisesti varsin tuntemattomiin Itä-Aasian maihin, vaan kirjoittajan rakentama viiteryhmä koostuu pikemminkin poliittiselta yleisilmapiiriltään usein arvokonservatiivisista itäisen Euroopan maista. Valtioiden tasolla tehtävään rajaukseen ohjaa Baerbockin esittely kolumnissa juuri kansleriehdokkaana, joka on erottamattomasti Saksan valtiollisiin instituutioihin liittyvä rooli. Tällainen Euroopan unionin sisälle asettava arvopohjainen kahtiajako haastaakin varsin suoraan niin Euroopan unionin itsensä kuin monien poliitikkojenkin usein toistaman määrittelyn EU:sta arvoyhteisönä (ks. esim. Euroopan parlamentin määrittely EU:sta Euroopan parlamentti 2022). Esimerkissä tekstiyhteyksineen Unkari – tai pikemminkin kirjoittajan ja lukijan ideologinen viiteryhmä, joka implisiittisesti näyttäytyy koko Unkarin aatteellisena edustajana – irrotetaan tästä pääosin läntisen Euroopan maiden ryhmästä ja liitetään osaksi suurelta osin Euroopan unioniin kuulumattomien maiden muodostamaa yhteiskunnallisen ideologian määrittelemää yhteisöä. Juuri EU-tasolle jakolinjaa ohjaa usein orbánlaisessa viestinnässä toistuva narratiivi, jossa sananvapaus, kristilliset arvot ja vapaa yhteiskunta ovat uhan alla EU:n ja sen tukijoiden taholta, minkä ainoastaan Orbán voi pysäyttää säilyttämällä Unkarin Euroopan unionin viimeisenä vapauden turvasatamana arvopoliittisen rappion vallassa olevien maiden keskellä (ks. esim. Unkarin hallituksen tiedote Magyarország Kormány 2022 tai Fideszin Facebook-julkaisu Fidesz 2022).

Vastaavalla tavalla osaksi poliittisin perustein määriteltävää ja Saksasta eroavaa ryhmää Unkari asetetaan *Népszava*-lehden kolumnissa *Európa kancellárja* 'Euroopan kansleri':

(26) Ám Merkel sem volt mindenható. Az illiberális vezetőkkel nem tudott mit kezdeni. Hiába élt ő is sokáig a vashűgöny mögött, nem volt képes felfogni, hogy rombolhatja le Magyarország és Lengyelország mindazt, amiért oly sokáig küzdöttek. (N, 25.9.2021)

'Mutta Merkelkään ei ole ollut kaikkivoipainen. [Hän] ei ole tiennyt, mitä tehdä illiberaalien johtajien kanssa. Vaikka hän elikin pitkään rautaesiripun takana, ei hän ole pystynyt tajuamaan, että Unkari ja Puola voivat tuhota kaiken sen, minkä eteen taisteltiin niin pitkään.'

Esimerkissä (26) arvioidaan Angela Merkelin toimintaa Euroopan unionin tiettyjen jäsenvaltioiden oikeusvaltio- ja demokratiakehityksen suhteen, ja tekstiyhteydessään juuri tämä politiikan osa-alue esitetään Merkelin ainoana merkittävänä epäonnistumisena ja eräänlaisena poikkeuksena humaaniin pakolaispolitiikkaan ja finanssikriisinjälkeiseen EU:n

integraation syventämiseen liittyvien onnistumisten rinnalla. Tämän epäonnistumisen seurauksena esitetään itäblokin politiikkaa muistuttava tilanne, jossa Unkari ja Puola tuhoavat *mindazt, amiért oly sokáig küzdöttek* 'kaiken sen, minkä eteen taisteltiin niin pitkään'.

Tarkemmin esimerkissä tai koko kolumnissa ei eritellä itäblokin maiden ja Orbánin ajan Unkarin yhtäläisyyksiä, vaan lukijan oletetaan itse tulkitsevan, mistä konkreettisista asioista on kyse. Euroopan unionin ja Unkarin hallinnon välisistä kiistakysymyksistä todennäköisesti ainakin jossain määrin tietoinen lukija oletettavasti tulkitseekin esimerkin kaikella viitattavan erityisesti lehdistönvapauteen, demokratian toteutumiseen ja oikeusvaltioperiaatteeseen.

Koska Unkarin tilanteen huonoutta ei perustella tai tarkemmin yksilöidä, lukijan oletetaan jo valmiiksi pitävän Orbánin ajan Unkarin kehitystä hyvin huonona, kuten merkittävän oppositiolehden lukijat pääasiallisesti tehnevätkin. Lähtökohtaisesti vastakkaista mieltä oleva lukija taas torjuisi koko premissin, jossa Merkelin yleensä ottaen olisi kuulunut tehdä jotain Unkarin ja Puolan suhteen.

Enemmän kuin muussa kolumnissa hyvin positiivisessa valossa esitettyä Angela Merkeliä määritelläänkin esimerkissä Orbánin hallintokauden Unkaria: vaikka rautaesiripun takana kerrotaan asuneen juuri Merkelin, ei keskeisin välitetty merkitys liity Merkeliin vaan siihen, että Unkari – siis kirjoitushetken niin sanottu virallinen Unkari, jonka linjan *de facto* muodostaa pääministeri Orbán – tekee asioita, joiden pitäisi olla Itä-Saksassa kasvaneelle Merkelille tuttuja. Orbánia ei esimerkissä suoraan mainita, mutta Orbánin viitataan varsin yksiselitteisesti esimerkin sanavalinnoilla. Orbánilla on tunnetusti tapana nimittää omien poliittisten tavoitteidensa mukaista valtiota ”illiberaaliksi demokratiaksi” (ks. esim. Orbánin vuonna 2018 pitämä puhe Miniszterelnöki Kabinetiroda 2018). Käyttämällä Puolan ja Unkarin johtajista ilmausta *az illiberális vezetők* 'illiberaalit johtajat' rakennetaan monikkomuodosta huolimatta viittaus juuri Orbániin eräänlaisena tämän ryhmän erityisen merkityksellisenä tai johtavana edustajana ja näin myös Orbánin edustamasta Unkarista ongelmavaltion prototyypinä. Unkari ja Puola siis määritellään osaksi samaa erityisesti Orbánin politiikkavision määrittämää ryhmittymää, jonka suhteen Merkelin olisi pitänyt toimia eri tavoin.

Merkelin nimeäminen tahoksi, jolta olisi voinut odottaa puuttumista Unkarin ja Puolan tilanteeseen määrittelee myös syntyvien maaryhmien välisiä valtasuhteita. Merkel oli nimenomaan Saksan liittokansleri, ei esimerkiksi Euroopan unionin keskeisiä toimielimiä johtava poliitikko. Saksa siis esitetään Unkariin ja Puolaan verrattuna niin voimakkaana

valtiona, että Saksan liittokanslerilla on halutessaan mahdollisuus vaikuttaa suoraan myös näiden maiden sisäiseen politiikkaan.

Siinä missä Saksa ja Unkari kuvataan systemaattisesti eräänlaisina toistensa arvopoliittisina vastustajina Euroopan unionin sisällä, maiden taloussuhteisiin viitattaessa painotetaan yhteistyötä:

(27) -- nemcsak a Merkel-korszak összességéért, hanem a jövőévi magyarországi parlamenti választásokra készülve is érdemes megvizsgálni, hogy a magyar választók hogyan látják Magyarország legfontosabb uniós gazdasági partnerét, és mit várnak egy új német vezetéstől a következő ciklusban. (N, 15.9.2021)

’Sitä, miten unkarilaiset äänestäjät näkevät Unkarin tärkeimmän unioninsisäisen taloudellisen yhteistyökumppanin ja mitä he odottavat Saksan uudelta johdolta seuraavalla kaudella, kannattaa tarkastella ei vain yhteenvetona Merkelin aikakaudesta vaan myös valmistauduttaessa Unkarin ensi vuoden parlamenttivaaleihin.’

Esimerkissä (27) Saksaan liitetään määrite *Magyarország legfontosabb uniós gazdasági partnere* ’Unkarin tärkein unioninsisäinen taloudellinen yhteistyökumppani’, jolloin edellisistä esimerkeistä poiketen Unkari ja Saksa esitetään toistensa vastustajien sijasta yhteistyökumppaneina ja nimenomaan taloudellisista, ei arvopoliittisista lähtökohdista. Vetoamalla yhteistyöhön juuri taloudessa, joka usein nähdään lukuarvopohjaiseen hyötylaskelmointiin perustuvana ja näennäsideologiattomana politiikan alana, esitetään Saksa-yhteistyön hyödyllisyys ikään kuin objektiivisena faktana: oli Saksan arvo- ja sosiaalipolitiikasta mitä mieltä hyvänsä, on Unkarin taloudellisen edun nimissä kannatettava hyviä kahdenvälisiä suhteita, mihin epäilemättä sisältyy myös edes jossain määrin hyvä suhde Euroopan unioniin, onhan Saksa EU:n johtavia valtioita. Vastaavanlaista tietyn ideologian näennäspragmaattiseksi kehystämistä olen kuvannut jo useissa aiemmissakin luvuissa. Lukijan ja kirjoittajan viiteryhmälle mieluisa ideologia – Saksa-myönteisyys ja siihen sisältyvä EU-myönteisyys – esitetään eräänlaisena rationaalisen ihmisen selviönä, jolloin vastakkaisten näkemysten ei implikoida olevan ainoastaan ideologisesti väärässä vaan yksinkertaisesti perustelemattomissa ja jopa yleishaitallisia koko Unkarille.

Ulkopoliittisista merkityksistä keskeisenä aineistosta nousee Unkarin asema suhteessa muihin Euroopan unionin maihin, erityisesti toki Saksaan. Erityisen usein joko suoraan tai implisiittisesti verrataan Saksan ja Unkarin nykyisten tai mahdollisesti tulevien hallintojen arvopoliittisia linjauksia, joiden perusteella maat asetetaan eri viiteryhmään Euroopan unionin sisällä. Näin osaltaan rakennetaan jakoa liberaaliin länteen ja konservatiiviseen itään.

Vastaavanlaista kehystä käytetään myös oikeusvaltiokysymyksiä käsiteltäessä.

Talousnäkökulmaa käsiteltäessä kuitenkin korostetaan Saksan ja Unkarin välistä yhteistyötä, jolloin lännen ja idän väliset suhteet esitetään erityisesti taloudellisen edun saamisen välineenä. Samalla rakennetaan maidenvälistä valtahierarkiaa, jossa Saksa on poliittisesti voimakas valtio, jolla on mahdollisuus vaikuttaa suoraan Unkariin, kun taas vastakkaista skenaariota ei teksteissä tuoda esiin. Saksan siis on mahdollista ja jopa realistista käyttää valtaa suhteessa Unkariin, mutta Unkarin vallankäyttö Saksaa kohtaan on merkitykseltään niin marginaalista, ettei sitä ole tarpeellista lainkaan edes tiedostaa potentiaalisena asiointilana.

Sekä talous- että arvodiskurssit ovat sisällöltään huomattavan samanlaisia molemmissa aineistolähteissäni, vaikka luonnollisesti niihin liitetyt arvotukset näyttävät vastakkaisina. Siinä missä *Magyar Nemzet* -kolumneissa Unkarin itäeurooppalainen poliittinen viiteryhmä ja Saksasta poikkeava arvopolitiikka hahmottuvat luonnollistuneen positiivisiksi, *Népszava*-teksteissä näitä käsitellään luonnollistuneen kielteisinä asioina. Näin samalla luonnollistetaan näitä arvotuksia edelleen.

4.4.2 Liittopäivävaalit Unkarin sisäpolitiikkana

Unkarin politiikkaan liittyvät merkitykset rakentuvat luontevasti juuri hallitus–oppositio-asetelman ympärille, koska tämä jakolinja määrittelee unkarilaista nykypolitiikkaa hyvin fundamentaalilla tavalla. Tähän liittyviä merkityksiä siis rakentuu aineistossani kontekstuaalisten seikkojen kautta varsin väistämättä. Samalla tätä asetelmaa myös uusinnetaan ja rakennetaan kolumneissa kuvaamalla liittopäivävaaleihin liittyviä ilmiöitä nimenomaan Unkarin hallituksen ja opposition kautta jäsentäen. Näin lehdet yhtäältä määrittelevät ja uusintavat omia poliittisia linjojaan sekä toisaalta rakentavat myös lukijalle tietynlaista poliittista identiteettiä.

Hyvin eksplisiittisesti ja suoraan nimeten Orbánin ajan hallitus–oppositio-asetelmaa rakennetaan *Népszava*-lehden kolumnissa *Más filmet nézünk* 'Katsomme eri elokuvia', jossa referoidaan mielipidekyselyä eri EU-maiden kansalaisten näkemyksistä Merkelin kansleriajan politiikasta. Kyselyn tuloksia tulkitaan muun muassa seuraavasti:

(28) A Fidesz és az ellenzéki összefogás szavazóinak Angela Merkelkel és Németország uniós szerepével kapcsolatos véleménykülönbségeiben is egyértelműen tükröződik a mai magyar politika egyre növekvő polarizációja. (N, 15.9.2021)

'Unkarin nykypolitiikan kasvava polarisaatio heijastuu selvästi myös Fideszin ja yhteisopposition äänestäjien Angela Merkeliin ja Saksan EU:n sisäiseen rooliin liittyvissä mielipide-eroissa'

Esimerkissä (28) kuvataan Unkarin sisäisen politiikan polarisaatiota käsittelemällä eri puolueiden äänestäjien toisilleen varsin vastakkaisia näkemyksiä Angela Merkelistä ja Saksasta. Koko aineiston tasollakin tunnusmerkkistä on tämän polarisaation vastapuolten nimeäminen suoraan Fideszin ja merkittävimpien oppositiopuolueiden muodostaman yhteisopposition kannattajiksi. Yhteisopposition vastapuoleksi esitetään yksin Fidesz, ei vaikkapa Fideszin ja KDNP-puolueen muodostama hallitus tai Fidesz–KDNP-vaaliliitto. Vaikka Unkarin politiikan pitkälti kaksinapaista polarisaatiota voidaan varmasti pitää tosiasiana, on kuitenkin myös huomattavaa, että siinä missä Fidesz ja oppositiokoalitio nimetään suoraan, yhteisopposition ulkopuolisten mutta ei-marginaalisten oppositiopuolueiden Mi Hazánkin ja Magyar Kétfarkú Kutya Pártin olemassaoloa ei esimerkiksi (28) tai muussakaan kolumnissa millään tavoin kommentoida tai mainita. Näin rakennetaan poliittista todellisuutta, jossa on itsestään selvää, ettei Mi Hazánkilla tai MKKP:llä ole minkäänlaista tosiasiallista merkitystä Unkarin politiikassa Fideszin ja yhteisopposition rinnalla. Kokonaisuudessaan piirtyy siis kuva, jossa Unkarin politiikassa on kyse nimenomaan Fideszin ja yhteisopposition muodostamasta dikotomiasta.

Toisaalta viittaamalla Fideszin ja yhteisopposition äänestäjiin kolmannen persoonan muodoin – kuten *véleménykülönbségei* 'mielipide-eronsa', jossa *-e-* on kolmannen persoonan possessiivimuodon tunnus – kirjoittaja rakentaa todellisuutta, jossa myös Unkarin polarisoitunutta politiikkaa on mahdollista tarkastella tämän polarisaation ulkopuolelle asettuen (Csepregi 1991: 109). Vastaavanlaista representaatiota unkarilaisista ja Unkarin yhteiskunnasta rakentaa myös kolumnin otsikko *Más filmet nézünk* 'Katsomme eri elokuvia', jossa verbimuotona on monikon ensimmäinen persoona *nézünk* 'katsomme' (Csepregi 1991: 86). Polarisaatiosta huolimatta on siis olemassa jonkinlainen kaikkien unkarilaisten muodostama "me"-ryhmä, johon kuuluvat niin Fideszin ja yhteisopposition äänestäjät kuin politiikan ulkopuolelle itsensä asettava kolumnistikin. Polarisaatio siis määrittelee kyllä unkarilaista politiikkaa mutta ei peruuttamalla tavalla koko unkarilaista yhteiskuntaa. Tämä on koko aineistonkin tasolla hyvin epätyypillinen representaatio unkarilaisen yhteiskunnan tilasta, jota useimmiten jäsennetään lähinnä alustana hyvän ja pahan tai järjen ja ideologian väliselle kamppailulle.

Hallituksen ja yhteisopposition ohella Unkarin politiikkaa käsitellään myös yksittäisten poliitikkojen kautta. Kuten odotuksenmukaista onkin, erityisen usein unkarilaisista poliitikoista nimetään pääministeri Viktor Orbán, joka esiintyy varsin säännöllisesti synekdokeenomaisena ilmauksena, jolla tarkoitetaan vaihtelevasti joko virallista Unkaria ja hallitusta tai orbánlaista ideologiaa.

(29) Milyen hatással van a magyar kormánypártra a CDU válsága? A Fidesz számára a legkedvezőbb nyilván az lenne, ha Armin Laschet lenne a következő német kancellár. -- Talán már CDU-s párttársait is egyre jobban idegesíti, hogy Laschet mennyire kesztyűskézzel bánik a Fidesszel. Markus Söder viszont teljeseen máshogy viszonyul Orbánékhoz. (N, 26.3.2021)
 'Millainen vaikutus CDU:n kriisillä on Unkarin hallituspuolueeseen? Fideszin kannalta edullisinta olisi ilmeisimmin se, jos Armin Laschetista tulisi Saksan seuraava kansleri. Ehkä jopa hänen CDU-puoluetovereitaankin ärsyttää yhä enemmän, miten silkkihansikkain Laschet käsittelee Fidesziä. Markus Söder taas suhtautuu orbánlasiin täysin toisin.'

Esimerkki (29) on kolumnista *Sülyyed a CDU hajója, ám Orbánnak sincs oka örülni* 'CDU:n laiva uppoaa, eikä Orbánillakaan ole syytä iloita', jossa käsitellään Saksan CDU:n kannatusahdinkoa CDU:n itsensä lisäksi myös Orbánin näkökulmasta. Unkarin politiikasta luotavan kuvan kannalta olennaista onkin tapa, jolla unkarilaisiin poliittisiin toimijoihin viitataan. Esimerkissä (29) ilmauksia *a magyar kormánypárt* 'Unkarin hallituspuolue', *a Fidesz* ja *Orbánék* 'orbánlaiset' käytetään keskenään synonyymisesti. Sanan *Orbánék -ék-*elementti ilmaisee Orbánin kontekstista pääteltäviä seuralaisia, jotka esimerkissä on tulkittava Orbánin poliittiseksi lähipiiriksi, siis pääasiassa fideszläisiksi (Kibort 2008). Kun tähän ryhmään viitataan Orbánin nimestä muodostetulla sanalla, esitetään Orbán sen määrittävänä tekijänä. Niin hallituksessa ja Fideszissäkin siis esitetään olevan kyse juuri Orbánista itsestään.

Esimerkin tekstikatkelman kanssa samassa yhteydessä käsitellään myös Vihreiden kansleriehdokkaan hyvin kriittisiä Orbán-lausuntoja. Oletusarvoiselle lukijalle siis implikoidaan mahdollisten kanslereitten Orbán-suhteista kertomalla, että hänen on poliittisesti johdonmukaista toivoa joko Markus Söderin kansleriehdokkuutta unionipuolueiden sisällä tai Vihreiden vaalivoittoa. Orbánin kannattajan tekemä tulkinta luonnollisesti olisi täysin vastakkainen. Toisaalta kolumnin otsikko lieventää tätä Saksan politiikkaan liittyvää viestiä: *ám Orbánnak sincs oka örülni* 'mutta Orbánillakaan ei ole syytä iloita' rakentaa varsin selkeästi todellisuutta, jossa mahdollisiksi tuleviksi kanslereiksi esitellyistä poliitikoista edes heikoin Orbánin kriitikko ei kanslerina tarkoittaisi Orbánille kovinkaan suotuisaa tilannetta.

Tätä tukevat myös muiden *Népszava*-kolumnien narratiivit: siinä missä Orbániin, Fidesziin ja Unkarin hallitukseen suhtaudutaan itsestään selvän kielteisesti, Laschetia ei yleisesti esitetä ideologisesti epämiellyttävänä lukijan ja kirjoittajan viiteryhmän poliittisena vastustajana vaan pikemminkin harmittoman humoristisena hahmona, jonka määrittävät ominaisuudet ovat koomisen puutteellinen tilannetaju ja heikko karisma. Pääasiallinen rakentuva merkitys ei siis niinkään ole negatiivinen Laschet-representaatio vaan Orbánin hallinnon tulevat haasteet, joista lukijan odotetaan iloitsevan, millä sekä rakennetaan että ylläpidetään lukijan poliittista identiteettiä Orbánin vastustajana.

Siinä missä esimerkissä (29) Orbánin vastustaminen otetaan itsestäänselvyytenä, *Magyar Nemzet* -kolumnissa *A Zöldek a szabadságunkra törnek* 'Vihreät havittelevat vapauttamme' vastaavanlaiseksi selviöksi asetetaan Orbánin kannattaminen:

(30) Az Orbán Viktorra szavazó magyarok például a Zöldek szerint senkinek nem lehetnek a barátai. (MN, 30.9.2021)
'Esimerkiksi Viktor Orbánia äänestävät unkarilaiset eivät Vihreiden mielestä saa olla yhtään kenenkään ystäviä.'

Esimerkin (30) katkelma sisältää kolumnin kirjoittajan esittämän esimerkin Saksan Vihreiden ajatuksista ja tavoitteista. Koska esimerkissä kuvattava asiointi esitetään tekstiyhteydessään eräänlaisena todisteena kolumnin narratiivista, jossa Vihreät on puolueena erityisen haitallinen tai jopa vaarallinen nimenomaan kirjoittajan ja lukijan kaltaisille ihmisille, viittaa Vihreiden kohteeksi nimetty *az Orbán Viktorra szavazó magyarok* 'Viktor Orbánia äänestävät unkarilaiset' juuri tähän kirjoittajan ja lukijan viiteryhmään. Ryhmän määrittelevä tekijäksi nimetään siis eksplisiittisesti Orbánin äänestäminen. Pääministeriä ei valita suoralla henkilövaalilla, ja Orbánin hallituksen hallituspuolueiden Fidesz–KDNP-vaalilistalla on Orbánin ohella myös muita epäilemättä ääniä saavia ehdokkaita, joiden äänestäjiä ei kuitenkaan liene tarkoituksenmukaista määritellä rakennettuun ”me”-ryhmään kuulumattomiksi. Unkarin koko politiikka siis esitetään Orbánin henkilön ympärille rakentuvana järjestelmänä, jossa esimerkiksi muut vaikutusvaltaisetkin Fidesz-poliitikot ovat itsessään suoranaisten merkityksettä, koska heidänkin äänestämisesään näyttäytyy olevan kyse puhtaasti juuri Orbánista, ei Fideszistä tai tietyistä poliittisista kysymyksistä.

Lukija epäilemättä tietää sangen hyvin, että Saksan Vihreiden tosiasiallinen vaikutusvalta – ja luultavasti myös kiinnostus – Orbánia äänestävien unkarilaisten ystävyys-suhteisiin lienee kovin marginaalinen. Kuvattu henkilökohtainen uhka ei siis edes lukijalle todennäköisesti ole osa konkreettista reaalityötä vaan pikemminkin spekulatiivisen ja kokemuksellisen

tulevaisuuden uhka siitä, millaisen lukija voisi kuvitella Vihreiden tahtovan maailman olevan – eräänlainen strateginen totuus, jonka tiedetään eroavan reaalitytöydestä vähintään jossain määrin. Näin rakentuu jo aiemmissakin luvuissa esillä ollut poliittisen repression uhkaan perustuva ryhmäidentiteetti ja samalla myös poliittinen todellisuus, jossa juuri lukijan ja kirjoittajan poliittinen ideologia on perusteettoman vainon kohteena.

Lähdekolumneistani ainoa, jossa mainitaan nimeltä muita unkarilaisia poliitikkoja kuin Orbán, on *Magyar Nemzet* -kolumni *A nagy budapesti klímakamu* 'Budapestin suuri ilmastohuijaus'. Kolumnin alussa kerrotaan Budapestin pormestarin ja keskeisen oppositiojohtajan, Gergely Karácsonyin, käyneen vierailulla Saksan Vihreiden Annalena Baerbockin luona. Siinä missä kaikki muut aineistoni *Magyar Nemzet* -lehden kolumnien Baerbockin ja Vihreiden representaatiot ovat voimakkaan negatiivisia, tässä kolumnissa Baerbockia käsitellään hyvin neutraalisti, esittelemällä hänet määritteellä *a német Zöldek kancellárjelöltje* 'Saksan Vihreiden kansleriehdokas'. Erityisen neutraali ja siksi aineiston kontekstissa selkeän tunnusmerkkinen tämä määrittely on verrattuna muihin *Magyar Nemzet* -lehdessä Baerbockiin liitettyihin määritteisiin, kuten aiemmin luvussa 4.1.1 käsitelty *elitista* 'elitistinen'. Muuten hyvin systemaattisesti rakennetusta pahantahtoisen elitismien määrittelemästä poliitikkohenkilöhahmosta poikkeavaa representaatiota luovan kolumnin keskiössä ei olekaan Baerbock tai häneen liittyvien representaatioiden luominen, vaan suurin osa tekstistä koostuu Budapestin kaupungin ja Unkarin valtion ilmastotavoitteiden ja -tointen vertailusta, jossa kerrottujen lukuarvojen valossa Budapest on valtiota yksiselitteisesti huonompi. Tähän vertailuun Berliinin-vierailu toimii eräänlaisena lyhyenä taustoittavana osuutena, jota kolumnissa kommentoidaan seuraavasti:

(31) *Úgy látszik, Annalena Baerbock és stábja vagy nem merült bele túlságosan a karácsonyi életmű elemzésébe, vagy ha igen, akkor sikerült szemet hunyniuk a szavak és a tettek közti egyezéség végeláthatatlan hiánya fölött. Már ami a „zöld polgármesterséget” illeti. (MN, 7.7.2021)*

'Näyttää siltä, että Baerbock esikuntineen joko ei ole uppoutunut liiaksi Karácsonyin työn analyysiin tai jos onkin, niin on onnistunut katsomaan sanojen ja tekojen välisen yhdenmukaisuuden loputonta puutetta läpi sormien. Ainakin mitä "vihreään pormestariuteen" tulee'.

Esimerkissä (31) Baerbockin toimintaa kuvataan useiden epävarmuutta ilmaisevien modaalisten elementtien avulla ja ilman aineistolle tyypillisiä arvottavia ilmauksia. Ilmaukset *úgy látszik* 'näyttää siltä' sekä *vagy-vagy* 'joko-tai' luovat todellisuutta, jossa ei ole varmuutta siitä, millaisesta toiminnasta varsinaisesti edes on kyse (ÉrtSz s.v. *vagy*). Baerbockin oman roolin merkityksellisyttä häivyttää myös esiin nostettu *stáb* 'esikunta',

joka asettaa kyseenalaiseksi myös sen, onko Baerbock henkilökohtaisesti lainkaan ottanut osaa tähän sisällöltään epäselvään toimintaan. Ei siis näyttäydy kovinkaan tärkeänä tai olennaisena, mitä Baerbock on tai ei ole tehnyt tai onko juuri hän itse asiassa tehnyt mitään.

Tämän Baerbockin toiminnan kuvaamisen epämääräisyyden voikin tulkita myös kirjoittajan rakentamaksi representaatioksi siitä, miten Baerbock suhtautuu Karácsonyiin, mikä taas osaltaan muodostaa tietynlaista Karácsony-representaatiota. Kun asetetaan kyseenalaiseksi se, onko Baerbock henkilökohtaisesti tai edes hänen esikuntansa tutustunut Karácsonyin työhön, näyttäytyy Karácsony hyvin merkityksettömänä. Esimerkissä (31) esitetyt mahdolliset tapahtumat eivät sisällä vaihtoehtoa, jossa Baerbock olisi etukäteen ollut tietoinen Karácsonyin työstä, vaan kuvaavat pikemminkin erilaisia välinpitämättömän ja epäkiinnostuneen suhtautumisen asteita, jotka taas implikoivat erilaisia Karácsonyin joka tapauksessa vähäisen relevanssin asteita. Baerbockin toiminnan kuvaukseen verrattuna Gergely Karácsonyiin ja hänen työhönsä liittyvä *a szavak és a tettek közti egyezés végeláthatatlan hiánya* 'sanojen ja tekojen välisen yhdenmukaisuuden loputon puute' on hyvin voimakas ja selkeän negatiivisesti arvottava ilmaisu, jossa ei jätetä varaa minkäänlaiselle epävarmuudelle tai muiden henkilöiden osallisuudelle. Siinä missä kirjoittaja siis asettaa Baerbockin toiminnan varsin epärelevantiksi sivuseikaksi, Karácsonyin politiikanteko esitetään yksiselitteisen kielteisessä valossa.

Kolumnissa ei siis ole suoranaisesti kyse Saksan politiikasta tai Baerbockista poliitikkona vaan Unkarin sisäpolitiikasta – negatiivisen oppositiorepresentaation rakentamisesta. Orbánin hallituksineen ei voida pitää ideologialtaan tai retoriikaltaan kunnianhimoisen ilmastopolitiikan edistäjänä, mutta kolumnissa esitettyjen lukujen perusteella hallituksen toimet ja tavoitteet tästä huolimatta vähentävät päästöjä opposition toimia enemmän. Olennaista tähän liittyvien merkityksen kannalta ei ole se, mitä mieltä kirjoittaja ja lukijat yleisesti ottaen ovat tiukoista päästövähennystavoitteista, vaan yksinkertaisesti Orbánin valikoiduin lukuarvoin – eli jo aiemmissa luvuissa kuvatulla tavalla näennäisobjektiivisesti – mitattavissa oleva paremmuus. Näin luodaan narratiivi, jossa retoriikassaan ilmastoteemaa korostava, vihreää Párbeszéd-puoluetta johtava eli tunnetusti identiteetti- ja ideologiatasolla vihreä Karácsony on niin kykenemätön poliitikko, että jopa suoranaisen antivihreä Orbán tekee hallituksineen tehokkaampaa ilmastopolitiikkaa. Karácsony siis esitetään kolumnissa yksinkertaisesti niin taitamattomana, että Orbán edistää hänelle tärkeitä teemoja paremmin jopa ilman erityistä vaivannäköä.

Merkityksettömän ja epäpätevän lisäksi Karácsony esitetään myös moraalisesti tuomittavana tai vähintään arveluttavana. Korostamalla Karácsonyin huonoutta nimenomaan ilmastopolitiikan saralla hänestä luodaan kuvaa eräänlaisena teeskentelijävihreänä, joka petoksellisin keinoin asettaa itsensä oikean ja kunnollisen vihreän, Baerbockin, viiteryhmään, vaikkei siihen kolumnissa esitetyn ilmastotoimiensa heikkouden puolesta kuuluisi. Karácsony ei siis ole ainoastaan taitamaton poliitikko, joka ei osaa tehdä ilmastotoimia, vaan sen lisäksi moraaliton huijari, jota vaikuttavien ilmastotoimien tekemisen sijasta kiinnostaa lähinnä Baerbockin luona vieraillemalla vihreältä vaikuttaminen, kuten esimerkiksi (31) ilmauksella *a szavak és a tettek közti egyszőség végeláthatatlan hiánya* 'sanojen ja tekojen välisen yhdenmukaisuuden loputon puute', on kuvattu. Tähän teeskentelijä-Karácsonyin henkilöhaamon rakentamiseen liittyy olennaisesti edellä käsitelty tunnusmerkkisen myönteinen Baerbock-representaatio: Baerbock, poliittis-ideologinen vihreys ja kunnianhimoiset ilmastotoimet on esitettävä positiivisina tai neutraaleina riippumatta siitä, mitä mieltä kirjoittaja ja oletettu lukija niistä muissa yhteyksissä ovat, jotta Karácsonyista voidaan luoda epäedullinen kuva heikkoihin ilmastotoimiin ja älyllisesti epärehelliseen vihreyteen vedoten. Mikäli Baerbockia kuvattaisiin tyypillisen negatiivissävytteisesti, ei Karácsonyin eroavuus Baerbockista olisi lainkaan negatiivista vaan päinvastoin toivottavaa, mikä taas loisi Orbánin äänenkannattajalle epätarkoituksenmukaista positiivista Karácsony-representaatiota. Baerbockista siis luodaan välinearvollista epätyypillistä representaatiota, jonka avulla taas rakennetaan lehdelle tyypillistä Unkarin politiikan narratiivia pätevästä ja hyveellisestä hallituksesta sekä taitamattomasta ja moraalisesti paheksuttavasta oppositiosta, jotka taistelevat keskenään niin valtakunnan kuin aluetasonkin politiikassa.

Käsittelemällä liittopäivävaaleja Unkarin sisäpolitiikan kehyksessä yhtäältä luodaan unkarilaista poliittista todellisuutta ja toisaalta vahvistetaan ja rakennetaan lukijan halutun kaltaista poliittista identiteettiä. Kolumneissa Unkarin poliittista todellisuutta rakennetaan erityisesti kahden vaihtelevasti nimetyn poliittisen blokin välisen polarisaation ympärille. Eräs toistuva nimeämiskonventio on parlamentti-instituution kehukseen asettava hallitus–oppositio-asetelma. Selvästi useimmiten nämä puolet määritellään kuitenkin joko Fideszin tai Viktor Orbánin kautta kutakuinkin Fideszin tai Orbánin vastustajiksi ja kannattajiksi, jolloin luonnollisesti Fidesz tai Orbán näyttäytyy koko Unkarin politiikkaa määrittelevänä tekijänä. Huomattavaa on myös, että usein Fidesziä, Orbánia ja hallitusta käytetään varsin samanmerkityksisesti, mikä taas entisestään tukee representaatiosta juuri Orbánin ympärille rakentuvasta politiikasta. Toki pitkäaikaisena pääministerinä ja merkittävien

yhteiskunnallisten muutosten toteuttajana Orbán onkin eräs Unkarin poliittisen kentän keskeisimmistä tahoista ja määrittelee perustavanlaatuisella tavalla myös aineistolähteiden poliittisia positioita, vaikka saksalaisessa liittopäivädiskurssissa aiheen painoarvo onkin varsin vähäinen. Orbánin varsin hegemonista määrittelevää asemaa korostaa se, että lukuun ottamatta yhtä kolumnia muita unkarilaispoliitikkoja ei mainita nimeltä. Yhteistä kaikille polarisaation kahden puolen nimeämistavoille on, että niiden avulla uusinnetaan ja rakennetaan lehtien linjojen mukaisia poliittisia identiteettejä, joihin lukija voi itsensä samastaa ja joiden pohjalta asemoida itseään myös suhteessa Saksan politiikan kysymyksiin sekä poliittisiin aatteisiin yleensä.

Hyvin kiinnostavaa on, että Unkarin poliittisesta todellisuudesta luodut representaatiot ovat ulkopoliittikkaan liittyvien narratiivien tavoin hyvin samanlaisia molemmissa aineistolähteissäni. Kummassakin toistuu juuri pääministeri Viktor Orbánin henkilöön kiteytyvä voimakas kahtiajako, joka heijastuu kolumneissa hyvin luonnollistuneina Orbán-kantoina. Voisikin siis sanoa, että aineistoni perusteella Orbánin kannattajat ja vastustajat kyllä hahmottavat Unkarin poliittisen todellisuuden sinänsä hyvinkin samanlaisena asiaintilana mutta tulkitsevat sille täysin erilaisia merkityksiä.

5 Päätäntö

Tässä tutkimuksessa olen käsitellyt unkarilaisten *Népszava* ja *Magyar Nemzet* -lehtien Saksan vuoden 2021 liittopäivävaaleja käsittelevissä kolumneissa rakentuvia ja rakennettavia poliittisia narratiiveja. Yhtäältä tutkimukseni laajentaa unkarilaisen nykymedian tutkimuksen kenttää ja toisaalta tuottaa tietoa kolumnin tekstilajista kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta. Tutkimusta voisi olla mielekästä laajentaa joko lisäämällä siihen diakronisen näkökulman eli valitsemalla aineistoon Saksan politiikkaan liittyviä unkarilaisten lehtien kolumneja pidemmältä aikaväliltä tai tuomalla tutkimukseen kontekstuaalista vertailunäkökulmaa laajentamalla aineistoa kattamaan myös muiden maiden mediassa käytyihin liittopäivädiskursseihin. Joka tapauksessa on selvää, että Viktor Orbánin johtaman Unkarin poliittisen diskurssin tutkimus on hyvin ajankohtainen aihe myös vuoden 2022 jälkeen niin tieteellisessä kuin laajemmin yhteiskunnallisessa mielessä.

Läpi koko aineistoni kolumneille hahmottuu kaksi keskeistä funktiota: tarinankerronta ja poliittis-ideologisen identiteetin rakentaminen. Tarinankerronnalla politiikan tapahtumat esitetään lukijalle eräänlaisena viihteinä, jossa on omat tunteita herättävät henkilöhahmonsia ja varsin suoraviivaisesti etenevät juonikuvionsa. Tämä Saksan politiikan viihteellistäminen toki osaltaan edistää potentiaalisten lukijoiden kiinnostusta aiheeseen, mikä taas mahdollistaa tekstien kautta tapahtuvan lukijan poliittisen identiteetin vahvistamisen ja rakentamisen. Näitä molempia funktioita toteutetaan teksteissä poliittisten narratiivien kautta, esittämällä kaksi tai useampia politiikkaan liittyviä tosiasiallisia tai ei-tosiasiallisia asiointiloja toisiinsa liittyvinä laajemman poliittisen todellisuuden osina.

Faircloughin kolmitasoisien diskurssin määritelmän mukaisesti tekstin itsensä ohella diskurssista välittyvät merkitykset muodostuvat kontekstista. Keskeisellä tavalla tutkimusasetelmaani määrittelevätkin aineistolähteideni kontekstuaaliset tekijät. Unkarinkielisten Unkarissa julkaistujen tekstien tulkintakehykseksi muodostuu käsiteltävästä aiheesta riippumatta juuri unkarilainen yhteiskunta, jota taas politiikkaa käsiteltäessä määrittelee erityisesti Unkarin poliittinen tilanne ja ilmapiiri. Näin myös aineistoteksteissä rakentuvat merkitykset rakentuvat erityisesti tämän unkarilaisen kontekstin kautta. Lukijalla voi myös olettaa olevan varsin rajalliset tiedot kolumneissa käsiteltävistä aiheista, mikä osaltaan korostaa aineistossani rakentuvien poliittisten todellisuuksien narratiivisuutta ja siinä heijastuvaa suoranaisen relativistista totuussuhdetta.

Aineistossa toistuukin yhtäältä Unkarin ulkopoliittisen aseman ja toisaalta maan sisäpolitiikan jakolinjojen määrittely. Näitä Unkarin politiikan todellisuuksia kuvataan aineslähteestä riippumatta jopa yllättävän yhdenmukaisesti: Unkarin esitetään arvopoliittisesti olevan lähempänä itäisiä EU-maita kuin Saksaa ja jäsenyvän sisäpoliittisesti pääministeri Viktor Orbánin ja hänen kautensa hallitus–oppositio–asetelman kautta. Täysin odotuksenmukaista taas on se, että tähän sinänsä jaettuun poliittiseen todellisuuteen liitetään molemmissa aineslähteissä lehden linjaa vastaavalla tavalla joko yksiselitteisen negatiivinen tai positiivinen arvotus. Siinä missä Orbánin äänenkannattajalehden kolumneissa Unkarin itäinen viiteryhmä ja Orbánin politiikka esitetään itsestään selvästi positiivisina, oppositioon kytkeytyvän *Népszava*-lehden kolumneissa nämä näyttäytyvät täysin vastakkaisella tavalla kielteisinä. Kolumneissa siis rakennetaan eksplisiittisesti lehtien linjausten mukaisia hallitus- ja oppositioidentiteettejä.

Vastaavanlainen jyrkän dikotominen asetelma hahmottuu myös ensisijaisesti Saksan politiikan kehityksessä rakentuvissa narratiiveissa, joissa tosin myös esitetyt asiantilat eroavat hyvin merkittävällä tavalla eri aineslähteissä. Poliitikkoja käsiteltäessä aineistossa käsitellään huomattavan vähän yksittäisiä poliittisia kysymyksiä tai toimia vaan poliitikkoja lähestytään erityisesti heidän ideologiansa ja kyvykkyytensä kautta yksiselitteisen negatiivista tai positiivista representaatiota rakentaen. Selkeänä poikkeuksena tästä hahmottuvat tehtyyn politiikkaan ja sen arviointiin pohjautuvat Angela Merkel -näkökulmat sekä *Népszava*-lehden toistuva representaatio Armin Laschetista lähinnä ideologisesti neutraalina henkilöhahmona, joka jatkuvasti saattaa itsensä tragikoomisiin tilanteisiin. Muuten poliitikkoja käsitellään pikemminkin ideologioidensa esimerkkeinä tai symboleina, joiden kautta rakennetaan ja uusinnetaan näihin ideologioihin liitettyjä arvotuksia. Kun kirjoittajalle mieluisaa ideologiaa edustavaa poliitikkoa kuvataan älykkääksi tai muuten kyvykkääksi ilman varsinaisia perusteluja, esitetään tämä ideologia samalla älykkäiden ja kyvykkäiden ihmisten ilmiselvänä ideologiana. Samalla tavoin rakennettaessa poliitikon positiivista representaatiota kertomalla hänen edustavan tiettyä ideologiaa näyttäytyy tämän ideologian kannatettavuus kyseenalaistamattomana ja ilmiselvänä premissinä. Ideologisesti kirjoittajalle epämieluisista poliitikoista taas ei koskaan kolumneissa luoda positiivista representaatiota. Vastaavasti negatiivista kompetenssi- tai moraalirepresentaatiota kolumneissa luodaan ainoastaan ideologisesti epämiellyttävistä poliitikoista.

Puolueiden käsittelyssä rakennetaan passiivisen symboliroolin sijasta toimijuuteen perustuvaa vallankäyttäjäroolia. Puolueiden jopa pääasiallisena tavoitteena esitetäänkin mahdollisimman

korkea kannatus itseisarvoisesti korkean kannatuksen vuoksi, ei siis esimerkiksi mahdollisuus vaikuttaa tehtävään politiikkaan. Näin myös vaalit näyttävät korostuneesti puolueiden välisenä kilpailuna, jossa voittoa on oletusarvoista tavoitella millä tahansa keinoin. Samalla äänestäjien varsin keskeinen merkitys vaali-instituutiossa nousee esiin lähinnä taustaimplikaationa, jonka lukija toki sinänsä tuntee. Vaali- ja kyselytulosten käsittelyyn liittyy myös ideologiaan pohjautuva narratiivinen elementti: siinä missä kirjoittajalle mieluisat kannatusmuutokset esitetään systemaattisesti osana loogisia ja väistämättömiä tapahtumaketjuja, epämieluisat muutokset kuvataan selittämättöminä yllätyksinä, joille ei voi olla varsinaisia syitä. Poliitikkojen tavoin myös puolueista rakennetaan selkeästi arvottavia representaatiota, joiden kautta samalla määritellään kannatettavia ja vastustettavia poliittisia linjauksia kuten poliitikkojen tapauksessa määritellään laajempien ideologioiden kannatettavuutta.

Osaltaan kolumnit rakentavat myös kuvaa siitä, mitä politiikka on ja ketkä siihen voivat vaikuttaa. Osana poliittisen ryhmäidentiteetin määrittelyä näyttäytyykin myös yhteiskunnallisten tahojen ja ideologioiden valtasuhteiden rakentaminen. Puolueiden ja poliitikkojen ohella poliittisina toimijoina käsitellään kansaa, eliittiä ja mediaa, jotka pääasiallisesti esitetään täysin homogeenisinä kollektiivisinä entiteetteinä. Näistä kansa ja eliitti esitetään eräänlaisina toistensa vastakohtina, joiden välillä vallitsee vaihtelevia valtasuhteita. Yhtäältä kansa voi näyttäytyä tahona, jolla on mahdollisuus reagoida poliitikkojen toimintaan äänestämällä tahtomallaan tavalla ja näin päättää poliittisten mandaattien haltijoista. Toisaalta taas kansa esiintyy aineistossa myös voimattomana eliitin – siis establishmentin – sorron uhrina, jolla ei ole mahdollisuutta edes saada mielipidettään kuuluviin yhteiskunnassa eliitin edistäessä omia tavoitteitaan. Tämän uhrikansan mielipiteet taas luonnollisesti ovat kirjoittajalle ja oletetulle lukijalle mieluisia, kun taas eliitin kantoina esitetyt näkemykset ovat ideologisesti vastakkaisia. On epäilemättä hyvin laajasti jaettu näkemys, että on eettis-moraalisesti oikein olla heikomman puolella sortajaa vastaan. Näin kansan näkemysten jakaminen siis näyttäytyy jopa eräänlaisena moraalisenä velvollisuutena ja oikeudenmukaisuuskysymyksenä, ja samalla juuri lukijan ja kirjoittajan ideologinen viiteryhmä esitetään eräänlaisen poliittisen sorron kohteena.

Vastaavanlainen epäasiallisen vallankäytön diskurssi rakentuu mediaa käsiteltäessä. Median kuvataan erityisesti toiminnallaan pyrkivän joko tukemaan kirjoittajalle epämieluisia tahoja tai aiheuttamaan haittaa kirjoittajalle mieluisille tahoille. Myös tällaisen mediarepresentaation kautta siis juuri kirjoittajan näkemykset jakavat poliitikot ja puolueet näyttäytyvät

epäoikeudenmukaisen poliittisen vaikuttamisen uhreina, joiden kannattaminen on siis näin moraalisesti oikein. Tämän ohella median puolueellista toimintaa kuvataan eräänlaisena esimerkkinä yleisemmistä Saksan politiikan ja yhteiskunnan ilmiöistä. Puolueettoman ja objektiivisen mediaihanteen mukaista toimintaa taas aineistossani ei juurikaan käsitellä.

Aineistoni kolumneissa käsitellään kolumnistin ja oletetun lukijan yksittäisiin kysymyksiin liittyviä näkemyksiä ja laajempia ideologioita eräänlaisina oikeina tai järkipohjaisina kantoina, joista poikkeavat kannat johtuvat joko vääristä pohjatiedoista, puutteellisesta ymmärryksestä tai puhtaasta pahantahtoisuudesta, eivät siis todellisista demokraattiseen yhteiskuntaan väistämättä kuuluvista ideologisista eroista. Tämä toistuu niin poliitikkojen kuin puolueidenkin käsittelyssä. Luonnollisesti unkarilaisen lukijan tekemässä tulkinnassa tällaiset merkitykset eivät rajoitu ainoastaan Saksan politiikan piiriin vaan kattavat myös unkarilaisen politiikan, unkarilaiset poliitikot ja unkarilaiset puolueet.

Kokonaisuudessaan kolumneissa siis rakennetaan erityisesti lukijan identiteettiä osana kirjoittajan kanssa yhteistä poliittis-ideologista viiteryhmää, oli tämä viiteryhmä sitten liberaalit, Orbánin kannattajat tai Vihreiden kansleriehdokkaaseen ja tämän politiikkaan myönteisesti suhtautuvat ihmiset. Kolumneissa luonnollistuneina näyttäytyvät poliittiset kannat vastaavat hyvin systemaattisesti aineslähdelehtieni tunnettuja sitoutuneisuuksia. Toki tällaisten merkitysten välittyminen edellyttää lukijalta tietynlaisia olemassa olevia kantoja ja ideologioita, jolloin vastakkaista mieltä oleva lukija lähtökohtaisesti torjuu muodostettavien narratiivien taustaoletukset, eivätkä narratiivin ideologiset implikaatiot tule tulkituksi oletetulla tavalla. On siis selvää, että kolumnit on suunnattu kirjoittajan kanssa samaa mieltä oleville lukijoille. Kolumneissa ei siis olekaan kyse saksalaisen politiikan tosiasiallisten tapahtumien kertomisesta lukijoille tai useiden erilaisten näkökulmien esittelystä vaan totena esitettyjen ideologisesti mielekkäiden poliittisten todellisuuksien luomisesta: kolumneissa ei siis kerrota sitä, mikä on perinteisessä mielessä faktuaalisesti totta, vaan luodaan poliittisten narratiivien avulla diskursiivinen todellisuus, joka rakentaa ja tukee lukijan identiteettiä rationaalis-objektiivisesti ja jopa moraalisesti oikean mutta kohtuutonta vastustusta kohtaavan ideologian edustajana. Siis perussuomalaisten entisen puoluesihteerin Riikka Slunga-Poutsalon Ilta-Sanomille (2015) antamaa ehkä tahattomankin osuvaa kommenttia lainaten: ”Onko tarina tosi tai ei, se on toinen juttu. Näin nämä asiat koetaan.”

Lähteet

Aineslähteet

Magyar Nemzet. Vélemény. [Sanomalehden verkkojulkaisu] Saatavissa:

<https://magyarnemzet.hu/rovat/velemeney>

Népszava. Vélemény. [Sanomalehden verkkojulkaisu] Saatavissa:

<https://nepszava.hu/tag/velemeney/>

Muut lähteet

Azonnali 2019. Gajdics Ottót leváltják, Ballai Attila lesz a Magyar Nemzet főszerkesztője.

[Verkkolehti. Viitattu 12.4.2022.] Saatavissa: https://azonnali.hu/cikk/20190205_nem-gajdics-otto-lesz-a-magyar-nemzet-foszerkesztoje

Baerbock, Annalena [@ABaerbockArchiv] 2021. Vorigen Dienstag war... [Twitter-ketju.

Viitattu 20.4.2022.] Saatavissa:

<https://twitter.com/ABaerbockArchiv/status/1419311895140503554>

Csepregi, Márta 1991. Unkarin kielioppi. Oy Finn Lectura Ab, Helsinki.

De Cleen, Benjamin 2019. The populist political logic and the analysis of the discursive construction of ‘the people’ and ‘the elite’. – *Imagining the peoples of Europe: populist discourses across the political spectrum*, s. 19–42. DOI:

10.1075/DAPSAC.83.02CLE

Der Spiegel 2022. Lawrows Wodka trinkt sie nicht. [Lehden verkkojulkaisu. Viitattu:

21.4.2022.] Saatavissa: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/annalena-baerbock-wie-macht-sie-sich-als-aussenministerin-a-5cb2bbe3-c651-4296-81a6-6277009fc436>

——— 2021. Steinmeier spricht Flutopfern Beileid aus – und Laschet lacht im Hintergrund.

[Lehden verkkojulkaisu. Viitattu: 21.4.2022.] Saatavissa:

<https://www.spiegel.de/politik/deutschland/armin-laschet-lacht-im-hintergrund-als-frank-walter-steinmeier-den-opfern-sein-beileid-ausspricht-a-0025f0be-0dc8-453a-b9a0-51a218106bab>

ÉrtSz. = *A magyar nyelv értelmező szótára*. Arcanum Adatbázis Kft. [Verkkojulkaisu. Viitattu 10.4.2022.] Saatavissa: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/>

- Euroopan parlamentti 2022. Perusoikeuksien suojele unionissa. [Verkkojulkaisu. Viitattu: 22.4.2022.] Saatavissa: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/democracy-and-human-rights/fundamental-rights-in-the-eu>
- European Stability Initiative 2010. Communicating Europe: Hungary Manual. [Verkkojulkaisu. Viitattu 11.4.2022.] Saatavissa: https://www.esiweb.org/pdf/enlargement_debates_manual_hungary.pdf
- Fairclough, Norman 2015. *Language and Power*. Kolmas painos. Routledge, New York.
- 1995a. *Critical Discourse Analysis*. Longman Group Limited, Lontoo.
- 1995b. *Media Discourse*. Hodder Education part of Hachette Livre UK, Lontoo.
- Fidesz 2022. Ha Brüsszel nem... [Sosiaalisen median julkaisu. Viitattu 19.4.2022.] Saatavissa: https://facebook.com/FideszHU/photos/a.10150098801139307/10161033379574307/?type=3&eid=ARB3ZiaAwVAQEmtDhG5v2-TB_A5SyIDUv48iR4CRquyWQ6cFFVPjGCilQrYuphtaTz6JTAXXdtMO4X6w&locale=ne_NP&_rdr
- Freedom House 2021. Nations in Transit 2021 – Hungary. [Verkkojulkaisu. Viitattu 2.3.2022.] Saatavissa: <https://freedomhouse.org/country/hungary/nations-transit/2021>
- Halliday, M.A.K. – Matthiessen, Christian M.I.M. 2014. *Halliday's Introduction to Functional Grammar*. Neljäs painos. Routledge, New York.
- Heikkinen, Vesa 1999. *Ideologinen merkitys kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 728*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Ilta-Sanomat 2015. Perussuomalaisten puoluesihteerin Jyväskylän väkivaltaisuuksista: ”Meillä ei ole sinne puolueena minkäänlaisia yhteyksiä”. [Lehden verkkojulkaisu. Viitattu: 13.3.2022.] Saatavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000970489.html>
- Karácsony, Gergely – Róna, Dániel 2010. A Jobbik titka – A szélsőjobb magyarországi megerősödésének lehetséges okairól. – *Politikatudományi Szemle XIX/1*, s. 31–63. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest. Saatavissa: http://real.mtak.hu/112136/1/2010_1_karacsony.pdf
- Kibort, Anna 2008. Grammatical Features Inventory: Associativity. [Verkkojulkaisu. Viitattu: 11.4.2022.] University of Surrey. DOI: 10.15126/SMG.18/1.10.
- Kunelius, Risto 2009. *Viestinnän vallassa – Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki.

- Magyarország Kormánya 2022. A genderörület nem egy múltó divat. [Hallituksen verkkotiedote. Viitattu 19.4.2022.] Saatavissa: <https://kormany.hu/hirek/a-genderorulet-nem-egy-mulo-divat>
- Melegh, Attila – Vancsó, Anna – Hunyadi, Márton – Mendly, Dorottya 2019. Positional Insecurity and the Hegemony of Radical Nationalism. Migration and Justice in the Hungarian Media. – *The International Spectator* 54:3, s. 54–71. DOI: 10.1080/03932729.2019.1641783
- Miniszterelnöki Kabinetiroda 2018. Orbán Viktor beszéde a XXIX. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktáborban. [Pääministerinkanslian puhearkiston verkkojulkaisu. Viitattu: 20.4.2022.] Saatavissa: <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-beszede-a-xxix-balvanyosi-nyari-szabadegyetem-es-diaktaborban/>
- Rentola, Marketta 2010. *Vaikuta mediassa – Kirjoittamisen keinot tutuiksi*. Kansanvalistusseura, Helsinki.
- Shenhav, Shaul R. 2006. Political Narratives and Political Reality – *International Political Science Review / Revue Internationale de Science Politique* 27:3, s. 245–262. DOI: 10.1177/0192512106064474
- Shore, Susanna 2012. Systemis-funktionaalinen teoria tekstien tutkimisessa. – *Genreanalyysi –tekstilajitutkimuksen käsikirja*, s. 158–185. Toim. Heikkinen Vesa – Lauerma, Petri – Lounela, Mikko – Tiililä, Ulla – Voutilainen, Eero. Gaudeamus, Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Tutkimusaineistona olevat kolumnit

Szurkoljunk Merznek, mert ő a kisebbik rossz! 'Kannatetaan Merziä, koska hän on pienempi paha', 15.1.2021, Ákos Vida, Magyar Nemzet

Fordulat 'Käänte', 16.3.2021, Tamás Rónay, Népszava

Süllyed a CDU hajója, ám Orbánnak sincs oka örülni 'CDU:n laiva uppoaa, eikä Orbánillakaan ole syytä iloita', 26.3.2021, Tamás Rónay, Népszava

Elbocsátó üzenet Merkelnek 'Jäähyväisviesti Merkelille', 15.4.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Testvérharc 'Veljessota', 19.4.2021, Tamás Rónay, Népszava

Merkel nehéz öröksége 'Merkelin vaikea perintö', 23.4.2021, Tamás Rónay, Népszava

Németország a hazugság földje 'Saksa on valheen maa', 7.5.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Van még esélyük a németeknek 'Saksalaisilla on vielä mahdollisuus', 9.5.2021, Tamás Fricz, Magyar Nemzet

Kátyúban vergődnek a német szociáldemokraták, az őszi választáson dőlhet el a sorsuk 'Saksan sosiaalidemokraatit rämpivät alhossa, syksyn vaalit saattavat määrittää heidän kohtalonsa', 15.5.2021, Tamás Rónay, Népszava

Egy párt öngyilkosságot követ el 'Puolue tekee itsemurhan', 30.5.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Fordulat 'Käänte', 8.6.2021, Tamás Rónay, Népszava

A Zöldek a szabadságunkra törnek 'Vihreät havittelevat vapauttamme', 5.7.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

A nagy budapesti klímakamu 'Budapestin suuri ilmastohuijaus', 7.7.2021, Ottó Toldi, Magyar Nemzet

Hahota 'Hohotus', 20.7.2021, Tamás Rónay, Népszava

Fokozódik az elmebaj nyugaton 'Mielisairaus leviää lännessä', 28.7.2021, Ferenc Kis, Magyar Nemzet

Sokba kerül a nevetés Armin Laschetnek 'Naurulla on kova hinta Armin Laschetille', 5.8.2021, Tamás Rónay, Népszava

Zöldül Európa 'Eurooppa vihertyy', 5.8.2021, Mária Gál, Népszava

Merkelék a törmelékhalomnál 'Merkeliläiset rauniokasalla', 12.8.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Kisebb csoda, ami az utóbbi hetekben a német belpolitikában történt 'Pieni ihme, joka on tapahtunut viime viikkoina Saksan sisäpolitiikassa', 21.8.2021, Tamás Rónay, Népszava

Pánik 'Paniikki', 23.8.2021, Tamás Rónay, Népszava

Az álarcok már rég lehullottak 'Naamiot ovat pudonneet jo kauan sitten', 4.9.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Vége a Merkel-korszaknak – a gondok megmaradtak 'Loppu Merkelin aikakaudelle – ongelmat ovat säilyneet', 9.9.2021, Csaba Szajlai, Magyar Nemzet

Más filmet nézünk 'Katsomme eri elokuvia', 15.9.2021, Zsuzsanna Végh, Népszava

Mindenki Kohl sárkánya ellen 'Kaikki Kohlin lohikäärmettä vastaan', 16.9.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Zavaros jövő előtt áll a Merkel utáni német külpolitika 'Merkelinjälkeinen Saksan ulkopolitiikka on sekasortoisen tulevaisuuden edessä', 24.9.2021, Lóránt Sümeghi, Magyar Nemzet

Európa kancellárja 'Euroopan kansleri', 25.9.2021, Tamás Rónay, Népszava

Merkel nehéz öröksége 'Merkelin vaikea perintö', 28.9.2021, Tamás Rónay, Népszava

Borús kilátások zöld festésben 'Vihreäksi maalattuja synkkiä näkymiä', 30.9.2021, Gunter Weissgerber, Magyar Nemzet

Cselekvésképtelen Németország 'Toimintakyvytön Saksa', 2.10.2021, Lóránt Sümeghi, Magyar Nemzet